

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ: «ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ –
Η ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ»**

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΧΡΙΣΤΙΝΑ Β. ΤΣΑΒΛΗ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ: ΜΘ / 05034**

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: κα ΣΗΜΙΤΗ ΜΑΡΙΛΕΝΑ

**ΠΕΙΡΑΙΑΣ
2008**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το ζήτημα της ανάπτυξης συνεχίζει να έχει αποφασιστικό χαρακτήρα, γεγονός το οποίο και αποδεικνύει η δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτό.

Τόσο η μείωση της φτώχειας, όσο και η επίτευξη της ειρήνης αποτελούν κεντρικές συνιστώσες της ευρωπαϊκής αναπτυξιακής πολιτικής και ταυτοχρόνως μεγάλες προκλήσεις τις οποίες καλείται η Ένωση να αντιμετωπίσει.

Στην παρούσα εργασία αναλύονται σημαντικές πτυχές της αναπτυξιακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΜΕΡΟΣ Α'), καθώς επίσης παρουσιάζεται και η συμβολή των μη κρατικών φορέων στην αναπτυξιακή διαδικασία, με ιδιαίτερη έμφαση στην δραστηριότητα των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΕΡΟΣ Β'). Ακολούθως, γίνεται αναφορά στη συμβολή της Ελλάδας στην αναπτυξιακή πολιτική (ΜΕΡΟΣ Γ') και αναλύονται οι έννοιες της Διακυβέρνησης και της Κοινωνίας των Πολιτών (ΜΕΡΟΣ Δ').

Τέλος, στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω την κα Σημίτη Μαριλένα για την πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφερε στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	σελ. 1-20
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ. 1-3
2. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ.....	σελ. 3
3. ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ.....	σελ. 3-7
4. ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	σελ. 7
5. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ (ΑΣΧ).....	σελ. 7-9
6. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ.....	σελ. 9-10
7. ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΚΟΝΔΥΛΙΑ.....	σελ. 10-11
8. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ 2007-2013.....	σελ. 11-12
9. ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ.....	σελ. 13-14
10. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ.....	σελ. 14-15
11. ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ.....	σελ. 15
12. ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑ.....	σελ. 16-17
13. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΥΔΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	σελ. 17-18
14. ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ (ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ 2005).....	σελ. 18-19
15. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	σελ. 19-20

ΜΕΡΟΣ Β΄

Η ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	σελ. 21-37
1. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	σελ. 21-22
2. ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ-ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ.....	σελ. 22-24
3. ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΟΡΟΥ «ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ» ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΡΟ «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ».....	σελ. 24
4. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ : Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΚΦ.....	σελ. 24-25
5. ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	σελ. 25-27
6. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΜΕΣΑ.....	σελ. 27-28
7. ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ.....	σελ. 29
8. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ.....	σελ. 30
9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	σελ. 31
10. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (ΤΗΣ 8 ^{ης} ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2005) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ / ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΕ ΠΕΔΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ.....	σελ. 32
11. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ (ΜΚΟ) ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ.....	σελ. 32-34

12.ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΡΟΛΟ ΤΩΝ ΜΚΟ.....σελ. 34-35
13.ΠΙΝΑΚΕΣ.....σελ. 35-37

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΕΛΛΑΔΑ: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ / ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ.....σελ. 38-55

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ / ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ.....σελ. 38-40
2. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ.....σελ. 40-43
3. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΚΙΣΤΑΝ...σελ. 43-44
4. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΟ ΝΙΓΗΡΑ.....σελ. 44
5. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΟΥΔΑΝ.....σελ. 45
6. ΤΣΟΥΝΑΜΙ – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗ Ν.Α. ΑΣΙΑ.....σελ. 45-47
7. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΛΙΒΑΝΟΥ.....σελ. 47-48
8. ΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (ΟΔΑ) ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (ΟΑ) 1995-2003.....σελ. 48-52
9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....σελ. 53-55

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ.....σελ. 56-65

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ. 56
2. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.....σελ. 56-60
3. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ.....σελ. 60-62
4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ.....σελ. 62-65

ΜΕΡΟΣ Ε΄

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....σελ. 66-74

1.ΣΥΝΟΧΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....σελ. 66-68
2.ΤΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ EUROPEAID.....σελ. 68-70
3.ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΕ ΧΩΡΕΣ ΑΚΕ.....σελ. 70-72
4.ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....σελ. 73
5.ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ – WWF ΕΛΛΑΣ.....σελ. 74

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ - ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ –

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ.....σελ. 75-77

ΜΕΡΟΣ Α΄

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φτώχεια, οι συγκρούσεις, η αστάθεια και η ανθρώπινη δυστυχία μας επηρεάζουν όλους, ανεξαρτήτως των περιοχών του κόσμου στις οποίες παρουσιάζονται. Στη σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης, το κοινό συμφέρον της Ευρώπης, αλλά και λόγοι ηθικής επιβάλλουν την αντιμετώπιση των ανωτέρω προβλημάτων¹.

Η βασική πρόκληση την οποία καλείται να αντιμετωπίσει σήμερα η διεθνής κοινότητα είναι να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια ούτως ώστε η παγκοσμιοποίηση να αποτελέσει θετική δύναμη για ολόκληρη την ανθρωπότητα. Και αυτό γιατί αν και η παγκοσμιοποίηση προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες, τα οφέλη της και οι επιβαρύνσεις που συνεπάγεται κατανέμονται άνισα. Η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της ανάπτυξης εντάσσεται στη λογική μιας ορθότερης διαχείρισης της παγκοσμιοποίησης² και αποσκοπεί στην αύξηση και στη δικαιότερη κατανομή των οφελών της, με απώτερο στόχο την επίτευξη της παγκόσμιας ειρήνης και σταθερότητας.

Η κατάρτιση ενός διεθνούς αναπτυξιακού προγράμματος δράσης πραγματοποιείται παράλληλα με την έξαρση της διεθνούς τρομοκρατίας και των συγκρούσεων στις φτωχότερες χώρες, τη σημαντική αύξηση των μεταναστευτικών ροών, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων και των αναγκαστικά μετακινηθέντων ατόμων, καθώς και με την αύξηση του λαθρεμπορίου και των παγκόσμιων περιβαλλοντικών απειλών³.

Η δράση αυτή προσβλέπει επίσης στην ενσωμάτωση της εξωτερικής διάστασης των εσωτερικών πολιτικών της Ένωσης και, ως εκ τούτου, εκφράζει το ευρωπαϊκό

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Ετήσια έκθεση 2003 για την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και την εφαρμογή της εξωτερικής βοήθειας το 2002», Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2004, σελ. 3

² Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ακολουθώντας ευθύς εξαρχής μια βολονταριστική πολιτική αλληλεγγύης έναντι των αναπτυσσομένων χωρών, έχει προσανατολίσει σήμερα την πολιτική της προς την κατεύθυνση της καλύτερης διαχείρισης της παγκοσμιοποίησης. Το 2005, συνέχισε να προωθεί δύο στοιχεία πάνω στα οποία στηρίζει τις προσπάθειές της για την επίτευξη του στόχου αυτού: αφενός, την ενίσχυση της πολυμέρους προσέγγισης, ιδίως στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών και της δέσμευσής τους για την επίτευξη των «αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας» που καθορίστηκαν το 2000, και, αφετέρου, την προώθηση της περιφερειακής ολοκλήρωσης των ενδιαφερομένων χωρών, με βάση την κτηθείσα εμπειρία της.

³ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Brussels, 13.7.2005, COM(2005) 311 final, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS, Proposal for a JOINT DECLARATION BY THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COMMISSION on the European Union Development Policy "The European Consensus" {SEC(2005) 929}, pg. 4

μοντέλο. Η αναπτυξιακή πολιτική βρίσκεται στο επίκεντρο της εξωτερικής δράσης της Ε.Ε. και είναι ένα από τα τρία στοιχεία που συνθέτουν το ευρύτερο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων⁴. Επικεντρώνοντας τις επί μέρους δράσεις της στον πρωταρχικό στόχο της μείωσης της φτώχειας, η πολιτική αυτή συμβάλλει στην επίτευξη των κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων καθώς και στην ασφάλεια της Ένωσης και στον καλύτερο έλεγχο της παγκοσμιοποίησης. Στο πλαίσιο μιας διεθνούς στρατηγικής, η ανάπτυξη αποτελεί, από κοινού με την ασφάλεια, το εμπόριο και το περιβάλλον, έναν από τους τομείς στους οποίους η δέσμευση της Ένωσης για την υιοθέτηση πολυμερούς προσέγγισης έχει τη μεγαλύτερη εφαρμογή. Από κοινού με άλλες πτυχές της εξωτερικής δράσης της Ε.Ε., όπως η πολιτική γειτονίας και οι στρατηγικές εταιρικές σχέσεις σε άλλες περιοχές, η αναπτυξιακή πολιτική διασφαλίζει μια συνεπή και αποτελεσματική εξωτερική δράση.

Η μείωση της φτώχειας στον κόσμο κατά το ήμισυ έως το 2015 αποτελεί τη μεγάλη πρόκληση για τα επόμενα έτη. Η Ε.Ε. παρέχει το 55% της αναπτυξιακής βοήθειας σε παγκόσμιο επίπεδο. Το 2002, στο Μοντερρέι όπως και εν όψει της διάσκεψης κορυφής των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη, το Σεπτέμβριο του 2005, η Ε.Ε. επαναβεβαίωσε την ισχυρή της βούληση να συμβάλλει στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας και δεσμεύτηκε να αυξήσει το ποσό της βοήθειας που παρέχει στο 0,56% του ΑΕΠ το 2010, με προοπτική να φθάσει στο 0,7% το 2015. Η Ένωση αποτελεί επίσης τον εταίρο που παρέχει στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες καθώς και στις χώρες χαμηλού εισοδήματος τις μεγαλύτερες δυνατότητες αύξησης των εμπορικών συναλλαγών⁵.

Οι αρχές της εταιρικής σχέσης και του σεβασμού των ιδίων ευθυνών των χωρών εταίρων για την ανάπτυξή τους, οι θεμελιώδεις αξίες⁶ και οι εγκεκριμένοι σε πολυμερές επίπεδο στόχοι δεσμεύουν τόσο τα κράτη μέλη όσο και την Κοινότητα. Η αποτελεσματικότητα της ευρωπαϊκής βοήθειας μπορεί και πρέπει να αυξηθεί με μια νέα προσπάθεια συντονισμού και εναρμόνισης. Σε αυτές τις βάσεις, η «ευρωπαϊκή συναίνεση» ορίζει για πρώτη φορά, σε διάστημα πενήντα ετών συνεργασίας, το πλαίσιο των κοινών αρχών εντός του οποίου η Ένωση και τα κράτη μέλη αυτής θα εφαρμόζουν έκαστο τις αναπτυξιακές πολιτικές τους σε πνεύμα συμπληρωματικότητας.

Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο να υιοθετήσουν ένα κοινό όραμα για την ανάπτυξη, θεωρώντας ότι μια τριμερής δήλωση θα συμβάλλει ουσιαστικά

⁴ Τα άλλα δύο είναι οι εξωτερικές πολιτικές και οικονομικές (συμπεριλαμβανομένων του εμπορίου και των επενδύσεων) σχέσεις.

⁵ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Brussels, 13.7.2005, COM(2005) 311 final, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS, Proposal for a JOINT DECLARATION BY THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COMMISSION on the European Union Development Policy "The European Consensus" {SEC(2005) 929}, pg. 4 - 5

⁶ Οι αξίες αυτές περιλαμβάνουν το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, την ελευθερία, τη δημοκρατία, την ισότητα, το κράτος δικαίου, καθώς και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με βάση αυτές τις αξίες, η Ένωση επιδιώκει να οικοδομήσει εταιρικές σχέσεις με τις τρίτες χώρες, καθώς και με διεθνείς περιφερειακούς ή παγκόσμιους οργανισμούς που συμμερίζονται τις αρχές της οικογενεϊκότητας και του αδιαιρέτου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

στην επίτευξη των στόχων της συνοχής και της αποτελεσματικότητας της εξωτερικής δράσης της Ένωσης.

2. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Ως βασικός στόχος τίθεται ο καθορισμός σαφούς και συνεκτικής στρατηγικής σχετικά με την πολιτική συνεργασίας για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ώστε να μεγιστοποιηθεί η προστιθέμενη αξία της Κοινότητας στον τομέα αυτό, να βελτιωθεί η ποιότητα και ο αντίκτυπος των παρεμβάσεών της και να ικανοποιηθούν οι νέες παγκόσμιες προκλήσεις.

Το θέμα της ανάπτυξης εξακολουθεί να έχει σήμερα κατ' εξοχήν αποφασιστικό χαρακτήρα. Στην Αφρική νοτίως της Σαχάρας ή στη νότιο Ασία, περισσότερο από το 40% του πληθυσμού εξακολουθεί να ζει κάτω από το όριο της φτώχειας.

Το ήμισυ της κρατικής βοήθειας που χορηγείται στις αναπτυσσόμενες χώρες προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία αποτελεί σημαντικό εμπορικό εταίρο για πολλές από αυτές. Λόγω του πολλαπλασιασμού των εξωτερικών της εταίρων, της δημιουργίας νέων μέσων και της αύξησης των χρηματοδοτικών της μέσων, ενισχύθηκε η ανάγκη καθορισμού σαφέστερης και συνεκτικότερης στρατηγικής, που να εντάσσεται στο πλαίσιο των προσπαθειών που καταβάλλονται για ένα διεθνή συντονισμό.

3. ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Βασική αρχή

Το Συμβούλιο και η Επιτροπή εκφράζουν τη βούλησή τους να επιβεβαιώσουν την αλληλεγγύη της Κοινότητας έναντι των αναπτυσσομένων χωρών, στο πλαίσιο μιας εταιρικής σχέσης που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις δημοκρατικές αρχές, το κράτος δικαίου και τη χρηστή διακυβέρνηση (good governance) (καταπολέμηση της διαφθοράς, σεβασμός των κανόνων δικαίου, αποτελεσματική διακυβέρνηση, κ.λ.π.)⁷.

- Κύριος στόχος

Κύριος στόχος της αναπτυξιακής πολιτικής της Κοινότητας είναι ο περιορισμός της φτώχειας και η εξαφάνισή της, στο μέλλον. Η φτώχεια, η οποία περικλείει την έννοια του ευάλωτου⁸, οφείλεται σε πολλούς παράγοντες. Η Κοινότητα είναι λοιπόν αποφασισμένη να υποστηρίξει στρατηγικές για τον περιορισμό της φτώχειας, που να καλύπτουν όλες

⁷ Ο όρος «χρηστή διακυβέρνηση» διατυπώθηκε για πρώτη φορά από την Παγκόσμια Τράπεζα το 1989, ως προϋπόθεση της ανάπτυξης (Βλ. Αστέρης Χουλιάρης, «Κρατική γενναιοδωρία στο διεθνές σύστημα: Η αναπτυξιακή βοήθεια από το Σχέδιο Μάρσαλ έως σήμερα», σελ. 166)

⁸ Ο απώτερος σκοπός της Ένωσης είναι να γίνουν οι μη ευνοημένοι πληθυσμοί κύριοι της τύχης τους. Αυτό σημαίνει να εξουδετερωθούν οι λόγοι για τους οποίους είναι ευάλωτοι, μεταξύ άλλων, να αποκτήσουν οι φτωχοί πληθυσμοί πρόσβαση σε τρόφιμα και πόσιμο ύδωρ, ή στην εκπαίδευση, στην υγεία, στην απασχόληση, στην έγγεια ιδιοκτησία και σε υγιείς περιβάλλον.

αυτές τις διαστάσεις και να στηρίζονται σε ανάλυση των περιορισμών και των ευκαιριών για κάθε αναπτυσσόμενη χώρα . Οι στρατηγικές αυτές πρέπει να συμβάλλουν:

- i. στην ενίσχυση της δημοκρατίας,
- ii. στη σταθεροποίηση της ειρήνης και στην πρόληψη των συγκρούσεων,
- iii. σε μια προοδευτική ένταξη στην παγκόσμια οικονομία,
- iv. σε έναν καλύτερο συνυπολογισμό των κοινωνικών και περιβαλλοντικών πτυχών σε μια προοπτική αιεφόρου ανάπτυξης,
- v. στην ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και
- vi. στην ενίσχυση των ικανοτήτων των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.

Οι πόροι που χορηγούνται ως βοήθεια για την ανάπτυξη κατανέμονται λαμβάνοντας υπ' όψιν τον αντίκτυπό τους επί του περιορισμού της φτώχειας. Δίνεται κατά προτεραιότητα προσοχή στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες. Στόχος, λοιπόν, της Ένωσης είναι να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στις χώρες με τις χαμηλότερες επιδόσεις, στις δύσκολες εταιρικές σχέσεις⁹ και στα ευάλωτα και αποτυχημένα κράτη. Το 30% των φτωχότερων πληθυσμιακών ομάδων ζει στα ευάλωτα κράτη¹⁰.

- Υπεροχή του ρόλου των αναπτυσσόμενων χωρών

Η οικειοποίηση, από τις χώρες εταίρους, των στρατηγικών τους, αποτελεί το κλειδί για την επιτυχία των αναπτυξιακών πολιτικών. Με την προοπτική αυτή, πρέπει να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή όλων των τμημάτων της κοινωνίας και να αποδοθεί σημαντικός ρόλος στον πολιτικό διάλογο με τις χώρες εταίρους. Τόσο στο επίπεδο του πολιτικού διαλόγου όσο και στο επίπεδο των τρόπων παροχής βοήθειας, η Ε.Ε. προσανατολίζεται προς μία προσέγγιση που θα επικεντρώνεται στα αποτελέσματα και θα βασίζεται σε δείκτες προόδου¹¹.

- Επανασυγκέντρωση των δραστηριοτήτων της Κοινότητας

Οι δραστηριότητες της Κοινότητας συγκεντρώνονται σε έξι τομείς – κλειδιά, δηλαδή:

---

⁹ Οι δύσκολες εταιρικές σχέσεις ορίζονται σε συνάρτηση με ένα από τα ακόλουθα στοιχεία: έλλειψη δέσμευσης εκ μέρους των αρχών έναντι του στόχου μείωσης της φτώχειας, ασθενής διακυβέρνηση, διαφθορά ή και πολιτική καταπίεση, θεσμοί ακατάλληλοι για να εγγυηθούν την ασφάλεια των πολιτών ή τις αναγκαίες συνθήκες ειρηνικής και ελεύθερης διαβίωσης.

¹⁰ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Brussels, 13.7.2005, COM(2005) 311 final, *COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS, Proposal for a JOINT DECLARATION BY THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COMMISSION on the European Union Development Policy "The European Consensus"* {SEC(2005) 929}, pg. 10

¹¹ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Brussels, 13.7.2005, COM(2005) 311 final, *COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS, Proposal for a JOINT DECLARATION BY THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COMMISSION on the European Union Development Policy "The European Consensus"* {SEC(2005) 929}, pg. 9

▪ **Σύνδεσμος μεταξύ εμπορίου και ανάπτυξης**

Οι εμπορικές πολιτικές πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψιν τους στόχους και τις στρατηγικές ανάπτυξης της χώρας καθώς και την οικονομική της κατάσταση (αστάθεια της οικονομίας). Είναι επίσης σκόπιμο να διασφαλισθεί η συνοχή μεταξύ των ευρωπαϊκών πολιτικών και η υποστήριξη των αναπτυσσομένων χωρών στην προσπάθειά τους να ενσωματωθούν στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα.

▪ **Περιφερειακή ολοκλήρωση και συνεργασία**

Αυτό μπορεί να διευκολύνει την ολοκλήρωση στην παγκόσμια οικονομία, την επίλυση των συγκρούσεων και των διασυνοριακών προβλημάτων, όπως το περιβάλλον.

▪ **Στήριξη στις μακροοικονομικές πολιτικές και προώθηση της δίκαιης πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες**

Μεταξύ άλλων, πρόκειται για πρωτοβουλίες σχετικά με τη μείωση των χρεών και την τομεακή στήριξη σε θέματα όπως η υγεία και, ειδικότερα, η παιδεία. Εξάλλου, η κατοχύρωση της δίκαιης πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες αποτελεί ένα πάγιο αίτημα των αναπτυσσομένων χωρών, το οποίο έχει ενσωματωθεί στον επίσημο θεσμικό λόγο της Ένωσης¹².

▪ **Μεταφορές**

Χρειάζονται αποτελεσματικά συστήματα μεταφορών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και την πρόσβαση στις βασικές κοινωνικές υπηρεσίες.

▪ **Επισιτιστική ασφάλεια και αειφόρος αγροτική ανάπτυξη**

Πρόκειται για σημαντικά στοιχεία των στρατηγικών που αφορούν στον περιορισμό της φτώχειας. Επίσης, είναι σκόπιμη η καλύτερη διάρθρωση της επείγουσας επισιτιστικής βοήθειας και της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης στον χώρο της επισιτιστικής ασφάλειας.

▪ **Εδραίωση και ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων**

Η δράση της Ένωσης είναι περισσότερο ουδέτερη όσο αφορά στην εξωτερική πολιτική, από αυτή των κρατών μελών. Η ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων αποτελεί βασική προϋπόθεση υλοποίησης μίας αποτελεσματικής και αυτοδύναμης ανάπτυξης των αναπτυσσομένων χωρών. Συνεπώς, η Ένωση μπορεί να παίζει σημαντικό ρόλο για την προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης, την καταπολέμηση της διαφθοράς και το σεβασμό του κράτους δικαίου¹³.

¹² ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δ.Κ. ΞΕΝΑΚΗΣ – Μ.Ι. ΤΣΙΝΙΣΙΖΕΛΗΣ, «ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ; ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, ΑΘΗΝΑ, 1^η ΕΚΔΟΣΗ: ΜΑΙΟΣ 2006, σελ. 200

¹³ Πηγή: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/r12001.htm>

- Οριζόντια ζητήματα

Τα οριζόντια αυτά ζητήματα πρέπει να συμπεριληφθούν σε όλες τις πτυχές της συνεργασίας για την ανάπτυξη. Ουσιαστικά πρόκειται για την προώθηση των εξής κύριων θεμάτων:

- Τα δικαιώματα της ανθρώπινης ύπαρξης.
- Την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- Τα δικαιώματα των παιδιών.
- Την προστασία του περιβάλλοντος.

Η πρόληψη των συγκρούσεων και η διαχείριση των κρίσεων πρέπει επίσης να ταχθούν συστηματικής προσοχής. Επιπλέον, η ενσωμάτωση των ανωτέρω θεμάτων οδηγεί στη διεύρυνση της κοινοτικής αναπτυξιακής πολιτικής προς κατευθύνσεις που έχουν αποτελέσει ιστορικά το προνομιακό πεδίο δράσης των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων¹⁴.

- Ενίσχυση της συνεργασίας, του συντονισμού και της συμπληρωματικότητας

Πρέπει να ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ των διαφόρων φορέων, ιδίως μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών μελών, έτσι ώστε να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος της αναπτυξιακής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη της συντονίζουν τις πολιτικές και τα προγράμματά τους για να μεγιστοποιήσουν τον αντίκτυπό τους. Επιδιώκεται βελτιωμένη συμπληρωματικότητα και συντονισμός, με την έννοια του καταμερισμού της εργασίας, στο πλαίσιο της Ένωσης καθώς και με τους λοιπούς χορηγούς, ειδικότερα στο πλαίσιο των στρατηγικών ανά χώρα. Για την επίτευξη συνοχής, οι στόχοι της αναπτυξιακής πολιτικής της Κοινότητας πρέπει να ενσωματώνονται περισσότερο στις άλλες κοινές πολιτικές.

Η Επιτροπή έχει ήδη προβεί στη μεταρρύθμιση της διαχείρισης της εξωτερικής βοήθειας, εισάγοντας ένα νέο σύστημα προγραμματισμού και προωθώντας την αποσυγκέντρωση και την αποκέντρωση της διαχείρισης της βοήθειας. Είναι επίσης αναγκαία η απλούστευση του δημοσιονομικού κανονισμού και μια καλύτερη στελέχωση, όπως έχει ζητήσει η Επιτροπή¹⁵.

Ήδη, στο πλαίσιο της νέας εταιρικής σχέσης με τις χώρες ΑΚΕ¹⁶, αναγνωρίζεται η συμβολή πολλαπλών φορέων της κοινωνίας των πολιτών στην πολιτική της Κοινότητας. Ενθαρρύνεται, επίσης, στο πλαίσιο των σχέσεων της Ένωσης με τις άλλες αναπτυσσόμενες χώρες, η εφαρμογή προσέγγισης που ευνοεί την αυξημένη συμμετοχή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, των οικονομικών και κοινωνικών φορέων και του ιδιωτικού τομέα. Η Κοινότητα επιδιώκει να ενισχύσει την εταιρική σχέση με την

¹⁴ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δ.Κ. ΞΕΝΑΚΗΣ – Μ.Ι. ΤΣΙΝΙΣΙΖΕΛΗΣ, «ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ: ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, ΑΘΗΝΑ, 1^η ΕΚΔΟΣΗ: ΜΑΙΟΣ 2006, σελ. 221

¹⁵ Πηγή: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/r12001.htm>

¹⁶ Βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΕ ΧΩΡΕΣ ΑΚΕ

κοινωνία των πολιτών, τόσο στην Ευρώπη όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και να στηρίξει την ανάπτυξη των ικανοτήτων των μη κρατικών φορέων στις χώρες εταίρους, με στόχο να διευκολύνει τη συμμετοχή τους στο διάλογο σχετικά με τις στρατηγικές και στην εφαρμογή των προγραμμάτων συνεργασίας.

4. ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Το 2005, οι προβλεπόμενες δεσμεύσεις έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στην πρόοδο που σημειώθηκε για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας, στο πλαίσιο της παγκόσμιας διάσκεψης κορυφής των Ηνωμένων Εθνών του Σεπτεμβρίου, καθώς και στον καθορισμό ενός νέου πλαισίου αναπτυξιακής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Αυτό έγινε μετά από ευρεία δημόσια διαβούλευση, η οποία πραγματοποιήθηκε με βάση σχετικό έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής. Εν συνεχεία, τον Ιούλιο, υπεβλήθη πρόταση της τελευταίας για την εκπόνηση κοινής δήλωσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, στη θέση της δήλωσης που είχαν εγκρίνει τα δύο τελευταία όργανα το Νοέμβριο του 2000. Η νέα δήλωση, με τη συμμετοχή πλέον και του Κοινοβουλίου και με τον τίτλο «Ευρωπαϊκή συναίνεση για την ανάπτυξη», καθορίζει, για πρώτη φορά σε 50 χρόνια αναπτυξιακής συνεργασίας, το πλαίσιο των κοινών στόχων, αξιών και αρχών εντός του οποίου η Ένωση και τα 25 κράτη μέλη της οφείλουν να εφαρμόζουν την αναπτυξιακή τους πολιτική με πνεύμα συμπληρωματικότητας. Η αξία μιας τέτοιας επίσημης και τριμερούς προσέγγισης είναι να συμβάλλει κατά τρόπο αποφασιστικό στην επίτευξη των στόχων της συνεκτικότητας και της αποτελεσματικότητας, οι οποίοι επιδιώκονται στον τομέα της εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στα ψηφίσματά του της 17ης Νοεμβρίου και της 15ης Δεκεμβρίου, υπογραμμίζει την προσήλωσή του στην προσέγγιση αυτή.

5. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ (ΑΣΧ)

Στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, που πραγματοποιήθηκε το Σεπτέμβριο του 2000, τα 191 μέλη του οργανισμού εξέδωσαν τη «διακήρυξη της χιλιετίας» για την υλοποίηση ενός σχεδίου παγκόσμιας κλίμακας με στόχο τη σημαντική μείωση κάθε ακραίας μορφής φτώχειας μέχρι το έτος 2015¹⁷. Οι οχτώ «αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας», που απορρέουν από τη διακήρυξη αυτή και έχουν αποτελέσει τον κεντρικό πυρήνα της διεθνούς συνεργασίας για την ανάπτυξη, αποσκοπούν στα εξής:

- Μείωση της έσχατης φτώχειας και της πείνας.
- Εξασφάλιση πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για όλους.
- Προώθηση της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης της γυναίκας.
- Μείωση της θνησιμότητας των παιδιών κάτω των πέντε ετών.

¹⁷ Πηγή: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/r12001.htm>

- Βελτίωση της μητρικής υγείας.
- Καταπολέμηση του ιού του AIDS, της ελονοσίας και των άλλων ασθενειών που σχετίζονται με τη φτώχεια.
- Εξασφάλιση της αειφορίας του περιβάλλοντος.
- Σύναψη παγκόσμιας εταιρικής σχέσης για την ανάπτυξη μεταξύ των εκβιομηχανισμένων και αναπτυσσομένων χωρών.

Πέντε χρόνια μετά τη διάσκεψη κορυφής του Σεπτεμβρίου του 2000, η οποία εξέδωσε τη «διακήρυξη της χιλιετίας» και καθόρισε μια σειρά αναπτυξιακών στόχων, πραγματοποιήθηκε στη Νέα Υόρκη, από τις 14 έως τις 16 Σεπτεμβρίου, μια νέα παγκόσμια διάσκεψη κορυφής με τη συμμετοχή των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων των χωρών μελών των Ηνωμένων Εθνών. Στόχος της διάσκεψης αυτής ήταν ο απολογισμός αναφορικά με την υλοποίηση των ΑΣΧ και ο καθορισμός των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων για να μπορέσουν τα Ηνωμένα Έθνη να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις στους τομείς της ασφάλειας, της ανάπτυξης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας. Παρ' όλο που οι προσδοκίες και οι φιλοδοξίες για τα αποτελέσματα της συνάντησης αυτής δεν ευοδώθηκαν παρά μόνο εν μέρει, η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετείχε ενεργά στην προετοιμασία και διεξαγωγή της διάσκεψης αυτής.

Έτσι, στις 12 Απριλίου, η Επιτροπή υπέβαλε μια «δέσμη» τριών ανακοινώσεων, οι οποίες με τη σειρά τους έχουν ως στόχο την επίτευξη της υλοποίησης των ΑΣΧ:

- Στην πρώτη γίνεται απολογισμός της συμβολής της Ένωσης στην ανάπτυξη και προτείνονται νέα μέτρα για την περαιτέρω ενίσχυση της δράσης της.
- Στη δεύτερη περιγράφεται η επιτευχθείσα πρόοδος σε σχέση με τις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει η Ένωση στη διάσκεψη του Μοντερρέι του 2002 για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση αυτή περιλαμβάνει επίσης συγκεκριμένες προτάσεις για νέες αναλήψεις υποχρεώσεων και περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί ένας ενδιάμεσος στόχος για την αύξηση της δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας στην Ένωση μέχρι και το έτος 2010.
- Στην τρίτη υπογραμμίζεται η σημασία της βελτίωσης της συνεκτικότητας των αναπτυξιακών πολιτικών, ώστε να καταστεί δυνατή η υλοποίηση των ΑΣΧ. Κατ' αυτόν τον τρόπο, καθορίζονται έντεκα τομείς προτεραιότητας για τους οποίους ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η δημιουργία συνεργειών με τους στόχους της αναπτυξιακής πολιτικής. Οι τομείς αυτοί είναι, για παράδειγμα, το εμπόριο, το περιβάλλον, η ασφάλεια, η γεωργία και η αλιεία.

Στις 15 Ιουνίου, η Επιτροπή υπέβαλε επίσης ανακοίνωση για όλα τα θέματα της διάσκεψης κορυφής.

Από την πλευρά του, το Συμβούλιο, στις 24 Μαΐου, καθόρισε τη θέση την οποία η Ε.Ε. επρόκειτο να λάβει στη διάσκεψη κορυφής και υπενθύμισε τη σταθερή βούληση της Ένωσης να υλοποιήσει τους ΑΣΧ. Εξάλλου, υπογράμμισε την ανάγκη βελτίωσης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας, εκ παραλλήλου με τις προσπάθειες σε ποσοτικό επίπεδο αναφορικά με τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης.

Δήλωσε, δε, κατηγορηματικά, γεγονός που επιβεβαιώθηκε εκ νέου από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου, ότι η προώθηση της ανάπτυξης δεν αποτελεί υπόθεση και ευθύνη μόνο των φορέων της ανάπτυξης¹⁸, καθώς και η συμβολή των άλλων πολιτικών στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων είναι εξίσου σημαντική. Με το νέο σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων, όπου προβλεπόταν να τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2006, και την τροποποίηση, εντός του 2006, των κανόνων προτιμησιακής καταγωγής, το Συμβούλιο δεσμεύθηκε επίσης να εξασφαλίσει στις δικαιούχους χώρες υψηλά επίπεδα πρόσβασης. Τέλος, υπογράμμισε ότι συγκαταλέγει την ανάπτυξη της Αφρικής, και ιδίως της Υποσαχάριας Αφρικής, μεταξύ των προτεραιοτήτων του σε ό,τι αφορά στη στήριξη της ανάπτυξης¹⁹. Εξάλλου, η συμβολή στη μείωση της φτώχειας μέσω της υλοποίησης των ΑΣΧ υπήρξε αντικείμενο πολλών ψηφισμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

6. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Το 2005, η χρηματοδοτική βοήθεια που χορήγησε η Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολο των αναπτυσσομένων χωρών ανήλθε σε 7,5 δισεκατομμύρια ευρώ. Όσον αφορά στην υλοποίηση της βοήθειας, η διαδικασία αποσυγκέντρωσης των αρμοδιοτήτων προς τις διαπιστευμένες αντιπροσωπείες της Επιτροπής στις δικαιούχους χώρες, η οποία ολοκληρώθηκε σταδιακά τα τελευταία τρία χρόνια, συνέβαλε αναμφισβήτητα στην ταχύτερη και αποτελεσματικότερη διαχείριση των σχεδίων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση. Στις 14 Δεκεμβρίου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θέσπισαν κανόνες σχετικά με την πρόσβαση στην εξωτερική βοήθεια της Κοινότητας, οι οποίοι προβλέπουν μια μεγαλύτερη «αποσύνδεση» της εν λόγω βοήθειας, σύμφωνα με την προσέγγιση που υποστηρίζεται ήδη από το 2001 στα διάφορα διεθνή φόρουμ. Άλλες ρυθμίσεις περιγράφονται λεπτομερώς στο σχετικό κανονισμό του Συμβουλίου της 21ης Νοεμβρίου.

Γενικότερα, το έτος 2005 υπήρξε για την Ένωση ένα έτος αποφασιστικής σημασίας αναφορικά με τις προσπάθειές της για την παροχή χρηματοδοτικής βοήθειας στο πλαίσιο των διεθνών της υποχρεώσεων. Η Ε.Ε. επαναβεβαιώνει τη δέσμευσή της να αυξήσει τον προϋπολογισμό της βοήθειας (επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας) με σκοπό να φθάσει το 0,7% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος (ΑΕΠ) το 2015, επίπεδο που κρίνεται αναγκαίο από τους διεθνείς εμπειρογνώμονες για να επιτευχθούν οι ΑΣΧ και για να επιδιωχθούν οι άλλοι στόχοι της συνεργασίας για την ανάπτυξη²⁰. Προς το σκοπό αυτό,

¹⁸ Πηγή: <http://europa.eu.int/abc/doc/off/rg/el/2005/rg102.htm>

¹⁹ Η Ένωση έδειξε ιδιαίτερη ευαισθησία για την κατάσταση που επικρατεί στην αφρικανική ήπειρο, το μέλλον της οποίας καθίσταται ολοένα και περισσότερο μια από τις βασικές της προτεραιότητες. Ο μακροπρόθεσμος αυτός προβληματισμός αποτελεί μέρος μιας νέας αναπτυξιακής πολιτικής με μεγαλύτερη συνεκτικότητα μεταξύ των διαφόρων μέσων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, παράλληλα, συνοδεύεται, στις περιπτώσεις σοβαρών ανθρωπιστικών κρίσεων, από έκτακτες παρεμβάσεις με στόχο την αποτελεσματική παροχή βοήθειας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η βοήθεια υπέρ των χωρών της Ασίας και του Ινδικού Ωκεανού, οι οποίες επλήγησαν από το Τσουνάμι το Δεκέμβριο του 2004.

²⁰ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Brussels, 13.7.2005, COM(2005) 311 final, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT,

στις 24 Μαΐου, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής, το Συμβούλιο έθεσε ένα νέο συλλογικό στόχο για την Ένωση: το ποσοστό αυτό, το οποίο σήμερα είναι 0,35%, να φθάσει μέχρι το 2010 στο 0,56%, σε ένα πρώτο στάδιο, γεγονός που σημαίνει ένα επιπλέον ποσό δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας της τάξης των 20 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως²¹. Η αύξηση αυτή λαμβάνει υπ' όψιν, επίσης, τις διαφορές μεταξύ παλαιών και νέων κρατών μελών, δεδομένου ότι τα νέα κράτη μέλη υποχρεούνται σε μικρότερη συνεισφορά στο πλαίσιο μιας μεταβατικής περιόδου.

Επιπλέον, μια σημαντική προσπάθεια διαφαίνεται στον τομέα του χρέους μετά τη συμφωνία που υπεγράφη τον Ιούλιο από την Ομάδα των 8 (G8) για διαγραφή του χρέους των 18 υπερχρεωμένων φτωχών χωρών.

7. ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΚΟΝΔΥΛΙΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της κατέβαλαν περίπου 47 δισεκατομμύρια ευρώ το έτος 2006 για τη δημόσια βοήθεια στις αναπτυσσόμενες χώρες. Από το ποσό μάλιστα αυτό, περίπου 7,5 δισεκατομμύρια διοχετεύθηκαν από την Ένωση. Μάλιστα, το Μάιο του 2005, οι υπουργοί της Ε.Ε. ανέλαβαν την υποχρέωση προκειμένου να τεθεί ως νέος συλλογικός στόχος η αύξηση σε 0,56% του ΑΕΠ των κρατών μελών για το έτος 2010. Αυτό θα έχει ως συνέπεια την αύξηση της βοήθειας κατά 20 δισεκατομμύρια ευρώ. Παρ' όλο που τα κράτη μέλη της Ε.Ε., όπως και άλλες βιομηχανικές χώρες, αποδέχθηκαν το στόχο διάθεσης 0,7% του Α.Εγχ.Π. ετησίως για την παροχή βοήθειας, μόνο η Δανία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες και η Σουηδία πέτυχαν αυτό το στόχο. Γι' αυτό τον λόγο το Μάιο του 2005 οι υπουργοί των κρατών μελών της Ένωσης όρισαν το έτος 2015 ως προθεσμία για την επίτευξη του στόχου του 0,7%. Ο μέσος όρος για το σύνολο της Ε.Ε. είναι 0,434%, δηλαδή υψηλότερος από αυτόν των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής ή της Ιαπωνίας²².

Το μεγαλύτερο μέρος της βοήθειας της Ε.Ε. παρέχεται υπό μορφή μη επιστρεπτέας βοήθειας. Διατίθεται περιορισμένο ποσό για δάνεια με ευνοϊκούς όρους και επενδυτικό κεφάλαιο από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ), τον φορέα μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης της Ε.Ε.²³

Επί σειρά ετών, η Ε.Ε. χρηματοδότησε χιλιάδες αναπτυξιακά προγράμματα στον τρίτο κόσμο. Συχνά, σχετικά μικρά χρηματικά ποσά αρκούν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ανάμεσα στις επιτυχίες της Ένωσης συγκαταλέγεται ένα πρόγραμμα για τον εξοπλισμό και την κατάρτιση υφαντών μεταξιού στην Καμπότζη, η χρηματοδότηση για να μπορέσουν οι μικρές επιχειρήσεις στο Περού να πραγματοποιούν περισσότερες

THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS, Proposal for a JOINT DECLARATION BY THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COMMISSION on the European Union Development Policy "The European Consensus" {SEC(2005) 929}, pg. 12

²¹ Πηγή: <http://europa.eu.int/abc/doc/off/rg/el/2005/rg102.htm>

²² Πηγή: http://europa.eu/pol/dev/overview_el.htm

²³ Η ΕΤΕ χορήγησε δάνεια σε αναπτυσσόμενες χώρες εκτός της Ευρώπης ύψους 3,6 δισεκατομμυρίων ευρώ το 2003, ενώ το 2006 ύψους 5,9 δισεκατομμυρίων ευρώ.

εξαγωγές, η στήριξη των κατόχων γεωργικών εκμεταλλεύσεων της Ναμίμπια ώστε να δημιουργήσουν ομάδα πίεσης για την προάσπιση των συμφερόντων τους, μη επιστρεπτέα βοήθεια σε εταιρεία επιχειρηματικού κινδύνου στη Σενεγάλη για τη βελτίωση των προϊόντων μεταποίησης, τεχνική βοήθεια στην Αίγυπτο για την εξουδετέρωση μιας επιδημίας που απείλησε τις ζωτικής σημασίας εξαγωγές πατάτας στην Ε.Ε., ενώ πιο πρόσφατα η βοήθεια προς μία ομάδα 250 γυναικών στο ινδικό κρατίδιο Γκουχαράτ για την εξαγωγή ειδών χειροτεχνίας στην Ευρώπη, τη Β. Αμερική και την Ιαπωνία, η στήριξη μιας τοπικής επιχείρησης στο Μπελίζ για την καθιέρωση βιώσιμων τεχνικών εκμετάλλευσης και διαχείρισης των δασών, η βοήθεια σε αγρότες του κεντρικού Καμερούν για τη διαφοροποίηση της παραγωγής τους, η παροχή κατάρτισης σε μικρές επιχειρήσεις της Ουγκάντα ώστε να μοιράζονται το κόστος χρήσης βασικών επιχειρηματικών υπηρεσιών, και άλλα πολλά.

8. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ 2007-2013

Στο πλαίσιο των σημαντικών κατευθύνσεων των δημοσιονομικών προοπτικών από το 2007 έως το 2013, η Επιτροπή εξέδωσε τέσσερις ανακοινώσεις που αφορούν τον τομέα της ανάπτυξης και έχουν ως στόχο την ενίσχυση του ρόλου της Ε.Ε. στον κόσμο:

- ◆ Στην πρώτη ανακοίνωση προτείνεται ένα σχέδιο για τον μελλοντικό θεματικό προγραμματισμό σε θέματα ανθρώπινης και κοινωνικής ανάπτυξης, με προσδιορισμό έξι ευρέων τομέων παρέμβασης: καλή υγεία για όλους, γνώσεις και δεξιότητες για όλους, απασχόληση και κοινωνική συνοχή, ισότητα των φύλων, νεολαία και παιδεία, πολιτισμός.
- ◆ Η δεύτερη ανακοίνωση έχει ως άξονα μία στρατηγική με στόχο τη βελτίωση της ασφάλειας των τροφίμων ώστε να επιτευχθούν οι αναπτυξιακοί στόχοι της χλιετίας (ΑΣΧ). Η Επιτροπή προτείνει τις κατευθύνσεις του μελλοντικού προγράμματος θεματικών παρεμβάσεων, που είναι, όσον αφορά την ασφάλεια των τροφίμων, συμπληρωματικό των εθνικών προγραμμάτων.
- ◆ Η τρίτη ανακοίνωση συνίσταται σε σχέδιο που έχει ως στόχο να διαδεχθεί τα υπάρχοντα κονδύλια του προϋπολογισμού που αφορούν τη «συγχρηματοδότηση με τις ΜΚΟ» και την «αποκεντρωμένη συνεργασία». Το νέο πρόγραμμα «Μη κρατικοί φορείς και τοπικές αρχές για την ανάπτυξη» στηρίζει το «δικαίωμα πρωτοβουλίας» όλων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των τοπικών αρχών της Ε.Ε. και των κρατών μελών. Χρηματοδοτεί τις «ίδιες πρωτοβουλίες» τους όταν τα γεωγραφικά προγράμματα δεν είναι προσαρμοσμένα και συμπληρώνει τη στήριξη που άλλα θεματικά τομεακά προγράμματα μπορούν να τους παράσχουν.
- ◆ Η τέταρτη ανακοίνωση με τίτλο «Εξωτερική δράση: θεματικό πρόγραμμα για το περιβάλλον και την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων, περιλαμβανομένης και της ενέργειας» έχει ως στόχο να αξιοποιήσει, μέσω ενός ενιαίου προγράμματος εξωτερικής δράσης, την οικολογική διάσταση της ανάπτυξης και των άλλων εξωτερικών πολιτικών και να προωθήσει τις περιβαλλοντικές και ενεργειακές πολιτικές της Ε.Ε. προς τα έξω.

Σε χρηματικό επίπεδο, η στήριξη των διαφόρων θεματικών προγραμμάτων έχει ενταχθεί σε ένα μέσο γενικής εφαρμογής, το Χρηματοδοτικό Μέσο της Συνεργασίας για την Ανάπτυξη και την Οικονομική Συνεργασία, για το οποίο η Επιτροπή υπέβαλε τροποποιημένη πρόταση κανονισμού μετά από διοργανική συμφωνία με θέμα το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο 2007-2013.

Ο κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του μέσου αυτού εκδόθηκε στις 18 Δεκεμβρίου. Καθορίζει σε 16,897 δισεκατομμύρια ευρώ το ποσό χρηματοδότησης που χορηγείται για το μέσο αυτό, για τη χρονική περίοδο 2007-2013. Ο μηχανισμός χρηματοδότησης της αναπτυξιακής συνεργασίας βελτιώνει το παρόν πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας της Κοινότητας με τη συγχώνευση των διαφορετικών γεωγραφικών και θεματικών μηχανισμών σε έναν ενιαίο μηχανισμό²⁴. Οι παρεμβάσεις λοιπόν προβλέπονται σε δύο επίπεδα που ενισχύονται αμοιβαία. Το πρώτο, δηλαδή το γεωγραφικό καλύπτει την Ασία, την Κεντρική Ασία, τη Λατινική Αμερική, τη Μέση Ανατολή και τη Νότια Αφρική. Το δεύτερο που είναι το θεματικό και συμπληρώνει το γεωγραφικό, παρέχει τη δυνατότητα ενίσχυσης των περιφερειακών προγραμμάτων προς αντιμετώπιση ειδικών αναγκών όπως οι μεταναστεύσεις, η παιδεία και η υγεία. Πιο συγκεκριμένα, ο εν λόγω κανονισμός προβλέπει πέντε θεματικά προγράμματα που αφορούν: 1) την επένδυση σε ανθρώπινους πόρους, 2) το περιβάλλον και τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, 3) τους μη κρατικούς φορείς και τις τοπικές αρχές, 4) τη βελτίωση της επισιτιστικής ασφάλειας, 5) τη συνεργασία στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου²⁵. Οι χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) μπορούν επίσης να επωφεληθούν από θεματικά προγράμματα, ένα δε ειδικό ποσό προορίζεται για τις χώρες ΑΚΕ που έχουν ανάγκη βοήθειας για να προσαρμοστούν στις συνέπειες της μεταρρύθμισης του τομέα της ζάχαρης της Ένωσης. Εξάλλου, το μέσο συνεργασίας για την ανάπτυξη θεσπίζει ένα απλουστευμένο σύστημα αντικαθιστώντας μια σειρά υπαρχόντων μέσων από ένα ενιαίο χρηματοδοτικό μέσο, ώστε όλες οι παρεμβάσεις της Ένωσης να μπορούν να αποφασιστούν βάσει των ίδιων αρχών και μέσω μιας απλούστερης διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

Στις 15 Νοεμβρίου του 2006 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θέσπισαν εξάλλου ένα ειδικότερο μέσο, το μηχανισμό σταθερότητας, που μελετήθηκε προς αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης στις τρίτες χώρες.

Το μέσο αυτό, για το οποίο εγκρίθηκε ποσό 2,062 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2007-2013, έχει ως στόχο να συμβάλλει στη σταθερότητα προβλέποντας μια αποτελεσματική αντίδραση για τη διατήρηση, τη θέσπιση ή την αποκατάσταση των ουσιαστικών συνθηκών που επιτρέπουν την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών ανάπτυξης και συνεργασίας της Κοινότητας. Έχει επίσης ως στόχο να συμβάλλει στη δημιουργία ικανοτήτων ώστε να αντιμετωπιστούν οι ειδικές παγκόσμιες και διαπεριφερειακές απειλές που έχουν αποσταθεροποιητική επίδραση και να εξασφαλίσει την προετοιμασία για την αντιμετώπιση καταστάσεων πριν και μετά τις κρίσεις²⁶.

²⁴ Πηγή: <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/l14173.htm>

²⁵ Πηγή: <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/l14173.htm>

²⁶ Πηγή: <http://europa.eu/generalreport/el/2006/rg92.htm>

9. ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 24ης Μαΐου δίνουν εντολή στην Ε.Ε. για την περίοδο 2005-2015, καλώντας την να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας με συγκεκριμένες κοινοτικές δράσεις στους εξής τομείς πολιτικής της Ε.Ε.: εμπόριο, περιβάλλον, αλλαγή κλίματος, ασφάλεια, γεωργία, αλιεία, κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης, απασχόληση και αξιοπρεπής εργασία, μετανάστευση, έρευνα και καινοτομία, κοινωνία της πληροφορίας, μεταφορές, ενέργεια²⁷.

Σε ό,τι αφορά στην εφαρμογή, τα ίδια τα συμπεράσματα του Συμβουλίου κρίνουν σκόπιμη τη βελτίωση των διαδικασιών, των μηχανισμών και των μέσων ενίσχυσης της συνεκτικότητας των διαφόρων πολιτικών στο επίπεδο του Συμβουλίου, της Επιτροπής και των κρατών μελών. Το Συμβούλιο θα μελετήσει σχετικά με το πως θα βελτιωθεί αποτελεσματικά η ενσωμάτωση των αναπτυξιακών θεμάτων στις εργασίες των τομεακών ομάδων στο εσωτερικό του εν λόγω οργάνου. Η Επιτροπή καλείται να ενισχύσει κυρίως το υφιστάμενο μέσο αξιολόγησης των επιπτώσεων καθώς και τις διαβουλεύσεις με τις αναπτυσσόμενες χώρες κατά τη φάση της διαμόρφωσης των διαφόρων πολιτικών και, ενδεχομένως, να προβλέψει νέα μέσα για την περαιτέρω ενίσχυση της συνεκτικότητας των αναπτυξιακών της πολιτικών. Τέλος, τα κράτη μέλη καλούνται να ενισχύσουν τα μέσα και τις διαδικασίες τους, βασιζόμενα στις βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόζουν ορισμένα από αυτά²⁸.

Η Ε.Ε. λοιπόν, λαμβάνοντας υπ' όψιν την ευθύνη της ως ο μεγαλύτερος χορηγός στον κόσμο, φρόντισε, το 2006, να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της ενίσχυσης της²⁹. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή πρότεινε ένα σχέδιο δράσης για την αύξηση της αποτελεσματικότητας, της συνοχής και της επίδρασης της ενίσχυσης στην ανάπτυξη της Ένωσης, μέσω εννέα δράσεων που πρέπει να υλοποιηθούν βραχυπρόθεσμα και να τεθούν σε εφαρμογή από κοινού από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη. Τα τρία έγγραφα που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή στις 15 Μαρτίου αποτελούν μια «δέσμη για την αποτελεσματικότητα της ενίσχυσης»:

- 1) Η ανακοίνωση με τίτλο: «Βοήθεια της ΕΕ: Περισσότερη, Αποτελεσματικότερη και Ταχύτερη».
- 2) Η ανακοίνωση με τίτλο: «Ενίσχυση της ευρωπαϊκής επίδρασης: ένα κοινό πλαίσιο για την επεξεργασία των εγγράφων στρατηγικής ανά χώρα και ο κοινός πολυετής προγραμματισμός».
- 3) Η ανακοίνωση με τίτλο: «Χρηματοδότηση της ανάπτυξης και αποτελεσματικότητα της βοήθειας – οι προκλήσεις που θέτει η αύξηση της ενίσχυσης της ΕΕ μεταξύ του 2006 και του 2010».

²⁷ Βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΣΥΝΟΧΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

²⁸ Η Επιτροπή θα καταρτίζει διετείς εκθέσεις στις οποίες θα αξιολογεί τη σημειωθείσα πρόοδο σε επίπεδο Συμβουλίου, Επιτροπής και κρατών μελών σε σχέση με τις αντίστοιχες δεσμεύσεις για τη συνεκτικότητα των αναπτυξιακών πολιτικών. Η πρώτη έκθεση θα δημοσιευτεί το 2007.

²⁹ Βλ. Γενική Έκθεση επί της δραστηριότητας της Ε.Ε., Γενική Έκθεση 2006 (Πηγή: <http://europa.eu/generalreport/el/2006/rg92.htm>)

Προς στήριξη, δε, των τριών ανωτέρω ανακοινώσεων, η Επιτροπή αναθεώρησε και ενημέρωσε τον κοινοτικό άτλαντα χορηγών του 2006. Τον Απρίλιο του ίδιου έτους, τόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και το Συμβούλιο, εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την πρόοδο που πραγματοποιήθηκε σχετικά με τις πρωτοβουλίες που αφορούν στην ενίσχυση της ανάπτυξης. Εξάλλου το γεγονός αυτό ενέτεινε τις προσπάθειες της Επιτροπής σχετικά με το ζήτημα ενίσχυσης για την ανάπτυξη, παρουσιάζοντας στις 30 Αυγούστου μια νέα ανακοίνωση με τίτλο: «Η διακυβέρνηση στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής κοινής αντίληψης για την αναπτυξιακή πολιτική – προς μια εναρμονισμένη προσέγγιση στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης» και συγκεκριμενοποιώντας τη στήριξή της στη «δήλωση του Παρισιού» της 2^{ης} Μαρτίου του 2005 η οποία και υπογράφηκε μεταξύ 100 περίπου χωρών και 25 αναπτυξιακών οργανισμών.

Εν συνεχεία, εξετάζονται ειδικότερες πολιτικές-προοπτικές σε επιμέρους τομείς της ανάπτυξης, όπως για παράδειγμα η υγεία, η συνεργασία κατά των ναρκωτικών, το εμπόριο και η βοήθεια, η σημασία του ύδατος.

10. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενίσχυση του τομέα της υγείας στις αναπτυσσόμενες χώρες επικεντρώθηκε και το 2005 στην καταπολέμηση των ασθενειών που σχετίζονται με τη φτώχεια (AIDS, ελονοσία, φυματίωση) και, στο ίδιο πλαίσιο, στην προώθηση της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και των συναφών δικαιωμάτων. Η εκπόνηση ενός συνεκτικού ευρωπαϊκού πολιτικού πλαισίου για την παροχή εξωτερικής βοήθειας υπέρ των προσπαθειών καταπολέμησης, όπως είχε υποστηριχθεί από την Επιτροπή το 2004, έλαβε σάρκα και οστά με τη μορφή ενός προγράμματος δράσης του οποίου η εφαρμογή προβλεπόταν για την περίοδο 2007-2011.

Η πρωτοβουλία αυτή, την οποία παρουσίασε η Επιτροπή στις 27 Απριλίου, εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 25 Μαΐου και εν συνεχεία από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη σύνοδο του Ιουνίου. Το πρόγραμμα δράσης, το οποίο προορίζεται να αποτελέσει τη βάση μιας βιώσιμης στρατηγικής της Ένωσης και υποστηρίζει τόσο τη συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο, όσο και τις στοχοθετημένες δράσεις στις πληγείσες χώρες, αφορά συγκεκριμένες και χαμηλού κόστους υλοποιήσεις, όπως η δωρεάν διανομή δικτύων προστασίας από τα έντομα και αντισυλληπτικών καθώς και η δωρεάν πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες ανίχνευσης του ιού του AIDS.

Σύμφωνα με τη γενική έκθεση για το έτος 2006, στις 21 Δεκεμβρίου, η Επιτροπή προέβη σε ανακοίνωση με τίτλο: «Ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση της έλλειψης ανθρώπινων πόρων στον τομέα της υγείας στις αναπτυσσόμενες χώρες (2007-2013)». Η πρωτοβουλία αυτή προτείνει την κατάρτιση ενός πλαισίου που θα διευκολύνει τη μελλοντική παρακολούθηση της κοινοτικής ενίσχυσης στον τομέα αυτό και προβλέπει τη χρησιμοποίηση χρηματοδοτήσεων από το «Μέσο Συνεργασίας για την Ανάπτυξη»³⁰. Επιπλέον, η Επιτροπή ενίσχυσε το ρόλο της στο πλαίσιο του Διεθνούς Ταμείου για την Καταπολέμηση του Ιού του AIDS, της Φυματίωσης και της

³⁰ Όπου παρέσχε συνολική συνεισφορά 522,5 εκατομμυρίων ευρώ για χρονική περίοδο πέντε ετών.

Ελνοσσία³¹, μέσω του διορισμού ενός από τους εκπροσώπους της ως αντιπροέδρου του διοικητικού συμβουλίου μέχρι τον Απρίλιο του 2007.

11. ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Το 2005, οι δύο σημαντικότερες εξελίξεις στον τομέα αυτό αφορούσαν αφενός, στην ανταλλαγή επιστολών μεταξύ της Επιτροπής και της Υπηρεσίας των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση των Ναρκωτικών και του Εγκλήματος, με στόχο την ενίσχυση του συντονισμού, της συνεργασίας και της εταιρικής τους σχέσης, και, αφετέρου, στην ανανέωση της χρηματοδότησης του κονδυλίου του προϋπολογισμού για τη συνεργασία Βορρά - Νότου στον τομέα της καταπολέμησης των ναρκωτικών, γεγονός που επέτρεψε την έναρξη μιας σειράς πρωτοβουλιών διαπεριφερειακού χαρακτήρα³².

Οι κυριότερες προσπάθειες στον τομέα της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες επικεντρώθηκαν, και αυτή τη χρονιά, στο Αφγανιστάν και στην περιοχή των Άνδεων, όπου οι στρατηγικές της Ένωσης έχουν ως στόχο να στηρίζουν την ανάπτυξη της εναλλακτικής παραγωγής. Επίσης, προσπάθειες καταβλήθηκαν για την καταπολέμηση της κατάχρησης, της παραγωγής και του λαθρεμπορίου ναρκωτικών στην Ανατολική Ευρώπη, στην Κεντρική Ασία, σε ορισμένες χώρες της Αφρικής και της Ασίας, καθώς και στα Βαλκάνια. Εξάλλου, η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετείχε σε πολλές διεθνείς συναντήσεις τόσο σε πολυμερές επίπεδο³³ όσο και σε διμερές επίπεδο³⁴.

Εν συνεχεία, το 2006, παγιώθηκε η διαδικασία του «συμφώνου του Παρισιού» σχετικά με την οδό της ηρωίνης, που θεσπίστηκε το 2003, με δύο μείζονες σημασίας εξελίξεις στις οποίες η Επιτροπή έλαβε ενεργό μέρος: μια υπουργική Διάσκεψη στη Μόσχα, στην οποία συμμετείχε η κ. Ferrero Waldner, μέλος της Επιτροπής, και στην προώθηση ενός δεύτερου σταδίου του σχεδίου που στηρίζει τη διαδικασία αυτή, για το οποίο η Επιτροπή θα είναι ο κύριος χρηματοδοτικός φορέας. Ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα ήταν η εξασφάλιση το σύμφωνο του Παρισιού να επικεντρωθεί όχι μόνο στο λαθρεμπόριο ναρκωτικών αλλά και στη ζήτηση. Η Επιτροπή συμμετείχε επίσης σε στρογγυλές τράπεζες για το Αφγανιστάν και τους γείτονές του, καθώς και για την περιφέρεια του κόλπου στο πλαίσιο του εν λόγω συμφώνου.

Συνεπώς, το μεγαλύτερο μέρος των σχεδίων συνεργασίας εξακολουθεί να συγκεντρώνεται στο Αφγανιστάν και την περιφέρεια των Άνδεων και σε μικρότερο βαθμό στην Ανατολική Ευρώπη, στην Κεντρική Ασία, στον Καύκασο και τα Βαλκάνια.

³¹ Βλ. Παράγραφος: ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ 2007-2013

³² Πηγή: <http://europa.eu.int/abc/doc/off/rg/el/2005/rg102.htm>

³³ Π.χ. σύμφωνο του Παρισιού, Επιτροπή για τα Ναρκωτικά, ομάδα του Δουβλίνου.

³⁴ Π.χ. Αφγανιστάν, Ηνωμένες Πολιτείες, Ιράν, Κοινότητα των Άνδεων και Λατινική Αμερική - Καραϊβική, Ρωσία, Τουρκία.

12. ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑ

Η μισή τουλάχιστον παγκόσμια βοήθεια προς τις φτωχές χώρες προέρχεται από την Ε.Ε. και τα κράτη μέλη της, η οποία έτσι καθίσταται ο σημαντικότερος χορηγός βοήθειας παγκοσμίως. Η αναπτυξιακή πολιτική, όμως, δε μπορεί να περιορίζεται στο πόσιμο νερό και στους ασφαλτοστρωμένους δρόμους, παρ' όλο που αυτά δεν είναι αμελητέα. Για το λόγο αυτό, η Ένωση χρησιμοποιεί το εμπόριο ως κινητήριο μοχλό ανάπτυξης, ανοίγοντας τις αγορές της στις εξαγωγές των φτωχών χωρών και ενθαρρύνοντας αυτές να αναπτύξουν μεγαλύτερες εμπορικές συναλλαγές μεταξύ τους. Το εμπόριο και η βοήθεια είναι οι δύο στυλοβάτες της αναπτυξιακής πολιτικής της Ε.Ε. . Αυτοί οι δύο παράγοντες συμβαδίζουν δεδομένου ότι η Ένωση αναλαμβάνει το μερίδιο της ευθύνης που της αντιστοιχεί για να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες να καταπολεμήσουν την φτώχεια και να ενσωματωθούν στην παγκόσμια οικονομία .

Η Ε.Ε. έχει αναγνωρίσει από καιρό ότι το εμπόριο μπορεί να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη και τις παραγωγικές ικανότητες των φτωχών χωρών. Από το 1971, η Ένωση έχει μειώσει ή άρει τους δασμούς και καταργήσει τις ποσοτώσεις για τις περισσότερες από τις εισαγωγές της από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Όσον αφορά στις 49 λιγότερο αναπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ), η Ένωση καταργεί τους δασμούς για όλες τις εξαγωγές τους - με μόνη εξαίρεση τα όπλα - στο πλαίσιο ενός προγράμματος που άρχισε το 2001³⁵.

Η ειδική εμπορική σχέση μεταξύ της Ένωσης και των 77 εταίρων της ομάδας χωρών της Αφρικής – Καραϊβικής – Ειρηνικού (ΑΚΕ) θεωρήθηκε ως πρότυπο για το πως οι πλούσιες χώρες μπορούν να ανοίξουν τις αγορές τους στις φτωχές. Εντούτοις, οι πολιτικές αυτές δεν έχουν πάντα τα αναμενόμενα αποτελέσματα, καθώς το μερίδιο των χωρών ΑΚΕ στις αγορές της Ε.Ε. συνεχίζει να μειώνεται και περιθωριοποιούνται ολοένα στο παγκόσμιο εμπόριο.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η αναπτυξιακή στρατηγική της Ε.Ε. εστιάζεται επίσης στη χρηματοδοτική και τεχνική βοήθεια για τη βελτίωση της βασικής και κοινωνικής υποδομής και του παραγωγικού δυναμικού των φτωχών χωρών, καθώς και για την ενίσχυση των διοικητικών και θεσμικών ικανοτήτων τους. Αυτή η υποστήριξη μπορεί επίσης να τις βοηθήσει να επωφεληθούν από διεθνείς εμπορικές ευκαιρίες και να εξασφαλίσουν περισσότερες επενδύσεις από το εξωτερικό για τη διεύρυνση της οικονομικής τους βάσεως. Αυτές είναι βασικές προϋποθέσεις για την ενσωμάτωση στην παγκόσμια οικονομία και την επίτευξη αιεφόρου ανάπτυξης³⁶. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η Ένωση επικροτεί ιδιαίτερωσ την απόφαση όπου λήφθηκε κατά τη διάρκεια των παγκόσμιων εμπορικών διαπραγματεύσεων για το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Ντόχα και η οποία αφορά στην ενίσχυση της διοικητικής και διαχειριστικής ικανότητας των

³⁵ Πηγή: http://europa.eu/pol/dev/overview_el.htm

³⁶ Επιπλέον, η Ένωση σχεδιάζει ένα νέο συνδυασμό εμπορίου και βοήθειας, στο πλαίσιο των μελλοντικών συμφωνιών εταιρικής σχέσης τις οποίες διαπραγματεύεται με τις χώρες ΑΚΕ, και οι οποίες αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί το 2008. Σκοπός είναι να βοηθηθούν οι χώρες αυτές ώστε να ενσωματωθούν με τους περιφερειακούς τους γείτονες με απώτερο στόχο την προώθηση της παγκόσμιας ολοκλήρωσης, να δημιουργήσουν θεσμικές ικανότητες και να εφαρμόζουν τις αρχές της χρηστής διακυβέρνησης.

φτωχών χωρών προκειμένου αυτές να μπορέσουν να ωφεληθούν τα μέγιστα από τις εμπορικές ευκαιρίες που δημιούργησαν οι διαπραγματεύσεις.

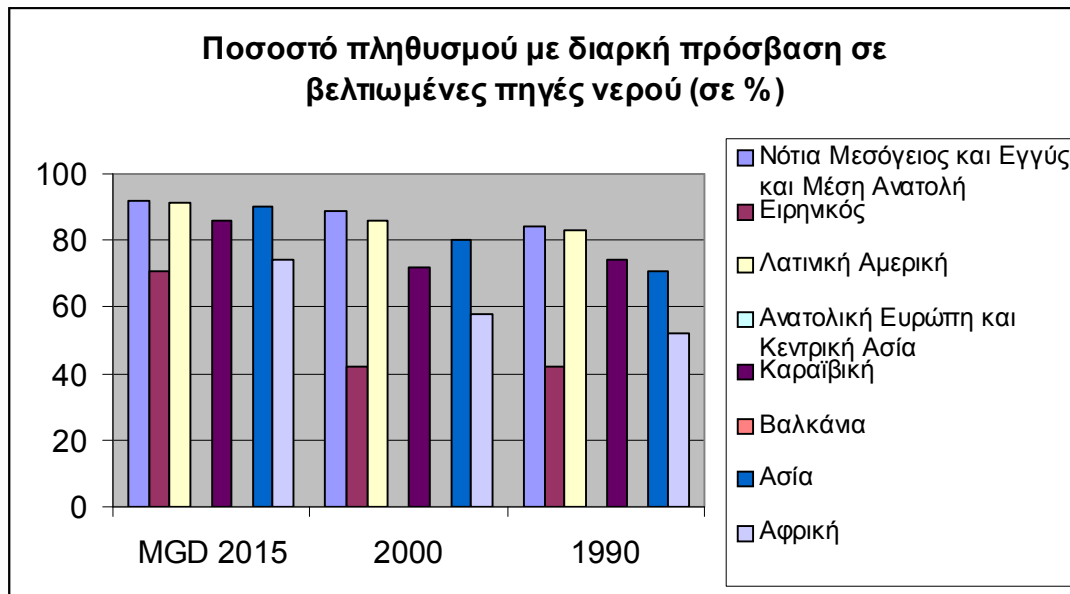
13. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΥΔΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το φυσικό ύδωρ είναι ένας πεπερασμένος και πολύτιμος πόρος απαραίτητος για τη διατήρηση της ζωής, για την ανάληψη οικονομικά παραγωγικών δραστηριοτήτων και για το περιβάλλον. Καμία στρατηγική μείωσης της φτώχειας δε μπορεί να αγνοήσει τις ζωτικές ανάγκες των λαών σχετικά με το νερό και οι πολιτικές αειφόρου ανάπτυξης πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψιν την ανάγκη για δίκαιη και αειφόρο διαχείριση των υδάτινων πόρων προς το συμφέρον της κοινωνίας συνολικά. Γενικά, η παγκόσμια κρίση έλλειψης ύδατος απειλεί την ανθρώπινη ζωή, την αειφόρο ανάπτυξη, ακόμη και την ειρήνη και ασφάλεια³⁷.

Η πληθυσμιακή αύξηση και η ταχεία αστικοποίηση, οι αλλαγές στον τρόπο ζωής και η οικονομική ανάπτυξη δημιούργησαν αυξανόμενη πίεση στους υδάτινους πόρους παγκοσμίως, ιδιαίτερα όμως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Χωρίς αποτελεσματικές παρεμβάσεις, η κατάσταση αυτή θα παρουσιάσει επιδείνωση: ο ΟΗΕ εκτιμά ότι έως το 2025 τα δύο τρίτα του πληθυσμού θα ζουν σε συνθήκες έλλειψης ύδατος. Την προσεχή εικοσαετία αναμένεται ότι ο κόσμος θα χρειάζεται 17% περισσότερο νερό για την καλλιέργεια τροφίμων για τους αυξανόμενους πληθυσμούς των αναπτυσσόμενων χωρών και ότι η συνολική χρήση ύδατος θα αυξηθεί κατά 40%. Το ένα τρίτο των χωρών σε περιοχές που δέχονται πιέσεις αναφορικά με τους υδάτινους πόρους θα μπορούσαν να παρουσιάσουν σοβαρές ελλείψεις νερού στη διάρκεια του 21ου αιώνα.

Αναγνωρίζοντας την κρίσιμη σημασία του ύδατος για την ανάπτυξη και την επείγουσα ανάγκη αντιμετώπισης αυτής της κρίσης, οι αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας περιλαμβάνουν έναν ειδικό στόχο που αφορά στο νερό: τον περιορισμό κατά το ήμισυ, έως το 2015, του ποσοστού των ανθρώπων που δε διαθέτουν βιώσιμη πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό.

³⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ετήσια έκθεση 2003 για την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και την εφαρμογή της εξωτερικής βοήθειας το 2002*, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2004, σελ. 180

14. ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ (ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ 2005)

Σύμφωνα με την Ετήσια έκθεση του 2005 για την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και την εφαρμογή της εξωτερικής βοήθειας κατά το 2004, οι κυριότεροι αναπτυξιακοί στόχοι για το 2004, στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης, καθορίστηκαν στη Στρατηγική Ετήσια Πολιτικής 2004 της Επιτροπής. Οι στόχοι αυτοί περιελάμβαναν τα εξής³⁸:

- Να δοθεί συνέχεια στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη (WSSD), ιδίως μέσω των πρωτοβουλιών της Ε.Ε. για το νερό και την ενέργεια.
- Να ολοκληρωθούν με επιτυχία τόσο ο γύρος της Ντόχα όσο και άλλες σημαντικές εμπορικές διαπραγματεύσεις, ιδίως με τη Νοτιανατολική Ασία και τη Λατινική Αμερική.
- Να εφαρμοσθεί και να αναθεωρηθεί η συμφωνία του Κοτονού με τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού.
- Να σημειωθεί πρόοδος αναφορικά με την υλοποίηση της πρωτοβουλίας για το χρέος καθώς και όσον αφορά στα μέτρα για την καταπολέμηση, σε παγκόσμιο επίπεδο, των μεταδοτικών ασθενειών που μαστίζουν τις αναπτυσσόμενες χώρες.

³⁸ Βλ. Παπασπυροπούλου Πένη, «Ετήσια Έκθεση Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αναπτυξιακή Πολιτική της Ε.Ε. και την εφαρμογή της Εξωτερικής βοήθειας»

Τον Οκτώβριο του 2004 δημοσιεύθηκε έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας³⁹, όπου προτείνεται, μεταξύ άλλων, η θέσπιση ειδικών μέτρων από την Ε.Ε. για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης, τη συνεκτικότητα των αναπτυξιακών πολιτικών και την ιδιαίτερη έμφαση στην Αφρική.

Στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, τα προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας που χρηματοδοτούνται από την Επιτροπή βασίζονται στην εθνική στρατηγική κάθε χώρας για τη μείωση της φτώχειας, όπως αυτή περιγράφεται στο σχετικό έγγραφο στρατηγικής της.

Το 2004, λοιπόν, χαρακτηρίστηκε, αφενός από την εδραίωση και εμβάθυνση των παραδοσιακών δεσμών με τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού και, αφετέρου, από τη δημιουργία και προώθηση ενός καινοτόμου πλαισίου εταιρικής σχέσης με τις γειτονικές χώρες της Ε.Ε. .

15. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Καθώς έχουμε παρατηρήσει, η Ε.Ε. κατέχει την πρώτη θέση όσον αφορά την αναπτυξιακή βοήθεια που παρέχεται ανά τον κόσμο, αφού χορηγεί το 55% αυτής. Με την υπογραφή εκ μέρους των προέδρων της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (20 Δεκεμβρίου 2005) της νέας δήλωσης αναπτυξιακής πολιτικής της Ε.Ε., την «ευρωπαϊκή συναίνεση», ορίζεται για πρώτη φορά σε πενήντα χρόνια συνεργασίας, το πλαίσιο των κοινών αρχών στο οποίο η Ένωση και τα κράτη μέλη θέτουν το καθένα ξεχωριστά σε εφαρμογή τις αναπτυξιακές πολιτικές τους μέσα σε ένα πνεύμα συμπληρωματικότητας⁴⁰. Η εξυπηρέτηση των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας παραμένει ο βασικός σκοπός της Ε.Ε. η οποία και δεσμεύεται πλήρως να υλοποιήσει μέχρι το 2015.

Επιπλέον, οι κοινές αρχές που διέπουν τις δραστηριότητες συνεργασίας για την ανάπτυξη είναι η αυτεξουσιότητα, η εταιρική σχέση, ένας πολιτικός διάλογος σε βάθος, η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, η ισότητα των φύλων και μια συνεχής δέσμευση για την πρόληψη της αστάθειας των κρατών. Οι αναπτυσσόμενες χώρες φέρουν τη βασική ευθύνη της δικής τους ανάπτυξης, αλλά η Ε.Ε. επωμίζεται την ευθύνη των προσπαθειών που καταβάλλονται από κοινού στα πλαίσια της εταιρικής σχέσης.

Καθοριστικής σημασίας για την Ε.Ε. ως προς την έννοια της ανάπτυξης υπήρξαν τα έτη 2004 και 2005. Το 2004, λοιπόν, ήταν το έτος διεύρυνσης της Ε.Ε., γεγονός το οποίο είχε σημαντικό αντίκτυπο στις εξωτερικές σχέσεις της Ένωσης. Η Επιτροπή υποστήριξε την ενεργό συμμετοχή των νέων κρατών μελών στην αναπτυξιακή πολιτική της Ε.Ε. μέσω του προγράμματος «Χάρτης Πορείας» το οποίο θεσπίστηκε το 2003 και συνεχίστηκε και επεκτάθηκε κατά την περίοδο 2004-2005. Τα αποτελέσματα της

³⁹ Ήδη από το Νοέμβριο του 2000, η Κοινότητα θέσπισε ένα ενιαίο συνολικό πλαίσιο για την καθοδήγηση της πολιτικής της στον τομέα της συνεργασίας με τις αναπτυσσόμενες χώρες για την ανάπτυξη. Στόχος είναι η μείωση και, τελικά η εξάλειψη της φτώχειας. Από το 2000, λοιπόν, ο στόχος αυτός ενισχύεται και υποστηρίζεται από λεπτομερείς δηλώσεις πολιτικής σχετικά με συγκεκριμένους τομείς συνεργασίας, και ιδίως για τους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας, των μεταφορών και της θεσμικής ανάπτυξης.

⁴⁰ Πηγή: <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/rl2544.htm>

διεύρυνσης ξεπερνούν κατά πολύ την άμεσα γειτονική περιοχή της Ε.Ε. και το γεγονός αυτό κάνει την Ε.Ε. να αποκτά μεγαλύτερο βάρος σε παγκόσμιο επίπεδο, όσον αφορά τις προσπάθειες προώθησης της ειρήνης, της σταθερότητας και του παγκόσμιου εμπορίου, καθώς και τις προσπάθειες καταπολέμησης της φτώχειας⁴¹.

Το έτος 2005 ήταν ένα έτος σταθμός για τη βοήθεια της Ε.Ε.: η Επιτροπή δαπάνησε συνολικό ποσό 7,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, εκπληρώνοντας πιο αποτελεσματικά και γρήγορα τις δεσμεύσεις της παροχής βοήθειας. Απέδειξε επίσης ότι είναι ένας αποτελεσματικός και αξιόπιστος χορηγός βοήθειας και ότι οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνει υπερβαίνουν κατά πολύ την αρχική ανθρωπιστική αντίδραση στις δύο τρομερές φυσικές καταστροφές, το Τσουνάμι στη Ν.Α. Ασία και τη σεισμική δόνηση στο Κασμίρ.

Το 2005, επίσης, σημειώθηκε έντονη δραστηριότητα για την προπαρασκευή των προγραμμάτων βοήθειας νέας γενιάς τα οποία θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο των δημοσιονομικών προοπτικών 2007-2013. Καθώς η Ε.Ε. δεσμεύεται να αυξήσει τον προϋπολογισμό που προορίζεται για τη βοήθεια και να τον αυξήσει σε 0,7% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος (ΑΕΕ) μέχρι το 2015 (με ενδιάμεσο συνολικό στόχο 0,56% μέχρι το 2010), ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην βελτίωση της αποτελεσματικότητας της βοήθειας.

Τέλος, η Ε.Ε. συνεχίζει να δίνει προτεραιότητα στη στήριξη των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών, των χωρών με χαμηλό εισόδημα (ΧΧΕ) και των χωρών μέσου εισοδήματος (ΧΜΕ), ενώ όλος ο εθνικός και περιφερειακός προγραμματισμός της Κοινότητας βασίζεται στην αρχή της συγκέντρωσης, δηλαδή στην επιλογή ενός περιορισμένου αριθμού πεδίων με προτεραιότητα.

---

⁴¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Σύνοψη-Ετήσια Έκθεση 2005 για την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και την εφαρμογή της εξωτερικής βοήθειας το 2004, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2005, σελ.6

ΜΕΡΟΣ Β΄

Η ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ως βασικός στόχος της ευρωπαϊκής πολιτικής θεωρείται η ενίσχυση των μη κρατικών φορέων στην αναπτυξιακή διαδικασία. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα πιστεύει ότι η ανάληψη της διαχείρισης της αναπτυξιακής διαδικασίας από τις ίδιες τις αναπτυσσόμενες χώρες αποτελεί βασική προϋπόθεση της επιτυχίας της πολιτικής συνεργασίας για την ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό, πρέπει να διασφαλιστεί όχι μόνο η συμμετοχή των κρατικών οργάνων αλλά και όλων των τομέων της κοινωνίας, δηλαδή των μη κρατικών φορέων (ΜΚΦ), ιδίως των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ), των συνδικάτων, κ.λ.π.

Οι ΜΚΦ συνδέονται ολοένα και περισσότερο με την κοινοτική αναπτυξιακή πολιτική στο πλαίσιο των διαφόρων προγραμμάτων συνεργασίας και των πολιτικών διαλόγων με τις χώρες εταίρους. Σήμερα, η Επιτροπή εκτιμά ότι η διαχείριση του 20% περίπου της ετήσιας ενίσχυσης για την ανάπτυξη της Ε.Κ. πραγματοποιείται με ή από τους ΜΚΦ.

Η πράξη που κοινοποιεί τη συμμετοχή των μη κρατικών φορέων στην κοινοτική αναπτυξιακή πολιτική είναι μια ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της 7ης Νοεμβρίου του 2002.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση αυτή, οι μη κρατικοί φορείς έχουν αυξήσει τη συμμετοχή τους στην αναπτυξιακή πολιτική της Ε.Κ. μέσω των διαφόρων προγραμμάτων συνεργασίας και πολιτικών διαλόγων με άλλες χώρες εταίρους. Μπορεί να εκτιμηθεί ότι κάθε χρόνο, περίπου 1,4 δισεκατομμύρια ευρώ από τα 7 δισεκατομμύρια ευρώ της ετήσιας παροχής αναπτυξιακής βοήθειας της Ε.Κ. διευθύνεται από ή και με τη συμμετοχή μη κρατικών φορέων. Επιπλέον, έχουν παρθεί πρωτοβουλίες σε όλες τις περιφέρειες προκειμένου να αναπτυχθεί ο διάλογος μεταξύ της Ε.Ε. και της κοινωνίας των πολιτών των συμμετεχόντων κρατών, όπως επίσης και με τις αρμόδιες αρχές και την Επιτροπή.

Επειδή αναμένεται ότι θα υπάρχουν διαφορές σχετικά με την ανάμειξη των ΜΚΦ στην αναπτυξιακή διαδικασία, εξαιτίας των διαφορετικών νομικών καθεστώτων στις εταιρικές συμφωνίες και των κοινωνικών, πολιτικών και ιστορικών συνθηκών, πρέπει να εξασφαλιστεί ένα επαρκές επίπεδο διαβούλευσης και συμμετοχής προς όλες τις χώρες εταίρους. Ειδικά κριτήρια θα πρέπει να τεθούν, μεταξύ άλλων⁴² και τα εξής:

- Προώθηση της συμμετοχής των ΜΚΦ στην προπαρασκευή της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής ή της Στρατηγικής Μείωσης της Φτώχειας από τις αρμόδιες αρχές.
- Οι ΜΚΦ θα πρέπει να συμβουλευονται συστηματικότερα τις εθνικές αρχές στους στρατηγικούς χάρτες, αναφορικά με τη διαδικασία προγραμματισμού.
- Η ανάμειξη των ΜΚΦ θα πρέπει να εμπεριέχει αποφάσεις σχετικά με εμπορικές πολιτικές και οικονομική συνεργασία.
- Η αντιπροσώπευση όλων των περιοχών ευρύτερου ενδιαφέροντος στις διαβουλεύσεις, είναι ζωτικής σημασίας.
- Η Ε.Κ. θα συνεχίσει να ενθαρρύνει τους ΜΚΦ ώστε να συμμετέχουν στην εφαρμογή των σχεδίων και των προγραμμάτων συνεργασίας.
- Οι ΜΚΦ θα πρέπει να είναι ικανοί ώστε να παίζουν εποικοδομητικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία.
- Η Ε.Κ. σκοπεύει να διατηρήσει τους δύο υπάρχοντες τύπους σχέσεων με τους ΜΚΦ: α. ΜΚΦ ως εκτελεστικοί εταίροι και β. διατήρηση ιδίων πρωτοβουλιών από τους ΜΚΦ.
- Η Επιτροπή θα προετοιμάσει οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές για τις αντιπροσωπείες της Ε.Κ. αναφορικά με τη συμμετοχή των ΜΚΦ στην αναπτυξιακή διαδικασία.

2. ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ – ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Οι μη κρατικοί φορείς έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά:

- Είναι δημιούργημα της βούλησης των πολιτών.
- Είναι ανεξάρτητοι από το κράτος.
- Μπορούν να είναι οργανώσεις κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.
- Έχουν ως κύριο στόχο την προώθηση ενός θέματος ή την υπεράσπιση ενός γενικού ή ειδικού συμφέροντος.
- Σε συνάρτηση με το στόχο τους, μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο εφαρμογής των πολιτικών και υπεράσπισης συμφερόντων.

⁴² COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Brussels, 07.11.2002, COM(2002) 598 final, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE, PARTICIPATION OF NON – STATE ACTORS IN EC DEVELOPMENT POLICY, pg. 20 - 21

Συγκεκριμένα, οι ΜΚΦ είναι φορείς όπως οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), τα συνδικάτα, οι ενώσεις εργοδοτών, τα πανεπιστήμια, οι ενώσεις εκκλησιών και τα θρησκευτικά κινήματα καθώς και οι πολιτιστικοί σύλλογοι⁴³.

Οι ΜΚΦ μπορούν να δρουν σε πολύ διαφορετικούς τομείς. Ορισμένοι ΜΚΦ υλοποιούν προγράμματα τα οποία αποσκοπούν ρητά στην εφαρμογή της αναπτυξιακής στρατηγικής η οποία σχεδιάζεται από την Επιτροπή και τη δικαιούχο χώρα στο πλαίσιο του κειμένου στρατηγικής χώρας (ΚΣΧ), ενώ άλλοι υποβάλλουν αιτήσεις χρηματοδότησης για δράσεις που βασίζονται σε δικές τους πρωτοβουλίες.

Οι ΜΚΦ παρεμβαίνουν σε πολλές πτυχές της αναπτυξιακής πολιτικής. Δε συμμετέχουν μόνο στην εφαρμογή των αναπτυξιακών στρατηγικών ανά χώρα αλλά και στο σχεδιασμό τους. Το ίδιο ισχύει και για τις δραστηριότητες σε ειδικούς τομείς (της υγείας, της εκπαίδευσης, κ.λ.π.).

Όσον αφορά στις σχέσεις μεταξύ των ΜΚΦ του Βορρά και του Νότου, οι ΜΚΦ της Ε.Ε. τροποποιούν σταδιακά το ρόλο τους στην αναπτυξιακή διαδικασία. Έτσι, συμβάλλουν στην ενίσχυση των ικανοτήτων των ΜΚΦ του Νότου και προωθούν την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων με ΜΚΦ στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Πιο συγκεκριμένα, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις έχουν πλέον μια θεσμοθετημένη και θεσμοποιημένη παρουσία στο διεθνές στερέωμα. Η σημασία που έχουν και τους αποδίδεται, καθώς και ο ρόλος που πλέον διαδραματίζουν στη διεθνή πολιτική και οικονομία είναι αναμφισβήτητες παράμετροι στο πλέγμα των διεθνών σχέσεων.

Οι ΜΚΟ έχουν αναπτύξει εναλλακτικές, σε σχέση με τις επίσημες κρατικές πολιτικές, των οποίων οι ομάδες - στόχοι είναι οι περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες και οι περισσότερο ευάλωτες γεωγραφικές περιοχές. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματά τους, όπως η ταχύτητα με την οποία δρουν, η ευελιξία τους, οι καινοτόμες δράσεις και οι φιλικές τεχνολογίες, έχουν αξιολογηθεί θετικά από τους διεθνείς οργανισμούς, τα κράτη και τους εν γένει επίσημους χορηγούς διεθνούς αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας⁴⁴. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι ΜΚΟ να συνιστούν αναπόσπαστο μέρος της πολιτικής παροχής αναπτυξιακής βοήθειας των οργανώσεων αυτών. Επιπλέον, οι ΜΚΟ μπορούν να λειτουργήσουν ως επιχειρησιακός βραχίονας της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα διασφαλίζει την ομαλή εφαρμογή των προγραμμάτων στις χώρες που δέχονται την αναπτυξιακή βοήθεια⁴⁵.

Η αυξανόμενη εμπλοκή των ΜΚΟ με τις επίσημες πολιτικές κρατών και διεθνών οργανισμών οδηγεί σε ερωτήματα σχετικά με το βαθμό ανεξαρτησίας που διαθέτουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και της ανάπτυξης των πολιτικών τους. Για το λόγο αυτό

⁴³ Πηγή: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/r12009.htm>

⁴⁴ Dr Pantelis G. Sklias, «NON – GOVERNMENTAL ORGANISATIONS AND THE INTERNATIONAL POLITICAL ECONOMY, WITH SPECIAL REFERENCE TO THE EUROPEAN UNION'S DEVELOPMENT POLICY», COMPUPRESS A.E., ΑΘΗΝΑ, 1999

⁴⁵ Άννα Καραμάνου, ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, «Το μέλλον της αναπτυξιακής συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Θεσσαλονίκη, 06.06.2003

οι ΜΚΟ αναζητούν τρόπους χρηματοδότησης οι οποίοι να μειώνουν την εξάρτησή τους από τους κρατικούς φορείς και τους μηχανισμούς χορήγησης της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας. Επίσης αναπτύσσουν δραστηριότητες όπως η σύσταση δικτύων, η αναπτυξιακή εκπαίδευση, η ευαισθητοποίηση των πολιτών και η άσκηση πίεσης προς τα επίσημα όργανα σχεδιασμού και άσκησης πολιτικών. Τέτοιες δραστηριότητες δίνουν τη δυνατότητα στις ΜΚΟ να εκφράζουν την εναλλακτική πρόταση που προτάσσουν σε ζητήματα διεθνούς αναπτυξιακής συνεργασίας.

3. ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΟΡΟΥ «ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ» ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΡΟ «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ»

Βασικός στόχος των αναπτυξιακών ΜΚΟ είναι η κατοχύρωση του ρόλου τους στην ευρωπαϊκή πολιτική ως φορέων διεύρυνσης της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας μέσω της ενεργούς συμμετοχής των ίδιων των πολιτών.

Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, τονίζουν την πολιτική και ηθική νομιμοποίηση του ρόλου τους σε αντιδιαστολή με άλλους μη κρατικούς φορείς, όπως για παράδειγμα η αγορά. Μ' άλλα λόγια, δηλαδή, διεκδικούν τη θεσμική διαφοροποίηση του ρόλου τους σε σχέση με άλλους μη κρατικούς φορείς κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Εν προκειμένω, στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και το αίτημά τους για την αντικατάσταση του υφιστάμενου όρου «μη κρατικοί φορείς» με τον όρο «κοινωνία των πολιτών», ο οποίος σύμφωνα με τις ΜΚΟ δεν περιλαμβάνει κερδοσκοπικές οργανώσεις του ιδιωτικού τομέα.

Το αίτημα όμως αυτό των ΜΚΟ αντιβαίνει την πάγια κοινοτική πολιτική, σύμφωνα με την οποία η αναβάθμιση της κοινωνίας των πολιτών εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο ενίσχυσης και διεύρυνσης του ιδιωτικού τομέα⁴⁶.

4. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ : Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΚΦ

Οι ΜΚΦ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή της ανθρωπιστικής βοήθειας. Το 2001, το 64,5% της χορηγηθείσας χρηματοδοτικής βοήθειας εφαρμόστηκε από τους ΜΚΦ. Στον τομέα αυτό, τρία είδη οργανώσεων μπορούν να επωφεληθούν από άμεση χρηματοδότηση για την εκτέλεση δράσεων αυτού του είδους:

- Οι ΜΚΟ.
- Οι διεθνείς οργανώσεις (π.χ. οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών και οι διεθνείς οργανώσεις του Ερυθρού Σταυρού).
- Οι ειδικευμένες οργανώσεις των κρατών μελών⁴⁷.

⁴⁶ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δ.Κ. ΞΕΝΑΚΗΣ – Μ.Ι. ΤΣΙΝΙΣΙΖΕΛΗΣ, «ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ; ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, ΑΘΗΝΑ, 1^η ΕΚΔΟΣΗ: ΜΑΙΟΣ 2006, σελ. 231-232

Αν και οι δικαιούχες οργανώσεις πρέπει να έχουν την κύρια έδρα τους σε κράτος μέλος, οι ΜΚΟ της Ε.Ε. εργάζονται σε στενή συνεταιρική σχέση με τις ΜΚΟ των τρίτων χωρών επιτόπου, διότι η γνώση τους, αναφορικά με το τοπικό πεδίο δράσης, αποτελεί συχνά πλεονέκτημα για την επιτυχία των παρεμβάσεων.

Η ανθρωπιστική βοήθεια μπορεί να εφαρμοστεί είτε κατόπιν αιτήσεως διεθνών και μη κυβερνητικών οργανώσεων ενός κράτους μέλους της δικαιούχου χώρας είτε με πρωτοβουλία της Επιτροπής.

5. ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Υπάρχουν πόροι χρηματοδότησης για τους ΜΚΦ ανά δραστηριότητα ή θέμα, που αντιστοιχούν στις διάφορες θεματικές γραμμές του προϋπολογισμού. Η Επιτροπή άρχισε μια διαδικασία εναρμόνισης και απλούστευσης των διαδικασιών λήψης αποφάσεων και των λεπτομερειών εφαρμογής για όλες αυτές τις γραμμές του προϋπολογισμού. Επιπλέον, μελετά τη δυνατότητα να αρχίσει εξορθολογισμό των γραμμών του προϋπολογισμού.

Συγκεκριμένα, υπάρχουν τα ακόλουθα μέσα:

- Χρηματοδότηση των ΜΚΟ (γραμμή προϋπολογισμού Β7-6000)⁴⁸.
- Αποκεντρωμένη συνεργασία (γραμμή προϋπολογισμού Β7-6002)⁴⁹.
- Η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τη δημοκρατία (IEDHD)⁵⁰.
- Επισιτιστική ασφάλεια⁵¹.
- Μηχανισμός ταχείας αντίδρασης (ΜΤΑ)⁵².

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν επίσης να είναι ουσιαστικής σημασίας φορείς στην πρόληψη των συγκρούσεων, για παράδειγμα, ως μεσολαβητές ή ουδέτεροι παρατηρητές.

---

⁴⁷ Πηγή: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/r12009.htm>

⁴⁸ Η χρηματοδότηση προορίζεται για την ενθάρρυνση της συμμετοχής της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών στο διάλογο με την Επιτροπή για την κοινοτική αναπτυξιακή πολιτική. Δίνεται όλο και μεγαλύτερη προτεραιότητα στις δραστηριότητες που αναλαμβάνουν οι οργανώσεις εταίροι των αναπτυσσόμενων χωρών.

⁴⁹ Οι πόροι αυτοί χρηματοδοτούν δραστηριότητες ανάπτυξης των ικανοτήτων και κινητοποίησης των αποκεντρωμένων φορέων στις αναπτυσσόμενες χώρες.

⁵⁰ Η πρωτοβουλία έχει ως στόχο τη συμμετοχή των ΜΚΦ με σκοπό την προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της δημοκρατίας.

⁵¹ Η ενίσχυση χορηγείται στις κοινωνικές οργανώσεις στο πλαίσιο του εν λόγω κανονισμού ο οποίος παρέχει χρηματοδοτική και τεχνική βοήθεια για την υλοποίηση προγραμμάτων βοήθειας και επισιτιστικής ασφάλειας (σε μακροπρόθεσμη βάση) και τη δημιουργία συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και αποθεματοποίησης.

⁵² Ο ΜΤΑ δημιουργήθηκε για να μπορεί η Ε.Κ. να αντιδρά το ταχύτερο δυνατό σε επείγουσες πολιτικές καταστάσεις και στις φυσικές καταστροφές στις χώρες και οι ΜΚΦ συμμετέχουν στις επιχειρήσεις που αποσκοπούν στη διατήρηση ή στην αποκατάσταση των συνθηκών εκείνων που επιτρέπουν στις χώρες να συνεχίζουν να επιδιώκουν τους αναπτυξιακούς στόχους τους.

Εκτός από τα προαναφερθέντα μέσα, οι ΜΚΦ διαδραματίζουν ενεργό ρόλο και σε άλλες τομεακές αναπτυξιακές πολιτικές της Ε.Κ., όπως στην καταπολέμηση των ασθενειών που συνδέονται με την φτώχεια.

Επιπλέον, τείνει να επικρατεί μια διαφορετική προοπτική στα ευρωπαϊκά δρώμενα αναφορικά με τη χρηματοδότηση, καθώς η τελευταία αποδίδεται κατευθείαν στα κράτη και οι ΜΚΦ ελέγχουν απλώς την αναπτυξιακή διαδικασία.

▪ Χρηματοδότηση των ΜΚΟ και αποκεντρωμένη συνεργασία⁵³

	1999	2000	2001	Μέσος όρος ανά έτος
Χρηματοδότηση των ΜΚΟ	200.000.000 ευρώ	200.000.000 ευρώ	197.000.000 ευρώ	199.000.000 ευρώ
Αποκεντρωμένη συνεργασία	4.000.000 ευρώ	2.600.000 ευρώ	5.000.000 ευρώ	3.900.000 ευρώ
ΣΥΝΟΛΟ	204.000.000 ευρώ	202.600.000 ευρώ	202.000.000 ευρώ	202.900.000 ευρώ

▪ Η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τη δημοκρατία⁵⁴

	1999	2000	2001	Μέσος όρος ανά έτος
Σύνολο ΜΚΦ	79.000.000 ευρώ (84%)	75.000.000 ευρώ (76%)	82.000.000 ευρώ (75%)	79.000.000 ευρώ (78%)
Συνολική γραμμή προϋπολογισμού	94.000.000 ευρώ	99.000.000 ευρώ	110.000.000 ευρώ	101.000.000 ευρώ

⁵³ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Brussels, 07.11.2002, COM(2002) 598 final, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE, PARTICIPATION OF NON – STATE ACTORS IN EC DEVELOPMENT POLICY, pg. 10

⁵⁴ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Brussels, 07.11.2002, COM(2002) 598 final, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE, PARTICIPATION OF NON – STATE ACTORS IN EC DEVELOPMENT POLICY, pg. 10

▪ **Επισιτιστική ασφάλεια**⁵⁵

	1999	2000	2001	Μέσος όρος ανά έτος
Σύνολο ΜΚΦ	96.000.000 ευρώ (19%)	108.000.000 ευρώ (24%)	136.000.000 ευρώ (30%)	113.000.000 ευρώ (24%)
Συνολική γραμμή προϋπολογισμού	505.000.000 ευρώ	458.000.000 ευρώ	454.000.000 ευρώ	472.000.000 ευρώ

6. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΜΕΣΑ

Η συνεργασία μεταξύ της Ε.Κ. και των αναπτυσσομένων χωρών κατά τη διάρκεια πολλών δεκαετιών και η συμμετοχή των ΜΚΦ στην εφαρμογή αυτών των συμφωνιών και στο σχεδιασμό των στρατηγικών για τις χώρες και τις περιφέρειες αποβαίνει, με την πάροδο του χρόνου, όλο και πιο σημαντική⁵⁶.

- ◆ *Χώρες ΑΚΕ*: η συμμετοχική προσέγγιση και η συμμετοχή των ΜΚΦ σε όλα τα επίπεδα της ανάπτυξης μιας χώρας είναι μια από τις θεμελιώδεις αρχές της συμφωνίας του Κοτονού, συμφωνία η οποία διέπει τις σχέσεις μεταξύ της Ε.Κ. και των χωρών ΑΚΕ. Οι ΜΚΦ συμμετέχουν στη δημιουργία, στην εφαρμογή και στην επανεξέταση των εθνικών αναπτυξιακών στρατηγικών.
- ◆ *Νότιος Αφρική*: κατά παράδοση, οι ΜΚΦ είναι οι προνομιακοί εταίροι της Ε.Κ. στη Νότια Αφρική, ιδίως λόγω της ιστορίας της και, ειδικότερα, του apartheid. Η συμφωνία για το εμπόριο, την ανάπτυξη και τη συνεργασία ενθαρρύνει το διάλογο και την εταιρική σχέση μεταξύ των δημοσίων αρχών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Η Νότιος Αφρική έχει επίσης υπογράψει τη συμφωνία του Κοτονού.
- ◆ *Τρίτες μεσογειακές χώρες* (πρόγραμμα MEDA): το πρόγραμμα MEDA είναι το βασικό όργανο της Ε.Κ. σε αυτή την περιοχή. Οι ΜΚΦ συμμετέχουν σε περιφερειακό επίπεδο μέσω του ευρωμεσογειακού φόρουμ πολιτών και πολλών τομεακών φόρουμ.
- ◆ *Λατινική Αμερική και Ασία* (ALA): στο πλαίσιο του κανονισμού για τη συνεργασία με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας, τα στρατηγικά κείμενα ανά περιφέρειες, υποπεριφέρειες και χώρες περιλαμβάνουν μία σημαντική πτυχή με άξονα τη συνεργασία και την κοινωνία. Οι μη κυβερνητικές

⁵⁵ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Brussels, 07.11.2002, COM(2002) 598 final, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE, PARTICIPATION OF NON – STATE ACTORS IN EC DEVELOPMENT POLICY, pg. 10

⁵⁶ Πηγή: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/r12009.htm>

οργανώσεις μπορούν να επωφεληθούν από τη χρηματοδοτική βοήθεια. Στη Λατινική Αμερική υπάρχουν πολλοί θεσμοθετημένοι πολιτικοί διάλογοι οι οποίοι περιλαμβάνουν έναν παράλληλο διάλογο με την κοινωνία των πολιτών (π.χ. ο διάλογος μεταξύ της Ε.Ε. και της ομάδας του Ρίο σε περιφερειακό επίπεδο). Η νέα γενιά συμφωνιών περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών. Αναφορικά με την Ασία, παρ' όλο που δεν υφίσταται καμία νομική υποχρέωση διαβουλεύσεων με την κοινωνία των πολιτών στις ισχύουσες συμφωνίες, δημιουργήθηκαν επίσημες δομές, όπως για παράδειγμα, η στρογγυλή τράπεζα Ε.Ε. – Ινδίας, για να εξασφαλιστεί ένας αποτελεσματικός διάλογος.

- ♦ *Δυτικά Βαλκάνια*: σε ορισμένες περιοχές, η πολιτική κατάσταση μπορεί να υποχρεώσει την Ε.Κ. να παράσχει άμεση βοήθεια στους ΜΚΦ. Χρησιμοποιούνται τρία κύρια μέσα για να υποστηριχθεί η κοινωνία των πολιτών σε αυτή την περιοχή: τα εθνικά προγράμματα CARDS, τα περιφερειακά προγράμματα CARDS και το IEDHD.
- ♦ *Ανατολική Ευρώπη και Κεντρική Ασία*: οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης που σύνηψε η Ε.Κ. με τις χώρες που επωφελούνται από το πρόγραμμα TACIS προβλέπουν χρηματοδοτική στήριξη για τους ΜΚΦ στο πλαίσιο της «Στήριξης της θεσμικής, νομικής και διοικητικής μεταρρύθμισης»⁵⁷.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί και η συνδρομή των τοπικών αρχών των χωρών που δέχονται τη βοήθεια της Ένωσης. Σύμφωνα, μάλιστα, με την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κοινωνική και Οικονομική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με το θεματικό πρόγραμμα που φέρει τον τίτλο: «Μη κρατικοί φορείς και τοπικές αρχές αρμόδιες για την ανάπτυξη» [COM(2006)19], υπογραμμίζεται το δικαίωμα πρωτοβουλίας των ΜΚΦ και των τοπικών αρχών. Επιπλέον συμπληρώνεται η ενίσχυση που χορηγείται από τα γεωγραφικά και τα άλλα θεματικά «τομεακά» προγράμματα, ειδικότερα το πρόγραμμα το σχετικό με τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η συμμετοχή των ΜΚΦ προσφέρει την προστιθέμενη αξία της ανεξαρτησίας τους έναντι του κράτους, της μεταξύ τους εγγύτητας και της κατανόησης ορισμένων ομάδων του πληθυσμού, της ικανότητάς τους να εκθέτουν με σαφήνεια τα ιδιαίτερα συμφέροντά τους, της ικανότητάς τους να γεφυρώνουν τους στρατηγικούς στόχους με την υλοποίησή τους στην πράξη. Τέλος, το πρόγραμμα αυτό έχει ως κύριο αντικείμενο τις επιτόπιες παρεμβάσεις, καθώς εφαρμόζεται κυρίως στις χώρες και περιφέρειες στις οποίες τα γεωγραφικά προγράμματα δεν προβλέπουν οικονομική στήριξη των ΜΚΦ και των τοπικών αρχών⁵⁸.

⁵⁷ Αν και δεν υπάρχει ειδική διάταξη σχετικά με αυτό το θέμα, είναι ένας τομέας με προτεραιότητα σε πολλά κείμενα στρατηγικής.

⁵⁸ Το γεγονός αυτό μπορεί να συμβαίνει λόγω μιας ανεπαρκούς πολιτικής δέσμευσης, στις επιμέρους περιφέρειες που δεν καλύπτονται από το εθνικό πρόγραμμα ή ακόμη σε περιπτώσεις που χαρακτηρίζονται από δύσκολες εταιρικές σχέσεις, την ύπαρξη ευάλωτων κρατών, τις μετασυγκρουσιακές καταστάσεις, την πολιτική αστάθεια, κλπ. (Πηγή: <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/rl2554.htm>)

7. ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ελπίζει ότι οι μη κρατικοί φορείς θα διαδραματίσουν ενεργό ρόλο καθ' όλη τη διάρκεια της αναπτυξιακής διαδικασίας. Συνεπώς, αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να συμμετάσχουν στα ακόλουθα πέντε στάδια:

- Στην κατάρτιση της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής.
- Στην προπαρασκευή της στρατηγικής απάντησης της Ε.Κ. .
- Στο διάλογο για τις πολιτικές μετά από την επιλογή των τομέων παρέμβασης.
- Στην εφαρμογή.
- Στη διαδικασία επανεξέτασης.

Για να επιτευχθούν τα ανωτέρω, οι ΜΚΦ θα πρέπει να τύχουν χρηματοδοτικής στήριξης για να ενισχύσουν τις ικανότητές τους. Για να μπορούν οι ΜΚΦ να συμμετέχουν στον πολιτικό διάλογο και να έχουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση, πρέπει ο τρόπος λειτουργίας τους να είναι διαφανής και υπεύθυνος⁵⁹. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας, αναφορικά με την πρόσβαση στην χρηματοδότηση, προσαρμόζονται ανάλογα με τη χώρα ή την περιοχή. Έχουν ήδη καθορισθεί ορισμένα κριτήρια και οι ΜΚΦ πρέπει:

- Να έχουν τους ίδιους στόχους μείωσης της φτώχειας, της χρηστής διακυβέρνησης και της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Να είναι ικανοί να αποδεικνύουν τις ικανότητές τους στους βασικούς τομείς ανάπτυξης, όπως να μπορούν να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων⁶⁰, στις περιβαλλοντικές ανησυχίες και να προωθούν τα δικαιώματα του ανθρώπου και της δημοκρατίας.
- Να έχουν σαφή οργανωτική διάρθρωση που να αντανακλά τις αρχές της δημοκρατίας, της διαφάνειας και της υπευθυνότητας.
- Να είναι ανεξάρτητοι από το κράτος και από τη διοίκηση.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να καθοριστούν δείκτες αποτελεσμάτων για να διασφαλισθεί η αποτελεσματική παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των ΜΚΦ. Πρέπει επίσης να διασφαλισθεί και η ισορροπία μεταξύ των δύο ειδών ενίσχυσης: της ενίσχυσης για τις δραστηριότητες που αποσκοπούν στην εφαρμογή του κειμένου στρατηγικής ανά χώρα και της ενίσχυσης για τις δραστηριότητες που αναλαμβάνονται με ίδια πρωτοβουλία των ΜΚΦ.

⁵⁹ Η Ε.Κ. επιθυμεί να βελτιώσει την ικανότητα των ΜΚΦ να διαδραματίζουν εποικοδομητικό ρόλο στον πολιτικό διάλογο. Οι ΜΚΦ συμμετέχουν ήδη τακτικά στο διάλογο σχετικά με την εμπορική πολιτική της Ε.Κ. . Οι ΜΚΦ πρέπει επίσης να συμμετέχουν στον πολιτικό διάλογο σε υπερεθνικό επίπεδο, όπως στο Forum – Mercosur.

⁶⁰ Η Ε.Κ. δίνει ιδιαίτερη προσοχή στις μικρές οργανώσεις που μπορούν να φθάσουν στις ευάλωτες ή απομονωμένες ομάδες του πληθυσμού και να τις αντιπροσωπεύουν. Οι ΜΚΦ του Βορρά μπορούν επίσης να διαδραματίσουν ένα ρόλο διότι έχουν σημαντική τεχνογνωσία που μπορούν να τη διαβιβάσουν στους ΜΚΦ των αναπτυσσομένων χωρών.

8. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Το 2001, η Επιτροπή άρχισε μια διαδικασία αποκέντρωσης για να μεταβιβάσει πόρους και αρμοδιότητες στις αντιπροσωπείες της Επιτροπής στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η αποκέντρωση έχει ως στόχο να συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας της συμμετοχικής διαδικασίας. Συνεπώς, οι επικεφαλής των αντιπροσωπειών έχουν περισσότερες αρμοδιότητες αναφορικά με τη διαχείριση της πρόσβασης των μη κρατικών φορέων στην χρηματοδότηση (για παράδειγμα, στο πλαίσιο των κονδυλίων που χορηγούνται βάσει της συμφωνίας του Κοτονού). Οι επικεφαλής των αντιπροσωπειών διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στη διαδικασία επιλογής των προγραμμάτων χρηματοδότησης που υποβάλλονται από τους ΜΚΦ με δική τους πρωτοβουλία. Η Επιτροπή θα καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές για τις αντιπροσωπείες, ώστε να τις βοηθήσει σε αυτό το έργο.

Η απουσία πολιτικής βούλησης των εθνικών κυβερνήσεων να συνεργαστούν με τους ΜΚΦ και οι αδυναμίες που σχετίζονται με την οργανωτική δομή και την κοινωνική λογοδοσία των ΜΚΦ είναι δύο σημαντικά προβλήματα σε ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες σε σχέση με τη συμμετοχή των ΜΚΦ στην αναπτυξιακή διαδικασία. Ο συντονισμός με τα κράτη μέλη μπορεί να συμβάλλει στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων.

Η Επιτροπή επισημαίνει βασικές δραστηριότητες για να ενισχύσει τις ικανότητες των ΜΚΦ του Νότου, για να μπορέσουν να συμβάλλουν και να συμμετάσχουν πλήρως στην αναπτυξιακή διαδικασία. Τις βοηθά ιδίως να ενισχύσουν την εσωτερική τους διάρθρωση, την οργάνωσή τους, να διευρύνουν τα δίκτυά τους, να βελτιώσουν τις ικανότητές τους για διαχείριση, να εφαρμόσουν βιώσιμους μηχανισμούς εξεύρεσης πόρων, κ.λ.π.⁶¹.

Οι ΜΚΦ του Βορρά έχουν ήδη αποκτήσει μεγάλη πείρα σε αυτό τον τομέα και έχουν σημαντική τεχνογνωσία από την οποία μπορούν να επωφεληθούν οι ΜΚΦ του Νότου. Ο ρόλος των ΜΚΦ του Βορρά στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι υπό εξέλιξη περνώντας από την εφαρμογή των αναπτυξιακών έργων σε αυτές τις χώρες, στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των ΜΚΦ του Νότου. Τώρα οφείλουν να συνεχίσουν, να προχωρήσουν παραπέρα, να δημιουργήσουν στενότερες εταιρικές σχέσεις και να δεχθούν σταδιακά και να μη συμμετέχουν σε άμεσες παρεμβάσεις στο επίπεδο των επιχειρήσεων. Εξάλλου, πρέπει να εφαρμοστούν συστήματα παρακολούθησης για την αξιολόγηση της ποιότητας της συμμετοχής.

---

⁶¹ Πηγή: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/r12009.htm>

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Επιτροπή για τις Εξωτερικές Σχέσεις, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Κοινή Πολιτική για την Ασφάλεια και Άμυνα καλεί την Επιτροπή για την Ανάπτυξη και τη Συνεργασία, ως την αρμόδια επιτροπή, να ενσωματώσει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα σημεία στην πρότασή της για μια απόφαση⁶² όπου:

- θα αναγνωρίζει την αναγκαιότητα του ρόλου των μη κρατικών φορέων σχετικά με την προώθηση και ενίσχυση της διαδικασίας του εκδημοκρατισμού, την ενδυνάμωση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και την αναζήτηση παγκόσμιων λύσεων για την ειρήνη, την ασφάλεια και την αρμονική παγκόσμια ανάπτυξη.
- θα υπογραμμίζει τη σημασία μιας ασφαλούς συμφωνίας μεταξύ της Επιτροπής και των ΜΚΦ αναφορικά με την εφαρμογή της αναπτυξιακής πολιτικής, η οποία θα εκτείνεται πέρα από την απαραίτητη ανταλλαγή πληροφοριών για την αναγνώριση και την επιλογή σχεδίων και όπου θα πρέπει να βασίζεται σε μια στρατηγική για την αύξηση της συνέργειας ανάμεσα σε όλους τους τύπους βοήθειας που παρέχονται στις αναπτυσσόμενες χώρες από την Ένωση.
- θα θεωρεί ως προτεραιότητα να συνδυάσει τις προσπάθειες της Ε.Ε., των κρατών μελών, των διεθνών πολυμερών οργανώσεων και των μη κρατικών φορέων για την καταπολέμηση της φτώχειας ανά τον κόσμο.
- θα θεωρεί απαραίτητη την προώθηση ευρύτερης συνεργασίας μεταξύ μιας ενεργούς και οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα στην αναπτυξιακή διαδικασία και ιδιαίτερα σε περιοχές που επηρεάζουν άμεσα αυτούς τους φορείς ή όπου έχουν ειδικές ικανότητες.
- θα θεωρεί απαραίτητη τη βελτίωση του διαλόγου και της διαβούλευσης ανάμεσα στους εγχώριους ΜΚΦ και τις εθνικές αρχές των αναπτυσσομένων χωρών σε τομείς ζωτικής σημασίας (όπως η δικαιοσύνη, η δημόσια διοίκηση, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης), ώστε να ενδυναμωθούν τόσο η υπευθυνότητα – εγκυρότητα, όσο και η διαφάνεια των δημόσιων θεσμών – οργανισμών και να αυξηθεί η αποδοτικότητα του δημόσιου τομέα σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της χρηστής διακυβέρνησης και της καταπολέμησης της διαφθοράς.

⁶² EUROPEAN PARLIAMENT, 20 June 2003, FINAL A5 – 0249/2003, *REPORT on the Communication from the Commission to the Council and the European Parliament and the Economic and Social Committee on participation of non – state actors in EC development policy*, (COM(2002) 598 – 2002/2283(INI)), Committee on Development and Cooperation, Rapporteur : Richard Howitt, pg . 19 -20

10. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (ΤΗΣ 8ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2005) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ / ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΕ ΠΕΔΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ

Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, λαμβάνοντας υπ' όψιν τη Συνθήκη Ίδρυσης της Ε.Κ., τον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΚ) Αριθ.1658/1998 της 17ης Ιουλίου του 1998 και την τροποποίηση αυτού στο Παράρτημα ΙΙ του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) Αριθ.1882/2003, θεωρεί⁶³:

- Ότι πρέπει να εφαρμοσθούν οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές και προτεραιότητες για τις παρεμβάσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν το 2006.
- Ότι η παρούσα απόφαση δεν είναι σύμφωνη με τη γνώμη της Χρηματοδοτικής Επιτροπής των ΜΚΟ που εξέδωσε μια αποθαρρυντική γνώμη την 8η Ιουλίου του 2005, δείχνοντας προτίμηση σε μια απλή επέκταση των κατευθυντήριων γραμμών της περιόδου 2004-2005 για το έτος 2006.
- Ότι είναι απαραίτητο να διατηρήσει την πρότασή της η οποία συμφωνεί περισσότερο με τις διοικητικές ικανότητες και τις πολιτικές προτεραιότητές της. Ωστόσο, θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν οι νέες εξελίξεις στον τομέα της μικροοικονομίας σχετικά με την προτεινόμενη αύξηση του προϋπολογισμού από 10-15% για ενέργειες υπέρ της ενημέρωσης και της εκπαίδευσης σε θέματα σχετικά με την ανάπτυξη.

11. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ (ΜΚΟ) ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Ο όρος «μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ)» παραμένει αρκετά ρευστός σε διεθνές επίπεδο, υποδηλώνοντας «μια εθελοντική οργάνωση που εργάζεται με άλλους και συχνά για λογαριασμό άλλων» (ορισμός του Αναπτυξιακού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών – UNDP). Ωστόσο, ο θεσμικά προβλεπόμενος ρόλος των αναπτυξιακών ΜΚΟ και οι υφιστάμενοι φραγμοί στη συμμετοχή τους εκφράζουν τις ευρύτερες αντιφατικές τάσεις που διαμορφώνονται στο πλαίσιο συνεργασίας της Ε.Ε. με τις ΜΚΟ⁶⁴.

Ενώ, λοιπόν, η Ένωση έχει αναγνωρίσει τη σημασία του ρόλου των αναπτυξιακών ΜΚΟ, επικρατεί ταυτοχρόνως μια τάση αποθάρρυνσης της συμμετοχής τους σε

⁶³ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Brussels, 8.9.2005, C(2005) 3377 final, *COMMISSION DECISION of 8.9.2005 Adopting the strategic guidelines and priorities for interventions to be financed in 2006 under Council Regulation (EC) No 1658/1998 of 17 July 1998 on co – financing operations with European non – governmental development organisations (NGOs) in fields of interest to the developing countries* {SEC(2005) 1084}, pg. 2

⁶⁴ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δ.Κ. ΞΕΝΑΚΗΣ – Μ.Ι. ΤΣΙΝΙΣΙΖΕΛΗΣ, «ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ: ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, ΑΘΗΝΑ, 1^η ΕΚΔΟΣΗ: ΜΑΙΟΣ 2006, σελ. 247

ορισμένες κρίσιμες τομεακές πολιτικές (όπως για παράδειγμα η εξωτερική και κοινή εμπορική πολιτική). Μ' άλλα λόγια, δηλαδή, ενώ η Ε.Ε. ενισχύει τη συμμετοχή των ΜΚΟ στην υλοποίηση της αναπτυξιακής πολιτικής, αποθαρρύνει τη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση της πολιτικής αυτής.

Έχοντας ήδη αναγνωρίσει τον αναβαθμισμένο ρόλο των αναπτυξιακών ΜΚΟ, παρατηρούμε ότι η αναβάθμιση αυτή θα συνεχιστεί και στο απώτερο μέλλον, γεγονός το οποίο οφείλεται σε δύο λόγους:

1. Οι αναπτυξιακές ΜΚΟ συνιστούν έναν ιδιαίτερο μοχλό για την εξασφάλιση της παρουσίας της Ε.Ε. σε τρίτες χώρες. Ουσιαστικά, αποτελούν εγγύηση της προώθησης της «Οικονομικής Διπλωματίας».
2. Σε ό,τι αφορά στον τομέα της ανάπτυξης, οι ΜΚΟ θεωρούνται κρίσιμοι παράγοντες, προκειμένου να ευοδωθούν οι αναπτυξιακοί στόχοι. Είναι γεγονός ότι στην αναπτυξιακή πολιτική, εκτός των άλλων, δίνεται μεγάλη έμφαση στις κοινωνικές σχέσεις. Βασικός στόχος, λοιπόν, είναι να προσδιοριστούν εκείνες οι κοινωνικές σχέσεις οι οποίες θα είναι και οι καταλληλότερες για την ευόδωση των αναπτυξιακών στόχων. Εν προκειμένω, όσο αφορά στην προώθηση της «Οικονομικής Διπλωματίας», οι αναπτυξιακές ΜΚΟ προβάλλονται ως κρίσιμοι θεσμοί για την ενδυνάμωση του «κοινωνικού κεφαλαίου» των αναπτυσσόμενων χωρών, καθώς βοηθούν στη συγκρότηση τοπικών δικτύων, συμβάλλουν στη θεσμική ενίσχυση των τοπικών δομών και περιορίζουν το κόστος συναλλαγής, ενισχύοντας τον παράγοντα της βεβαιότητας και εμπιστοσύνης⁶⁵.

Σήμερα, διεθνώς, μεταξύ 10% και 15% επί του συνόλου της βοήθειας που χορηγείται στις αναπτυσσόμενες χώρες (πάνω από 6 δισεκατομμύρια δολάρια) πραγματοποιείται από ή μέσω ΜΚΟ. Καθώς ο αριθμός των ΜΚΟ ολοένα και αυξάνεται, είναι γεγονός ότι αρκετές Κυβερνήσεις και Διεθνείς Οργανισμοί χρησιμοποιούν αυτές ως μέσο για την χορήγηση της αναπτυξιακής βοήθειας.

Ενώ, λοιπόν, η συνεργασία αναπτυξιακών ΜΚΟ και Ε.Ε. ολοένα και αυξάνεται, τίθεται το εξής ερώτημα: «τελικά οι ΜΚΟ αποτελούν φορείς νομιμοποίησης της κοινοτικής αναπτυξιακής πολιτικής ή αντίθετα φορείς ελέγχου αυτής;»⁶⁶. Η απάντηση σίγουρα δεν είναι δεδομένη, καθώς ο τομέας των αναπτυξιακών ΜΚΟ διακατέχεται από έντονη ιδεολογική ετερογένεια. Παρατηρούμε, λοιπόν, αναπτυξιακές ΜΚΟ που απλά και μόνο περιορίζονται στην πραγματοποίηση των κοινοτικών προγραμμάτων, ενώ άλλες αναπτυξιακές ΜΚΟ προσπαθούν μέσω της συμμετοχής τους σε ευρύτερα κοινωνικά κινήματα (όπως για παράδειγμα το κίνημα εναντίον της παγκοσμιοποίησης) να επιτύχουν τον επαναπροσδιορισμό των στόχων της κοινωνικής πολιτικής. Η αλήθεια ίσως να βρίσκεται κάπου στη μέση. Το μόνο σίγουρο, όμως, είναι το γεγονός ότι με τον έναν ή τον άλλο τρόπο οι αναπτυξιακές ΜΚΟ εντάσσοντας τις πολιτικές τους επιλογές στην

⁶⁵ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δ.Κ. ΞΕΝΑΚΗΣ – Μ.Ι. ΤΣΙΝΙΣΙΖΕΛΗΣ, «ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ; ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, ΑΘΗΝΑ, 1^η ΕΚΔΟΣΗ: ΜΑΙΟΣ 2006, σελ. 249

⁶⁶ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δ.Κ. ΞΕΝΑΚΗΣ – Μ.Ι. ΤΣΙΝΙΣΙΖΕΛΗΣ, «ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ; ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, ΑΘΗΝΑ, 1^η ΕΚΔΟΣΗ: ΜΑΙΟΣ 2006, σελ. 249

ημερήσια διάταξή τους, θα συνεχίσουν να αποτελούν τη διέξοδο για την ικανοποίηση σημαντικών αναπτυξιακών στόχων.

12. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΡΟΛΟ ΤΩΝ ΜΚΟ

Είναι γεγονός ότι οι ΜΚΟ αποτελούν σημαντικούς φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, καθώς αντιπροσωπεύουν την ενεργοποίηση των ίδιων των πολιτών για ζητήματα τα οποία είτε δεν καλύπτονται σε επαρκή βαθμό, είτε δεν εντάσσονται στην πολιτική ατζέντα των επίσημων κρατικών θεσμών. Ουσιαστικά, λοιπόν, οι ΜΚΟ αποτελούν μία διέξοδο επικοινωνίας, ένα μέσο για τη διεύρυνση της πολιτικής συμμετοχής και ανανέωσης της θεματολογίας της επίσημης κρατικής πολιτικής. Παρατηρούνται συνεχείς τάσεις αναβάθμισης του ρόλου των ΜΚΟ, γεγονός το οποίο οδηγεί σε σημαντικές ανακατατάξεις τόσο στον τομέα των ΜΚΟ, όσο και στους στρατηγικούς στόχους των κύριων φορέων χρηματοδότησής τους. Εξάλλου, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, η συγκέντρωση της χρηματοδότησης στα κράτη με τον συνεχή έλεγχο των ΜΚΦ κατά την αναπτυξιακή διαδικασία, αποτελεί μια νέα διάσταση η οποία τείνει να επικρατεί στα ευρωπαϊκά δρώμενα.

Επιπλέον, η αύξηση του αριθμού και της ποικιλομορφίας των ΜΚΟ μαρτυρούν την παγίωση κατευθύνσεων, όπως για παράδειγμα των ακόλουθων:

- i. Αύξηση του ποσοστού της οικονομικής βοήθειας που χορηγείται μέσω των «δυτικών» αναπτυξιακών ΜΚΟ.
- ii. Αύξηση της αναπτυξιακής βοήθειας που χορηγείται άμεσα στις τοπικές οργανώσεις των αναπτυσσόμενων χωρών και παράλληλα, συνεργασία με τους αυτόχθονες πληθυσμούς. Μάλιστα, η ενεργός συμμετοχή των αυτοχθόνων πληθυσμών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία, δεδομένου ότι παρέχει στους εν λόγω πληθυσμούς (οι οποίοι συνήθως βρίσκονται σε ευάλωτη και μειονεκτική θέση) τη δυνατότητα να διαμορφώσουν οι ίδιοι την ανάπτυξή τους⁶⁷.
- iii. Αύξηση της διεθνούς ανθρωπιστικής βοήθειας για καταστάσεις κρίσης.

Επιπροσθέτως, οι ΜΚΟ λόγω της ευελιξίας τους, παρουσιάζουν την ικανότητα της διείσδυσης σε κοινωνικές κατηγορίες οι οποίες αποτελούν υποκείμενα κοινωνικού αποκλεισμού, οι οποίες δεν διαθέτουν τα οργανωτικά αποθέματα για την εκπροσώπησή

⁶⁷ Η Ε.Ε. έχει ήδη χαράξει πλαίσιο για τις δραστηριότητές της στον τομέα αυτό, μέσω εγγράφου εργασίας που παρουσιάστηκε το 1998 και το οποίο εγκρίθηκε με ψήφισμα του Συμβουλίου ανάπτυξης για το ίδιο έτος. Η προκείμενη έκθεση παρουσιάζει τρεις κατευθύνσεις:

- Ενσωμάτωση των αυτοχθόνων πληθυσμών σε όλες τις πολιτικές, τα προγράμματα και τα έργα της Ένωσης.
- Διαβούλευση με τους πληθυσμούς αυτούς σχετικά με τις πολιτικές και τις δραστηριότητες που τους αφορούν.
- Συνεισφορά βοήθειας στους βασικούς θεματικούς τομείς.

Επιπλέον, σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο της 11^{ης} Ιουνίου του 2002 για την επανεξέταση της προόδου της συνεργασίας με αυτόχθονες πληθυσμούς [COM(2002)291 τελικό], εκτός από την αξιολόγηση της επιτευχθείσας προόδου, πραγματοποιείται και η διατύπωση συστάσεων για το μέλλον (Πηγή: <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/r12006.htm>).

τους σε κοινωνικό ή πολιτικό επίπεδο. Η συνεργασία των επιμέρους οργανώσεων, η διάχυση της τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, ο καταμερισμός των οικονομικών πόρων, η ανάπτυξη κοινών στρατηγικών αποτελούν μερικούς από τους τομείς ενδυνάμωσης των ΜΚΟ. Στο σημείο, όμως, αυτό αξίζει να τονισθεί και η ανάγκη διασφάλισης της συμμετοχικής διάστασης των ΜΚΟ η οποία συνίσταται στην εισαγωγή αντιπροσωπευτικών θεσμών. Μετουσίωση της εισαγωγής των θεσμών αυτών αποτελούν τα διεθνή fora, βασικός στόχος των οποίων αποτελεί η θεσμοθέτηση ενός εναλλακτικού πεδίου κοινωνικού διαλόγου, ενώ τίθεται ένα συγκεκριμένο οργανωτικό πλαίσιο, βασική συνέπεια του οποίου αποτελεί η επιβολή ορισμένων κανόνων. Παράλληλα όμως με την ανωτέρω θεσμοθέτηση, ανακύπτουν ζητήματα όπως για παράδειγμα το δίλημμα ανάμεσα στη διεύρυνση των δημοκρατικών διαδικασιών και στη διατήρηση του πλεονεκτήματος της ευελιξίας των ΜΚΟ.

Καθώς, όμως, αναβαθμίζεται ο ρόλος των ΜΚΟ, παρατηρούμε ότι αυτό που τελικά διασφαλίζει η εισαγωγή αντιπροσωπευτικών θεσμών δεν είναι άλλο από την ισότιμη συμμετοχή των ΜΚΟ στο σχεδιασμό μίας δημοκρατικά νομιμοποιημένης διεθνούς αναπτυξιακής συνεργασίας⁶⁸.

13. ΠΙΝΑΚΕΣ

- ❖ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΜΚΟ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ⁶⁹

ΚΡΑΤΟΣ ΜΕΛΟΣ	ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΓΙΑ ΜΗ ΕΓΧΩΡΙΟΥΣ	ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ. ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	ΑΜΕΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΒΕΛΓΙΟ	ΟΧΙ	25%	ΟΧΙ
ΔΑΝΙΑ	ΟΧΙ	0-10%	ΝΑΙ
ΓΑΛΛΙΑ	ΟΧΙ	15%	ΝΑΙ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΟΧΙ	0-25%	ΟΧΙ
ΕΛΛΑΔΑ	ΟΧΙ	100%	ΟΧΙ
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΟΧΙ	25%	ΝΑΙ
ΙΤΑΛΙΑ	ΟΧΙ	25%	ΝΑΙ
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	ΟΧΙ	0	ΟΧΙ
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	ΟΧΙ	0	ΝΑΙ
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΟΧΙ	100%	?
ΙΣΠΑΝΙΑ	ΟΧΙ	?	?
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΟΧΙ	50%	ΝΑΙ

⁶⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ.: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΣΚΛΙΑΣ – ΑΣΤΕΡΗΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ (επιμέλεια), «Η ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και η Διεθνής Αναπτυξιακή Συνεργασία», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ, 2002, σελ. 73-86

⁶⁹ Dr Pantelis G. Sklias, «NON – GOVERNMENTAL ORGANISATIONS AND THE INTERNATIONAL POLITICAL ECONOMY, WITH SPECIAL REFERENCE TO THE EUROPEAN UNION'S DEVELOPMENT POLICY», COMPUPRESS A.E., ΑΘΗΝΑ, 1999, pg. 175

❖ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΤΩΝ ΜΚΟ⁷⁰

	1993 (ECU m)	1992 (%)	1993 (%)	1991 (%)
ΥΠΟΣΑΧΑΡΙΑ ΑΦΡΙΚΗ	46.2	38.3	36.3	39.3
ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ	45.4	37.6	43.5	40.0
ΑΣΙΑ	22.4	18.5	15.5	13.8
ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ	4.8	4.0	3.8	6.0
ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ	0.5	0.4	0.4	0.9
ΆΛΛΕΣ	1.5	1.2	0.5	-
ΣΥΝΟΛΟ	120.8	100.0	100.0	100.0

❖ ΜΕΡΟΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ ΤΗΣ Ε.Κ. ΤΟΥ 2002 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ⁷¹

ΤΙΤΛΟΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
Αποσύνδεση της βοήθειας: για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της βοήθειας	COM(2002) 639	18.11.2002
Πρόταση ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ Σχετικά με την κάλυψη των εξόδων της ΕΤΕπ για τη διαχείριση της επενδυτικής διευκόλυνσης της συμφωνίας του Κοτονού	COM(2002) 603	07.11.2002
Η συμμετοχή των μη κρατικών φορέων στην αναπτυξιακή πολιτική της Ε.Κ.	COM(2002) 598	07.11.2002
Εμπόριο και αειφόρος ανάπτυξη – Για να μπορέσουν οι Αναπτυσσόμενες χώρες να επωφεληθούν από τις εμπορικές συναλλαγές	COM(2002) 513	18.09.2002
Η ενεργειακή συνεργασία με τις αναπτυσσόμενες χώρες	COM(2002) 408	17.07.2002

⁷⁰ Dr Pantelis G. Sklias, «NON – GOVERNMENTAL ORGANISATIONS AND THE INTERNATIONAL POLITICAL ECONOMY, WITH SPECIAL REFERENCE TO THE EUROPEAN UNION'S DEVELOPMENT POLICY», COMPUPRESS A.E., ΑΘΗΝΑ, 1999, pg . 195

⁷¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ετήσια έκθεση 2003 για την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και την εφαρμογή της εξωτερικής βοήθειας το 2002, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2004, σελ. 246

Η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χρηματοοικονομικές πληροφορίες σχετικά με τα Ευρωπαϊκά Ταμεία Ανάπτυξης	COM(2002) 372	09.07.2002
Η υγεία και η μείωση της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες	COM(2002) 129	22.03.2002
Εκπαίδευση και κατάρτιση στο πλαίσιο της μείωσης της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες	COM(2002) 116	06.03.2002
Προετοιμασία της διεθνούς διάσκεψης για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης (Μοντερρέι, Μεξικό, 18-22 Μαρτίου 2002)	COM(2002) 87	13.02.2002
Ίδρυση γραφείου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Αφγανιστάν	SEC(2002) 31	15.01.2002

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΕΛΛΑΔΑ: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ / ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ / ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

Η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η αποδοχή του κοινοτικού κεκτημένου τη μετέτρεψαν σε σημαντικό πολυμερή δωρητή (περίπου 0,1% του Α.Ε.Π.). Εντούτοις, η διμερής βοήθεια που παρείχε παρέμενε σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα (περίπου 0,02% του Α.Ε.Π. το 1993). Αυτό αποτελούσε μια διεθνή πρωτοτυπία, καθώς σε παγκόσμια κλίμακα περίπου το 70% της βοήθειας είναι διμερής. Κατ' αυτόν τον τρόπο, λοιπόν, η Ελλάδα συνέχιζε να είναι το μοναδικό κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν ήταν και μέλος της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας (Development Assistance Committee – DAC) του Ο.Ο.Σ.Α., καθώς στην Επιτροπή αυτή λαμβάνονταν σημαντικές αποφάσεις αναφορικά με τη διεθνή οικονομική και εμπορική συνεργασία με τρίτες χώρες, με αναπτυσσόμενες οικονομίες ή με οικονομίες σε μετάβαση και καθορίζονται βασικές κατευθύνσεις της οικονομικής και εμπορικής πολιτικής.

Ωστόσο, η Ελλάδα έχει πλέον αναπτύξει πολύπλευρες σχέσεις με τρίτες χώρες, ιδιαίτερα με οικονομίες σε μετάβαση των Βαλκανίων και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Οι σχέσεις μάλιστα αυτές αφορούν στους τομείς της οικονομίας, της διεθνούς συνεργασίας, της μετανάστευσης, των ανθρωπίνων και πολιτιστικών σχέσεων. Επιπλέον, έχουν ωριμάσει οι συνθήκες για την υλοποίηση μιας πολιτικής *Αναπτυξιακής Συνεργασίας* με αποδέκτη την καθεμία από αυτές τις χώρες. Μάλιστα, η εξέλιξη αυτή οδήγησε και στην υποβολή αίτησης για ένταξη στην DAC το 1996.

Καθώς η Επιτροπή ζητούσε από την Αθήνα την εξισορρόπηση ανάμεσα στη διμερή και την πολυμερή βοήθεια, με απώτερο σκοπό να πλησιάσουν από κοινού τουλάχιστον το 0,2% του Α.Ε.Π. (0,1+0,1) της χώρας, η Ελλάδα άρχισε να εξετάζει με ιδιαίτερη προσοχή σημαντικά προγράμματα αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας όπου θα βοηθούσαν με τη σειρά τους στην θετική έκβαση της πορείας της εξωτερικής πολιτικής της χώρας μας στις Βαλκανικές, τις Παρευξείνιες χώρες και την Παλαιστίνη⁷².

Ωστόσο, το σκηνικό δείχνει να αλλάζει, γεγονός το οποίο μπορούμε να αντιληφθούμε εάν αναλύσουμε τους παράγοντες που συντελούν στο πόσο μια χώρα-δωρητής βοηθά πραγματικά τις φτωχές χώρες. Ιδιαίτερη προσοχή, λοιπόν, πρέπει να δίνεται στο πόσο «ανοικτή» είναι η αγορά μιας χώρας-δωρητή στα προϊόντα του Τρίτου

⁷² Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούσε η απόφαση του τότε Υπουργικού Συμβουλίου (πράξη 265 / 29.08.1996, Φ.Ε.Κ. 214, Τεύχος Α΄, 29.08.1996) να αυξήσει σταδιακά τη διμερή βοήθεια όπου παρείχε η Ελλάδα, έχοντας ως στόχο για εκείνη την χρονική περίοδο η ελληνική βοήθεια (διμερής και πολυμερής) να αγγίξει το 0,2% του Α.Ε.Π. της χώρας.

Κόσμος, πόσο επενδύει στις φτωχές χώρες, πόσους μετανάστες από τις φτωχές χώρες δέχεται στο έδαφός της, πόσο συμβάλλει στις διεθνείς στρατιωτικές αποστολές διατήρησης της ειρήνης και στο πόσο επιβαρύνει το παγκόσμιο περιβάλλον. Έχοντας ως βάση, λοιπόν, τους ανωτέρω παράγοντες μπορούμε να παραθέσουμε έναν πίνακα τον οποίο παρουσίασε το Κέντρο για την Παγκόσμια Ανάπτυξη (Center for Global Development) το έτος 2003 και κατατάσσει τις χώρες-δωρητές ανάλογα με την γενναιοδωρία τους⁷³.

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΕΚΔΟΧΗ ΤΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

	ΒΟΗΘΕΙΑ	ΕΜΠΟΡΙΟ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
	<i>Ποσότητα βοήθειας</i>	<i>Εμπόδια στις εισαγωγές</i>	<i>Άμεσες Ξένες Επενδύσεις</i>	<i>Νόμιμοι μετανάστες</i>	<i>Συμβολή σε ανθρώπους και \$</i>	<i>Εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα & άλλων αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου</i>	
Ολλανδία	6,9	7,0	6,1	4,5	3,5	5,7	5,6
Δανία	9,0	6,8	1,0	4,4	7,1	5,0	5,5
Πορτογαλία	2,2	6,9	9,0	1,0	6,8	5,1	5,2
Νέα Ζηλανδία	1,7	7,2	2,3	9,0	6,9	3,4	5,1
Ελβετία	3,3	4,0	6,3	9,0	0,1	7,2	5,0
Γερμανία	2,1	6,8	1,4	8,1	3,8	6,0	4,7
Ισπανία	2,4	6,8	8,2	1,8	2,9	6,0	4,7
Σουηδία	7,0	6,9	1,8	3,9	1,3	6,1	4,5
Αυστρία	2,8	6,8	2,6	6,5	2,6	5,4	4,4
Νορβηγία	6,6	1,0	3,5	4,6	7,4	2,8	4,3
Ηνωμένο Βασίλειο	3,0	6,9	3,4	3,1	3,6	5,0	4,2
Βέλγιο	3,5	6,7	1,4	4,5	3,5	4,5	4,0
Ελλάς	1,5	6,7	0,0	1,6	9,0	4,6	3,9
Γαλλία	3,1	6,8	1,7	0,8	5,2	4,9	3,8
Ιταλία	1,4	7,0	1,5	1,1	5,3	5,3	3,6
Ιρλανδία	2,6	6,6	2,3	4,5	3,7	1,6	3,6
Φινλανδία	3,0	6,5	1,7	1,3	2,9	5,4	3,5
Καναδάς	1,7	6,6	2,1	6,1	2,4	1,7	3,4
Αυστραλία	1,7	7,2	1,6	3,7	2,8	1,8	3,2
Η.Π.Α.	0,8	7,7	2,0	2,3	1,5	1,0	2,6
Ιαπωνία	1,2	4,6	2,8	1,5	0,5	4,0	2,4

⁷³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αστέρης Χουλιάρας, «Κρατική Γενναιοδωρία στο διεθνές σύστημα: Η αναπτυξιακή βοήθεια από το σχέδιο Μάρσαλ έως σήμερα», σελ.166-169

Σύμφωνα, λοιπόν, με τον ανωτέρω πίνακα, ως πιο γενναιόδωρη χώρα εμφανίζεται η Ολλανδία με μέσο όρο **5,6**, με τη Δανία να ακολουθεί με μέσο όρο **5,5**. Η Νορβηγία καταλαμβάνει τη δέκατη θέση λόγω του ότι η αγορά της δεν είναι τόσο «ανοικτή» στα προϊόντα άλλων κρατών⁷⁴.

Σε ό,τι αφορά στην χώρα μας, παρατηρούμε ότι καταλαμβάνει τη δέκατη τρίτη θέση, καθώς εμφανίζεται πάνω από χώρες όπως η Γαλλία και ο Καναδάς, γεγονός μάλιστα που οφείλει στη συμβολή της σε ειρηνευτικές αποστολές. Εξάλλου, στα πλαίσια της προώθησης της αναπτυξιακής πολιτικής σε χώρες όπως αυτές της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (χώρες ΑΚΕ), δε λησμονεί η Ευρωπαϊκή Ένωση να προσλαμβάνει την ιδιαίτερη συνιστώσα της πρόληψης των συγκρούσεων, με απώτερο σκοπό την ενθάρρυνση του πολιτικού διαλόγου και της οικοδόμησης της ειρήνης⁷⁵.

Ωστόσο, δεν αρκεί από μόνη της η κρατική αναπτυξιακή βοήθεια, καθώς όπως παρατηρήσαμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, η συνδρομή των μη κρατικών φορέων αξίζει προσήκουσας προσοχής. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, λόγω της ιδιαιτερότητας του μη κερδοσκοπικού τους χαρακτήρα, παρουσιάζουν έναν ιδιαίτερο δυναμισμό ο οποίος συμβάλλει στην αφύπνιση της κοινωνίας των πολιτών.

2. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Ανάμεσα στους φορείς υλοποίησης των προγραμμάτων αναπτυξιακής συνεργασίας περιλαμβάνονται οργανισμοί και φορείς του ελληνικού ευρύτερου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, επαγγελματικές οργανώσεις και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Εξάλλου, οι διεθνείς τάσεις μαρτυρούν ότι ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό του συνόλου της βοήθειας που παρέχεται σε αναπτυσσόμενες χώρες, διοχετεύεται από ή μέσω Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Μάλιστα, διεθνείς οργανισμοί, όπως για παράδειγμα η Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και κυβερνήσεις χρησιμοποιούν ολοένα και περισσότερο τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για τη διοχέτευση της παρεχόμενης βοήθειας⁷⁶.

Είναι γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις έχουν καλύψει ανάγκες για τις οποίες είτε δεν υπήρχαν οι κατάλληλες κρατικές υπηρεσίες, είτε οι υπάρχουσες υπηρεσίες δε μπορούσαν να ανταποκριθούν, λόγω του επείγοντος ή εξαιρετικού χαρακτήρα των αναγκών.

⁷⁴ Ωστόσο, η Νορβηγία σε άλλους πίνακες της DAC παρουσιάζεται ως μία από τις πλέον γενναιόδωρες χώρες-δωρητές, καθώς το ποσοστό αναπτυξιακής βοήθειας που χορηγεί αγγίζει το 0,91% του Α.Ε.Π. της.

⁷⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. «Κοινοβουλευτική συνεδρίαση το Μέλλον της Ευρώπης: από τον Προβληματισμό στη δράση, 4-5 Δεκεμβρίου 2006, Βρυξέλλες, Ενημερωτικό σημείωμα, Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ»

⁷⁶ Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελεί το γεγονός ότι το 1993 στη Σουηδία το 30% της κρατικής αναπτυξιακής βοήθειας διοχετευόταν μέσω Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, ενώ σε άλλες χώρες, όπως οι Η.Π.Α. και η Γερμανία, το ποσοστό ήταν μικρότερο (9% και 7% αντίστοιχα), ωστόσο έδειχνε να παρουσιάζει τάσεις αύξησης.

Εν προκειμένω, στην Ελλάδα παρατηρήτο σχετικά μικρός αριθμός αναπτυξιακών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, καθώς δεν υπήρχε παράδοση στον τομέα της κάλυψης εσωτερικών ή διεθνών αναγκών ανθρωπιστικής ή αναπτυξιακής βοήθειας από ανεξάρτητες πρωτοβουλίες πολιτών. Ωστόσο, σημαντική υπήρξε η βοήθεια που έχουν προσφέρει κατά καιρούς οι συνεταιριστικές οργανώσεις, τα συνδικάτα και η τοπική αυτοδιοίκηση. Μάλιστα, όπως έχουμε ήδη παρατηρήσει, η ιδιαίτερη υποστήριξη που παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση σε προγράμματα Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων δείχνει τάσεις ενίσχυσης του εν λόγω θεσμού στην Ελλάδα. Άλλωστε, από το 1976 που καθιερώθηκε το καθεστώς της συγχρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως και το 1994, οι ευρωπαϊκές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις είχαν λάβει περισσότερα από ένα δισεκατομμύριο δολάρια για την υλοποίηση των σχεδίων τους από τις Βρυξέλλες⁷⁷. Βλέπουμε, λοιπόν, πόσο απαραίτητη κρίνεται η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου ικανού να ρυθμίζει το νομικό καθεστώς όσων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων δραστηριοποιούνται στην αναπτυξιακή βοήθεια, έτσι ώστε να διευκολύνεται η συμμετοχή τους στην υλοποίηση τόσο των εθνικών όσο και των κοινοτικών προγραμμάτων αναπτυξιακής βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες⁷⁸.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα ανωτέρω, καταλήγουμε στο ότι είναι εύκολα διακριτή η ανάπτυξη των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων στην Ελλάδα κατά τα τελευταία χρόνια, καθώς τόσο ο αριθμός τους, όσο και ο βαθμός υποστήριξης και δημοσιότητας που απολαμβάνουν δε μπορούν να συγκριθούν με τα μεγέθη περασμένων δεκαετιών. Είναι φανερό, επομένως, ότι η σύγκλιση με τα δυτικά δεδομένα επεκτείνεται και στον τομέα αυτόν. Ωστόσο, τα σημαντικά ερωτήματα που ανακύπτουν είναι τα εξής:

- α) Με ποιούς όρους γίνεται η όποια τέτοια σύγκλιση; και
- β) Είναι πρωταρχική ευθύνη των ίδιων των οργανώσεων ο προβληματισμός της επίτευξης της όποιας σύγκλισης διαρκώς στην ημερήσια διάταξή τους;

Κρίνεται, λοιπόν, ιδιαίτερα σημαντικό για τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις να αξιολογούν ολοένα και περισσότερο τη θέση τους απέναντι στις εκάστοτε εξελίξεις, ούτως ώστε να μπορούν να εξυπηρετούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο κοινωνικές και πολιτικές ανάγκες. Ειδικότερα, στην Ελλάδα τείνει να επικρατεί μια σύγχυση αναφορικά με το πεδίο ανάπτυξης των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Πολλές φορές η σύγχυση αυτή ανακύπτει και από τον ίδιο τον ορισμό της «Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης» ο οποίος δεν είναι σαφής και κοινός για όλους. Κατ' αυτόν τον τρόπο, για παράδειγμα, η Εκκλησία είναι για αρκετούς συμβατή με το δικό τους ορισμό, ενώ για άλλους απέχει

⁷⁷ Ο γενικός κανόνας είναι ότι η Επιτροπή χρηματοδοτεί το 50% του συνολικού κόστους των προγραμμάτων που υποβάλλουν οι ΜΚΟ. Οι ΜΚΟ πρέπει να χρηματοδοτήσουν το 15% του σχεδίου από ίδιους πόρους. Το υπόλοιπο 35% πρέπει να καλυφθεί από άλλους πόρους (ιδιωτικούς ή κρατικούς).

⁷⁸ Είναι χαρακτηριστική η γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ) σε συζήτηση Σχεδίου Νόμου με θέμα τη «Ρύθμιση Θεμάτων Διμερούς Κρατικής Αναπτυξιακής Βοήθειας και Συνεργασίας προς Τρίτες Χώρες, καθώς και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) και άλλες συναφείς διατάξεις» (15/01/1999). Με την ευκαιρία της γνώμης 25 της ΟΚΕ, παρατηρήθηκε η ανάγκη δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για τη λειτουργία γενικά των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων στην χώρα μας (για περισσότερες πληροφορίες: <http://www.oke.gr/greek/oke25.htm>).

πολύ από το να πληροί τα κριτήρια μιας τέτοιας οργάνωσης (στόχοι, οργανωτική δομή, μέσα, οικονομικά)⁷⁹.

Επιπλέον, χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής οι σχέσεις ανάμεσα στο κράτος και τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, καθώς οι όποιες σχέσεις δεν θα πρέπει επ' ουδενί να είναι ανταγωνιστικές. Το σκεπτικό άλλωστε που πρέπει να συνοδεύει τη δημιουργία μιας Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης και πόσο μάλλον μιας αναπτυξιακής Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης, είναι η επισήμανση ενός κενού (που στην προκειμένη περίπτωση θα το χρεώνεται το κράτος) και η προσπάθεια κάλυψης αυτού του κενού μέσω της δράσης και της οργάνωσης των μελών και των εθελοντών της. Συνεπώς, Κράτος και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις θα πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται. Μάλιστα, ο επιμερισμός των ευθυνών και η πίεση για την ανάληψη δεσμεύσεων θα πρέπει να αποτελούν τμήματα της παρέμβασης οργανωμένων ομάδων πολιτών. Ιδιαίτερα σημαντικό θεωρείται και το ζήτημα της χρηματοδότησης των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, καθώς συνιστά το βασικότερο μοχλό πίεσης και εξάρτησης, ενώ δεσμεύει τις οργανώσεις με τρόπους, διαπλοκές και υπόγειες διαδρομές που δύσκολα ανιχνεύονται. Στα πλαίσια, δε, της αναζήτησης για την ανάγκη αποδοχής των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων από το κοινωνικό σύνολο, ζητήματα όπως το περιβάλλον και τα ανθρώπινα δικαιώματα θα πρέπει να προβάλλονται και να αντιμετωπίζονται με ιδιαίτερα προσεκτικό τρόπο, καθώς αποτελούν λεπτές έννοιες. Εξάλλου, η προστασία του περιβάλλοντος και η προάσπιση των δικαιωμάτων συνιστούν πανανθρώπινες – οικουμενικές αξίες. Επιπλέον, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις πρέπει να έχουν και έναν παιδευτικό ρόλο να επιτελέσουν στο κοινωνικό τους ακροατήριο.

Συνοψίζοντας, λοιπόν, θα λέγαμε ότι ο βαθμός σύγκλισης των ελληνικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και αυτών των δυτικών προτύπων έχει αυξηθεί καθώς παρατηρείται η δημιουργία ελληνικών τμημάτων διεθνών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, οι οποίες αντιμετωπίζουν την πρόκληση της εξισορρόπησης μεταξύ του διεθνούς τους χαρακτήρα και της καθημερινής τους λειτουργίας σε εθνικό επίπεδο. Η ισορροπία μπορεί να αποτελεί ένα δύσκολο εγχείρημα, αλλά όταν επιτυγχάνεται προβάλλει τα θετικά χαρακτηριστικά των λειτουργιών των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων⁸⁰. Επιπλέον, αποτελεί μεγάλη ευθύνη και προαπαιτούμενο της σωστής οργάνωσης και λειτουργίας των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων η καταγραφή και τήρηση στοιχειωδών κανόνων δεοντολογίας, που θα επιτρέπουν τη δημιουργική και ξεκάθαρη σχέση με την κοινωνία, το κράτος και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Τέλος, θα πρέπει να καταστεί σαφές το γεγονός ότι η όποια κριτική απέναντι σε επιμέρους ή γενικότερες επιλογές κάποιων οργανώσεων δε μπορεί να οδηγήσει σε συνολική, αυθαίρετη και σχεδόν τυφλή απαξίωση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων συλλήβδην. Από την άλλη πλευρά, είναι γεγονός ότι υπάρχουν προβληματισμοί για τη

⁷⁹ Πηγή: «Ελληνικές ΜΚΟ: Τοπίο στην Ομίχλη», του Κωστή Παπαϊωάννου (<http://www.greekhelsinki.gr/dikaioematika/05/stiles/epwnymws/01.htm>)

⁸⁰ Ο πόλεμος της πρώην Γιουγκοσλαβίας και η στάση αρκετών οργανώσεων έχει να μας διδάξει πολλά, καθώς εκτός των άλλων ο ρόλος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων είναι να μιλήσουν πρώτες αυτές και να πούν την αλήθεια (ακόμα αντιμετωπίζοντας και τον κίνδυνο να χαρακτηριστούν ως «ξενοκίνητοι προδότες, ανθέλληνες, αντιτούρκοι, αντισέρβοι, αντιαμερικανικοί»).

σχέση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων με τον ιδιωτικό τομέα και ειδικότερα σε ό,τι αφορά στο ζήτημα της χρηματοδότησης. Η χρηματοδότηση συνιστά το βασικότερο μοχλό πίεσης και εξάρτησης, δεσμεύει τις οργανώσεις με τρόπους, διαπλοκές και υπόγειες διαδρομές που δύσκολα ανιχνεύονται. Το χειρότερο, δε, είναι η παραβίαση ακόμα και προφανών αρχών δεοντολογίας στην χρηματοδότηση ⁸¹.

3. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΚΙΣΤΑΝ

Τόσο με υπουργική απόφαση, όσο και με συντονισμό του υφυπουργού των Εξωτερικών, η χώρα μας προσέφερε ανθρωπιστική βοήθεια στους κατοίκους του Πακιστάν που επλήγησαν από τον καταστροφικό σεισμό.

Αμέσως μετά την είδηση της μεγάλης καταστροφής, το Υπουργείο Εξωτερικών (ΥΠΕΞ) προέβη στις απαραίτητες ενέργειες για την αποστολή της Ειδικής Μονάδας Αντιμετώπισης Καταστροφών. Αεροσκάφος C-130 της Πολεμικής Αεροπορίας, με ιατροφαρμακευτική βοήθεια και είδη πρώτης ανάγκης παρέμεινε στο Ισλαμαμπάντ από την 12η Οκτωβρίου 2005 έως την 15η Οκτωβρίου 2005, ενώ μέλη της αποστολής παρείχαν διασωστικές και ιατρικές υπηρεσίες.

Η αποστολή απαρτιζόταν από 24μελές προσωπικό ⁸², ενώ η αποσταλείσα βοήθεια περιλάμβανε 10 τόνους υλικού [σκηνές, φαρμακευτικό υλικό (αντιπυρετικά, αντιβιοτικά ευρέως φάσματος, αντιτυφοειδή κ.ά.), κουβέρτες, αναλώσιμα ιατρικά, κρεβάτια εκστρατείας, μία γεννήτρια, επιδεσμικό καθώς και υγειονομικό υλικό]. Επιπλέον, την 18η Οκτωβρίου 2005 αφίχθη στο Καραάτσι νέα αποστολή-cargo, με σχεδόν 20 τόνους (σκηνές, κουβέρτες και φάρμακα) ανθρωπιστικής βοήθειας.

Σημειώνεται ότι η εν λόγω βοήθεια συγκεντρώθηκε με τη συνδρομή του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (Αεροπορία, Στρατός), του Υπουργείου Υγείας, Οργανισμών (όπως η Γενική Συνομοσπονδία εργατών Ελλάδας - ΓΣΕΕ) καθώς και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (Ερυθρός Σταυρός, Γιατροί του Κόσμου, Γιατροί Καρδιάς, ΕΟΔ, Ροταριανός Όμιλος Πειραιώς).

Αξίζει να σημειωθεί ακόμη ότι, από την 19η Οκτωβρίου 2005, η Ελλάδα διέθεσε τις υπηρεσίες ενός αεροσκάφους C-130 της Πολεμικής Αεροπορίας στο Συντονιστικό Κέντρο Αντιμετώπισης Καταστροφών του ΝΑΤΟ για την μεταφορά διεθνούς ανθρωπιστικής βοήθειας στο Πακιστάν. Το αεροσκάφος αυτό πραγματοποίησε ικανό αριθμό πτήσεων μεταξύ Ιντσιρλίκ, Ν.Α. Τουρκίας και Ισλαμαμπάντ.

⁸¹ Ακούμε, λοιπόν, για οργανώσεις προστασίας του περιβάλλοντος που ενισχύονται από εταιρείες πετρελαίου, για οργανώσεις προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων που χρηματοδοτούνται από πολυεθνικές εταιρείες οι οποίες βαρύνονται με παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε άλλες χώρες.

⁸² Συμπεριλαμβανομένου του πληρώματος – μεταξύ των οποίων τέσσερις ιατροί (αναισθησιολόγος, ορθοπαιδικός, χειρουργός, παθολόγος), τρεις νοσηλευτές και προσωπικό ειδικευμένο σε πρώτες βοήθειες. Συντονιστής της αποστολής ανέλαβε στέλεχος της ΥΔΑΣ-ΥΠΕΞ, ενώ συμμετείχαν οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις: «Γιατροί του Κόσμου», «Γιατροί Καρδιάς», «Ελληνική Ομάδα Διάσωσης», και η Γ.Σ.Ε.Ε. και Ροταριανός Όμιλος Πειραιώς. Την αποστολή συνόδευσε και τριμελές κλιμάκιο της ΝΕΤ (Νέα Ελληνική Τηλεόραση).

Ανταποκρινόμενη στην έκκληση των Ηνωμένων Εθνών για συλλογική και συντονισμένη αντίδραση της Διεθνούς Κοινότητας για την αποκατάσταση και ανασυγκρότηση των πληγείσων περιοχών, η χώρα μας ανακοίνωσε στο Άτυπο Συμβούλιο Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (23.10.2005) και στη συναφή Υπουργική Διάσκεψη, στη Γενεύη (26.10.2005) τη διάθεση ποσού ενός εκατομμυρίου ευρώ για την υλοποίηση προγραμμάτων αποκατάστασης και ανασυγκρότησης στο Πακιστάν. Από το ποσό αυτό σχεδιαζόταν ότι 500.000 ευρώ θα διατίθετο μέσω εξειδικευμένων Οργανώσεων των Ηνωμένων Εθνών, ενώ ότι το υπόλοιπο ποσό θα διατίθετο μέσω ελληνικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και άλλων φορέων. Τα ανωτέρω, δε, ποσά εμφανίζονται σε σχετικούς πίνακες του γραφείου του ΟΗΕ για το Συντονισμό Ανθρωπιστικών Υποθέσεων – OCHA⁸³.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά στη συνεισφορά των 500.000 ευρώ, προς τον OCHA σε συγκεκριμένα προγράμματα ειδικευμένων Οργανώσεων ΗΕ στις πληγείσες περιοχές, κατανέμεται ως ακολούθως:

- Το ποσό των 200.000 ευρώ για το Πρόγραμμα του UNDP: “Support to spontaneous and seismically resilient shelter rehabilitation”.
- Το ποσό των 150.000 ευρώ για το Πρόγραμμα του ILO: “Preventing children from entering into hazardous work and from trafficking”.
- Το ποσό των 75.000 ευρώ για το πρόγραμμα του IOM: “Medical evacuation of seriously injured”.
- Το ποσό των 75.000 ευρώ για το Πρόγραμμα: “Food support to most severely affected population”.

Τέλος, στη Διάσκεψη Δωρητών της 19ης Νοεμβρίου 2005, στο Ισλαμαμπάντ, η Ελλάδα ανακοίνωσε επιπλέον συνεισφορά ύψους 400.000 ευρώ, η οποία αναμενόταν ότι θα διατεθεί μέσω Διεθνών Οργανισμών και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

4. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΟ ΝΙΓΗΡΑ

Η Ελλάδα συνεισέφερε το ποσό των 120.000 ευρώ (40.000 μέσω του Παγκόσμιου Προγράμματος Σίτισης και 80.000 μέσω ελληνικής Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης: «Μία Γη») για την ανακούφιση της οξείας επισιτιστικής κρίσης που έπληξε τον πληθυσμό του Νίγηρα. Προέβη επίσης σε προσφορά 200.000 ευρώ μέσω του Παγκοσμίου Προγράμματος Σίτισης προς τις γεινιάζουσες στο Νίγηρα χώρες για ανακούφιση των εκεί προσφύγων της επισιτιστικής κρίσης στην ευρύτερη Δυτική Αφρική, ενώ ακόμη 40.000 ευρώ διατέθηκαν μέσω ελληνικής Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης («Ελληνική Δράση Αφρικής») για την Ακτή Ελεφαντοστού⁸⁴.

⁸³ Πηγή: <http://www.ypex.gov.gr>

⁸⁴ Πηγή: <http://www.ypex.gov.gr>

5. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΟΥΔΑΝ

Η Ελλάδα, υποστηρίζοντας τις προσπάθειες για την επικράτηση της ειρήνης στην πολύπαθη περιοχή του Νταρφούρ, στο Σουδάν κατά το έτος 2004, διέθεσε το ποσό των 100.000 ευρώ, ως συνεισφορά στην Αποστολή Πολιτικών Παρατηρητών της Αφρικανικής Ένωσης.

Επίσης, απέστειλε Επείγουσα Ανθρωπιστική Βοήθεια ύψους 363.222 ευρώ για την υλοποίηση τριών προγραμμάτων από τρεις ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις («Γιατροί Καρδιάς», «Γιατροί του Κόσμου», «Μία Γη»). Η εν λόγω βοήθεια αποτελείται από αποστολή ιατροφαρμακευτικής και επισιτιστικής βοήθειας καθώς και ένα πρόγραμμα για την εξασφάλιση πόσιμου νερού και θεραπευτικής διατροφής για τους πρόσφυγες του Νταρφούρ. Επιπλέον, δε, η χώρα μας διέθεσε και το ποσό των 120.000 ευρώ στο “AMIS II”, υποστηρίζοντας την υπογραφή του Συμφώνου Ειρήνης (“Comprehensive Peace Agreement”)⁸⁵.

6. ΤΣΟΥΝΑΜΙ – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗ Ν.Α. ΑΣΙΑ

Η χώρα μας ήταν μεταξύ των πρώτων που κινητοποιήθηκαν αμέσως μετά την ανακοίνωση του σεισμού και του παλιρροϊκού κύματος στην περιοχή της Ν. Ασίας. Απέστειλε ειδική πτήση των Ολυμπιακών Αερογραμμών στο νησί Πουκέτ για να περισυλλέξει τους εκεί εγκλωβισμένους τουρίστες. Περαιτέρω, έλαβαν χώρα τέσσερις αεροπορικές αποστολές ανθρωπιστικής βοήθειας στην περιοχή καθώς και μία μεγάλη ναυτοπλοϊκή επιχείρηση αποστολής ανθρωπιστικής και υγειονομικής βοήθειας στη Σρι Λάνκα, όπου ένα πλοίο ελληνικής πλοιοκτησίας μετέφερε άνω των 500 τόνων ανθρωπιστικής και επισιτιστικής βοήθειας. Μετά την παράδοση της βοήθειας το πλοίο παρέμεινε στην περιοχή λειτουργώντας μεταξύ 05.02.2005 – 28.03.2005 ως πλωτός υγειονομικός σταθμός, στελεχωμένος σε εθελοντική βάση με περισσότερα των 50 ατόμων εξειδικευμένο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, σε τέσσερα ειδικευμένα ιατρεία (παθολογικό, γυναικολογικό, παιδιατρικό και μικροεπεμβάσεων) με τον αντίστοιχο εξοπλισμό, εξετάζοντας περίπου 80-100 ασθενείς ημερησίως⁸⁶.

Επιπλέον, φορτία άνω των 2.000 τόνων ανθρωπιστικής βοήθειας, με φάρμακα, ρουχισμό και τρόφιμα αξίας περί τα 8 εκατομμύρια ευρώ, που συγκεντρώθηκε από την κοινωνία των πολιτών, με συντονισμό της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης «Αλληλεγγύη» και στήριξη του ΥΠΕΞ, απεστάλησαν άμεσα με εμπορικά πλοία προς Banda Aceh Ινδονησίας, κατά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο.

Η συγκεντρωθείσα και διατεθείσα βοήθεια σε είδος, υπηρεσίες και χρήματα αποτιμάται άνω των 24 εκατομμυρίων ευρώ. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνεται και η προσφορά 12.742.000 δολλαρίων Η.Π.Α. (10 εκατομμύρια ευρώ), τα οποία διετεθήσαν στα Ηνωμένα Έθνη προκειμένου να δοθούν στο γραφείο του ΟΗΕ για το Συντονισμό

⁸⁵ Πηγή: <http://www.ypex.gov.gr>

⁸⁶ Πηγή: <http://www.ypex.gov.gr>

Ανθρωπιστικών Υποθέσεων – ΟCHA, για συγκεκριμένα προγράμματα ειδικευμένων Οργανώσεων ΗΕ στις πληγείσες περιοχές.

Θα πρέπει, εξάλλου, να υπογραμμιστεί ότι η ανταπόκριση ολόκληρου του ελληνικού λαού στην πρωτοφανή καταστροφή της 26ης Δεκεμβρίου του 2004, υπήρξε εξαιρετικά συγκινητική. Ο ειδικός τηλεμαραθώνιος που διοργανώθηκε συγκέντρωσε το συνολικό ποσό των 14.924.486 ευρώ, ενώ αντίστοιχα η προσφορά εθελοντικών υπηρεσιών των πολιτών – ιδίως στο νοσηλευτικό τομέα – ξεπέρασε κάθε προηγούμενο. Υπολογίζεται ότι μέσω των διαφόρων πρωτοβουλιών, κάθε Έλληνας διέθεσε δύο ευρώ περίπου για τους συνανθρώπους που επλήγησαν στην Νοτιανατολική Ασία. Εκτιμάται, έτσι, ότι η συνολική βοήθεια από κρατικούς φορείς, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και ιδιώτες ξεπέρασε τα 30 εκατομμύρια ευρώ.

Επιπλέον, πέρα των ανωτέρω, η χώρα μας έχει δεσμευθεί να δρομολογήσει επιπρόσθετη διμερή βοήθεια προς τις χώρες της περιοχής, μέσω της πραγματοποίησης αναπτυξιακών προγραμμάτων από ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις⁸⁷.

Είναι γεγονός ότι το Τσουνάμι αποτέλεσε μία άνευ προηγουμένου καταστροφή, η οποία και σηματοδότησε μια άνευ προηγουμένου ανταπόκριση. Ωστόσο, η χρηματική, τεχνική και πολιτική υποστήριξη πρέπει να συνεχιστεί και για τα επόμενα χρόνια, καθώς οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις πρέπει να συνεχίσουν να παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην προώθηση μιας δίκαιης και διαρκούς ανάπτυξης διά μέσου προσπαθειών ανασυγκρότησης. Οι προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι ΜΚΟ υπήρξαν μεγάλες, καθώς έπρεπε να ξεκαθαριστούν τόσο οι ρόλοι όσο και οι ευθύνες άλλων δρώντων όπως ο στρατός και να προωθηθεί ο διάλογος μεταξύ τους. Επιπλέον, κρινόταν απαραίτητη η παράκαμψη της οποιασδήποτε αρνητικής κριτικής των δράσεων των ΜΚΟ από τις τοπικές αρχές, καθώς και η ενδυνάμωση και στήριξη των τοπικών πρωτοβουλιών οι οποίες θα διαβεβαίωναν τη συμμετοχή των γυναικών σε οποιαδήποτε συμβουλευτική ή διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η διαφάνεια και η αξιοπιστία αποτελούν σημαντικούς τομείς που πρέπει να διασφαλίζουν οι ΜΚΟ με τις δράσεις τους, γεγονός το οποίο έπρεπε να συμβεί και στην περίπτωση του Τσουνάμι.

Συνεπώς, η ανθρωπιστική κρίση στη Ν.Α. Ασία αποτέλεσε ένα σπουδαίο μάθημα προκειμένου τόσο οι ελληνικές όσο και οι ευρωπαϊκές ΜΚΟ, εν γένει, να ενσωματώσουν σημαντικές συνιστώσες στις δράσεις τους. Σημαντικές συνιστώσες όπως ο συντονισμός και η αποφυγή οποιασδήποτε μορφής ανταγωνισμού, ώστε να ευοδωθούν οι προσπάθειες ανασυγκρότησης της πληγείσας αυτής περιοχής.

---

⁸⁷ Η Ελλάδα έχει δεσμευθεί για τη διάθεση ποσού 11,5 εκατομμυρίων ευρώ για δράσεις Αποκατάστασης και Ανασυγκρότησης στην περιοχή, εκ των οποίων 10 εκατομμύρια ευρώ για μακροπρόθεσμες δράσεις «ανασυγκρότησης» μέσω ελληνικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων σε όλες τις πληγείσες από το παλιρροϊκό κύμα περιοχές και 1,5 εκατομμύριο ευρώ (εκ των οποίων 200.000 ευρώ ήδη προς την Ινδονησία) για δράσεις Αποκατάστασης επίσης σε όλες τις πληγείσες περιοχές. Εκ του συνόλου των 11,5 εκατομμυρίων ευρώ έχουν ήδη δρομολογηθεί μέσω αναπτυξιακών προγραμμάτων και προγραμμάτων αποκατάστασης 8,6 εκατομμύρια ευρώ προς τη Σρι Λάνκα.

Η δέσμευση για την ανασυγκρότηση της περιοχής που επλήγη από το Τσουνάμι οφείλει να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια. Εξάλλου, αν χρειάστηκαν μόνο πέντε με δέκα δευτερόλεπτα προκειμένου να εξαφανιστούν εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπων, τότε θα χρειαστούν οπωσδήποτε πέντε με δέκα χρόνια προκειμένου να οικοδομηθεί ό,τι χάθηκε⁸⁸.

7. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΛΙΒΑΝΟΥ

Η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα η οποία ενεπλάκη στη μεταφορά πληθυσμού από την εμπόλεμη ζώνη του Λιβάνου στην Ευρώπη και η πρώτη χώρα που απέστειλε δύο σημαντικά φορτία ανθρωπιστικής βοήθειας στο πεδίο, γεγονός που αναγνωρίστηκε τόσο από τη δωρολήπτρια χώρα, όσο και από τους Διεθνείς Οργανισμούς και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι γεγονότα όπως η ανθρωπιστική κρίση στη Ν.Α. Ασία (Τσουνάμι), η ανθρωπιστική δράση για την εν λόγω κρίση και η ανθρωπιστική βοήθεια στο Πακιστάν, αναδεικνύουν τη σημασία του διεθνούς ρόλου της Ελλάδας, αναφορικά με την χορήγηση αναπτυξιακής βοήθειας.

Το Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδας και συγκεκριμένα η Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (Hellenic Aid) ανταποκρίθηκε άμεσα, από την πρώτη στιγμή, στο επίσημο αίτημα της κυβέρνησης του Λιβάνου, που υποβλήθηκε προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, για την αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας προς την χώρα αυτή, η οποία μεταξύ άλλων περιελάμβανε φάρμακα, τρόφιμα, σκηνές, κλινοσκεπάσματα, κ.λ.π. Η χορήγηση της ανθρωπιστικής βοήθειας εκ μέρους της χώρας μας πραγματοποιήθηκε είτε με πτήσεις αεροσκαφών C-130 της Πολεμικής Αεροπορίας, είτε με δρομολόγια αρματαγωγών, όπως το «Χίος». Αξιοσημείωτη θεωρήθηκε και η συνδρομή διαφόρων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, όπως η «Αλληλεγγύη», ο «Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός» και η «Ελληνική Ομάδα Διάσωσης».

Παράλληλα, η χώρα μας, σε συνεργασία με την Κυπριακή Δημοκρατία, προσέφερε στους εταίρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης τη δυνατότητα δωρεάν μεταφοράς, με πλοίο του Ελληνικού Ναυτικού, της ανθρωπιστικής βοήθειας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων Διεθνών Οργανισμών μεταξύ Λάρνακας και Βηρυτού. Τα Υπουργεία Εξωτερικών και Άμυνας συνέστησαν το απαιτούμενο συντονιστικό κλιμάκιο.

Πέραν της εις είδος βοήθειας και της προσφοράς της δυνατότητας δωρεάν μεταφοράς ανθρωπιστικής βοήθειας και, βεβαίως, της απομάκρυνσης υπηκόων εταίρων και τρίτων χωρών με ελληνικά πλοία από τη Βηρυτό, η χώρα μας διέθεσε και βοήθεια μέσω Διεθνών Οργανισμών. Συγκεκριμένα:

- Ανέθεσε το ποσό των 120.000 ευρώ προς το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ), ως συνεισφορά για την ανθρωπιστική επαναφορά εγκλωβισμένων υπηκόων

⁸⁸ GIOVANNA SOLARI, “TSUNAMI ONE YEAR AFTER
NGO Intervention and Future Challenges”, GORYRIGHT: CONCORD – VOICE, NOVEMBER 2005,
pg. 26

τρίτων χωρών από το Λίβανο, και ανθρωπιστική βοήθεια σε εσωτερικώς εκτοπισμένους πληθυσμούς, την οποία υλοποιεί ο ΔΟΜ.

- Διέθεσε 140.000 ευρώ προς το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Σίτισης (World Food Program) για επισιτιστική βοήθεια στην περιοχή.

Η συγκέντρωση της ανθρωπιστικής βοήθειας αποτέλεσε μια πρωτοβουλία που οργανώθηκε και εκτελέστηκε από το Υπουργείο Εξωτερικών, μέσω της Hellenic AID (Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας), σε συνεργασία με τα Υπουργεία Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Εθνικής Άμυνας και Μακεδονίας-Θράκης και λοιπούς δημόσιους φορείς (Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, Δήμος Αθηναίων κ.λ.π.) καθώς και εξειδικευμένες Ανθρωπιστικές Οργανώσεις (Ερυθρός Σταυρός, IOCC, Γιατροί του Κόσμου και Γιατροί της Καρδιάς, Αλληλεγγύη, Φαρμακοποιοί του Κόσμου, Ελληνική Επιτροπή Διεθνούς Δημοκρατικής Αλληλεγγύης, Ελληνική Ομάδα Διάσωσης, κ.λ.π.)⁸⁹.

8. ΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (ODA) ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (OA) 1995-2003

ΠΙΝΑΚΑΣ 1⁹⁰

Κύριοι Δείκτες Όγκου Διμερούς & Πολυμερούς Κρατικής Αναπτυξιακής Βοήθειας (ODA) & Κρατικής Βοήθειας (OA) & Συνολικές Ροές (1995-1998)

Στήλη I: σε εκατομμύρια Δρχ.

Στήλη II: σε εκατομμύρια Δολ. ΗΠΑ

	ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΕΙΣ								
	1995		1996		1997		1998		
	I	II	I	II	I	II	I	II	
Ι.Α.ΔΙΜΕΡΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (ODA/OA)									
Διμερείς Επιχορηγήσεις									
Ι.Α.1.Τεχνική Συνεργασία	2.181,0	9,4	1.459,9	6,6	8.926,2	32,69	7.299,6	24,70	
Ι.Α.2.Επισιτιστική Βοήθεια	2.087,0	9,0	1.249,5	5,3	594,5	2,18	4.276,3	14,47	

⁸⁹ Πηγή: <http://www.yplex.gov.gr>

⁹⁰ Πηγή: Υπουργείο Εξωτερικών

(http://www.yplex.gov.gr/www.mfa.gr/el_GR/Hellenic+AID/Evolutional+Cooperation/International+Cooperation)

Η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

I.A.3.Επείγουσα Βοήθεια (εκτός τροφίμων)	1.354,2	5,8	214,9	0,9	461,7	1,69	3.289,2	11,13
I.A.4.Χρηματοδοτική Βοήθεια	312,8	1,4	2.438,0	10,4	2.288,2	8,38	7.689,7	26,02
I.A.5.Διάφορα έξοδα (Διοικητικά κόστη, Κόστη πτητικών μέσων)	304,0	1,3	200,0	0,9	110,1	0,40	110,1	0,40
Υποσύνολο Διμερούς Αναπτυξιακής Βοήθειας (ODA/OA)	6.239,0	26,9	5.652,3	24,1	12.380,6	45,34	22.554,8	76,32
Διμερής Αναπτυξιακή Βοήθεια (ODA/OA) ως ποσοστό του ΑΕΠ	0,02%		0,02%		0,04%		0,07%	
I.B.ΠΟΛΥΜΕΡΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (ODA/OA)								
I.B.1.Ομάδα της Παγκόσμιας Τράπεζας	2.376,1	10,3	2.062,3	8,8	1.155,0	4,23	886,6	3,00
I.B.2.Ευρωπαϊκή Ένωση	25.685,6	110,9	30.692,0	130,6	30.582,5	112,00	26.754,3	90,53
I.B.3.Οργανισμοί Ηνωμένων Εθνών	955,5	4,1	1.086,0	4,6	3.530,6	12,93	3.732,5	12,63
I.B.4. Άλλοι	34,3	0,1	35,0	0,1	1.952,4	7,15	3.638,0	12,31
Υποσύνολο Πολυμερούς Αναπτυξιακής Βοήθειας	29.051,5	125,4	33.875,3	144,2	37.220,5	136,31	35.011,4	118,47
Πολυμερής Αναπτυξιακή Βοήθεια (ODA/OA) ως ποσοστό του ΑΕΠ	0,11%		0,12%		0,11%		0,10%	
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ	35.290,5	152,3	39.527,6	168,2	49.601,2	181,65	57.566,2	194,79

Η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(ΟΔΑ/ΟΑ) (I.A.+I.B.)									
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ (ΟΔΑ/ΟΑ) ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΕΠ	0,13%		0,14%		0,15%		0,17%		
II.ΑΛΛΕΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΡΟΕΣ									
II.Α.Δάνεια									
II.Β.Κρατικές εξαγωγικές πιστώσεις	4.940,0	21,3	3.525,0	15,0	5.032,5	18,43	3.262,7	11,04	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ	40.230,5	173,6	43.052,6	183,2	54.633,6	200,08	60.828,9	205,83	

ΠΙΝΑΚΑΣ 1Α⁹¹

Κύριοι Δείκτες Όγκου Διμερούς & Πολυμερούς Κρατικής Αναπτυξιακής Βοήθειας (ΟΔΑ) & Κρατικής Βοήθειας (ΟΑ) & Συνολικές Ροές 1999-2003

Στήλη I: σε εκατομμύρια Δρχ. (1999-2001) & σε εκατομμύρια Ευρώ (2002-2003)

Στήλη II: σε εκατομμύρια Δολ. ΗΠΑ

	ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΕΙΣ										
	1999		2000		2001		2002		2003		
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	
I.A. ΔΙΜΕΡΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (ΟΔΑ/ΟΑ)											
Διμερείς Επιχορηγήσεις											
I.A.1.Τεχνική Συνεργασία	9.746,5	31,00	10.726,1	29,35	7.956,1	20,91	32,9	30,96	120,8	136,52	

⁹¹ Πηγή: Υπουργείο Εξωτερικών

(http://www.yplex.gov.gr/www.mfa.gr/el_GR/Hellenic+AID/Evolutional+Cooperation/International+Cooperation)

Η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ι.Α.2.Επενδυτικά Προγράμματα	1.962,5	6,42	1.523,9	4,17	1.092,0	2,87	14,7	13,83	6,1	6,91
Ι.Α.3.Ευρείας Έκτασης Αναπτ. Σχέδια	553,3	1,81	6.559,9	17,95	4.858,9	12,77	0,0	0,00	0,9	1,04
Ι.Α.4.Λοιπή Βοήθεια	14.462,7	47,90	21.013,6	57,50	19.994,9	52,55	82,8	78,07	92,6	104,58
Ι.Α.5.Διάφορα έξοδα (Διοικ. κόστη, κόστη πτητικών μέσων)										
Υποσύνολο Διμερούς Αναπτυξιακής Βοήθειας (ODA/OA)	26.635,0	87,13	39.823,6	108,97	33.901,8	89,10	130,4	122,86	220,4	249,05
	ODA	79,02	ODA	98,91	ODA	81,21	ODA	106,97	ODA	228,26
	OA	8,11	OA	10,06	OA	6,59	OA	15,89	OA	20,79
Διμερής Αναπτυξιακή Βοήθεια (ODA/OA) ως ποσοστό του ΑΕΠ (1999-2000) / ΑΕΕ (2001-2003)	0,07%		0,10%		0,08%		0,09%		0,14%	
Ι.Β. ΠΟΛΥΜΕΡΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (ODA/OA)										
Ι.Β.1.Ομάδα της Παγκόσμιας Τράπεζας	1.027,1	3,36	1.169,5	3,20	2.127,0	5,59	7,2	6,80	3,7	4,20
Ι.Β.2.Ευρωπαϊκή Ένωση	27.720,2	90,68	35.704,9	97,70	35.667,3	93,74	133,1	125,44	153,3	173,21
Ι.Β.3.Οργανισμοί Ηνωμένων Εθνών	3.170,0	10,37	5.916,7	16,19	2.104,1	5,53	22,4	21,07	5,9	6,64
Ι.Β.4.Άλλοι	4.154,4	13,59	4.502,4	12,32	6.236,3	16,39	16,8	15,85	9,1	10,24
Υποσύνολο Πολύμερους	36.071,7	118,00	47.293,5	129,41	46.134,7	121,25	179,5	169,16	172,0	194,29

Η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αναπτυξιακής Βοήθειας										
Πολυμερής Αναπτυξιακή Βοήθεια (ODA/OA) ως ποσοστό του ΑΕΠ (1999-2000) / ΑΕΕ (2001-2003)	0,10%		0,11%		0,10%		0,13%		0,11%	
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑΠΤ/ΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ (ODA/OA) (I.A.+I.B.)	62.706,7	205,13	87.117,0	238,38	80.036,5	210,35	309,9	292,02	392,4	443,34
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑΠΤ/ΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ (ODA/OA) ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΕΠ (1999-2000)/ΑΕΕ (2001-2003)	0,17%		0,21%		0,18%		0,22%		0,26%	
II. Άλλες κρατικές διμερείς ροές										
II.A. Δάνεια					500,0	1,31	0,0	0,00	0,0	0,00
II.B. Κρατικές εξαγωγικές πιστώσεις	308,7	1,01	920,9	2,52						
II.Γ. Ροές Ιδιωτών							272,4	256,76	440,4	497,59
II.Δ. Ποσά από NGOs							7,2	6,75	6,7	7,53
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ	62.706,8	206,14	87.117,1	240,90	80.536,6	211,66	582,4	555,53	832,8	948,46

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο τομέας της αναπτυξιακής πολιτικής αποτελεί ένα αρκετά λεπτό ζήτημα και χρήζει ιδιαίτερης ευαισθησίας και μεγάλης προσοχής. Η Ελλάδα, όντας κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει δεσμευθεί προκειμένου να συμβάλλει με τη δράση της, τόσο σε κρατικό επίπεδο, όσο και στο επίπεδο συνεργασίας με μη κρατικούς φορείς, στην υλοποίηση προγραμμάτων που αφορούν στην προώθηση των αναπτυξιακών στόχων.

Είναι πλέον πραγματικότητα το γεγονός ότι οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις αποτελούν στις μέρες μας έναν ευέλικτο μοχλό παροχής ανθρωπιστικής, επισιτιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας. Μάλιστα, λόγω της ισχυρής παρουσίας τους στην κοινωνία των πολιτών, την οποία αφυπνίζουν και ευαισθητοποιούν, μπορούν να καταστούν φορείς ανάπτυξης πρωτοβουλιών⁹² προς τις τρίτες χώρες και, υπό τον όρο της ύπαρξης κατάλληλων συστημάτων ελέγχου, μπορούν να συμβάλλουν σε μία αξιόπιστη, ρεαλιστική και αποτελεσματική εφαρμογή των προγραμμάτων αναπτυξιακής συνεργασίας⁹³.

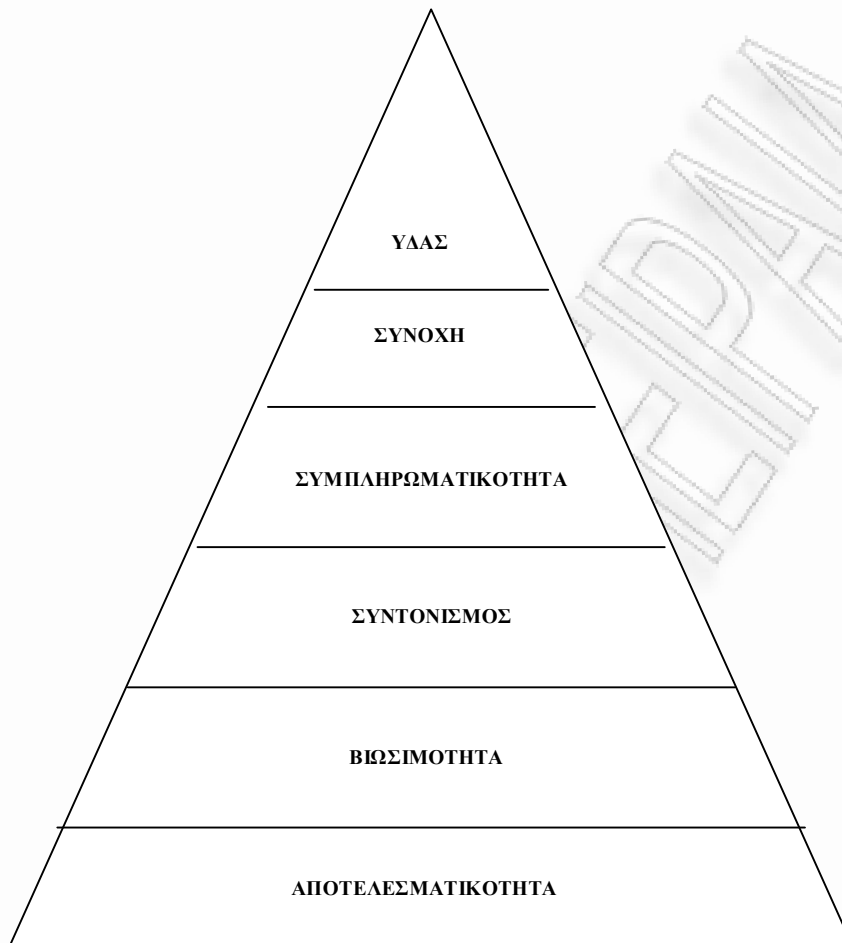
Αναγνωρίζοντας την ποικιλομορφία ως το σημαντικότερο χαρακτηριστικό των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και τη δυναμική του μη κυβερνητικού χώρου, εν γένει, η ελληνική κυβερνητική πολιτική συγκρότησε ένα νέο νομικό (2731/99) και θεσμικό πλαίσιο, με κύριο εργαλείο την Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας του Υπουργείου Εξωτερικών. Η σύσταση της ΥΔΑΣ Hellenic Aid κρίνεται απαραίτητη για την προώθηση, τον συντονισμό, την εποπτεία δράσεων και προγραμμάτων σε αναπτυσσόμενες χώρες τα οποία και θα υλοποιούνταν από ΜΚΟ καθώς και άλλους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών⁹⁴.

Μετά τη σύσταση και την εμβρυακή λειτουργία της, η ΥΔΑΣ προσπάθησε να υιοθετήσει καινοτόμες ρυθμίσεις και διεθνείς πρακτικές που χρησιμοποιούν οι αντίστοιχες υπηρεσίες των χωρών μελών της DAC, τόσο όσον αφορά την κατάρτιση και υποβολή βιώσιμων προγραμμάτων από τις ΜΚΟ σ' αυτήν αλλά και κυρίως να εμπνεύσει και να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της εμπειρίας και της ικανότητας των ΜΚΟ, κυρίως των νέων, να υλοποιούν δράσεις και προγράμματα σε αναπτυσσόμενες χώρες. Οι βασικές κατευθύνσεις απεικονίζονται στην κατωτέρω «ορθή πυραμίδα»:

⁹² Αυτή η νέα τύπου σχέση κράτους και κοινωνίας των πολιτών για την ανάληψη εκ μέρους της δεύτερης πρωτοβουλιών, αναλύεται περαιτέρω στο ΜΕΡΟΣ Δ': 3. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ.

⁹³ Εξάλλου, όπως παρατηρήσαμε και ανωτέρω η ύπαρξη ενός νομικού-θεσμικού πλαισίου η οποία θα κατοχυρώνει τη λειτουργία των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων κρίνεται απαραίτητη για κάθε χώρα-δωρητή αναπτυξιακής / ανθρωπιστικής βοήθειας. Επιπλέον, η θεσμοθέτηση ενός τέτοιου πλαισίου διευκολύνει την απορρόφηση χρηματικών πόρων μέσω των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων για τη συγχρηματοδότηση αναπτυξιακών προγραμμάτων εν γένει, ενώ ειδικότερα διευκολύνει την καταγραφή και πιστοποίησή τους σ' ένα ειδικό μητρώο Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

⁹⁴ ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΣΚΛΙΑΣ – ΑΣΤΕΡΗΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ (επιμέλεια), «Η ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και η Διεθνής Αναπτυξιακή Συνεργασία», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ, 2002, σελ.179

Η πρώτη έκθεση αξιολόγησης (Peer Review / Μάρτιος 2001) της ελληνικής διμερούς κρατικής αναπτυξιακής βοήθειας από την DAC, αναγνωρίζει ότι η Ελλάδα έκανε ένα καλό ξεκίνημα οικοδομώντας το πρόγραμμα βοήθειάς της, ενώ σημειώνει ότι η field visit στην Αλβανία απέδειξε την επιθυμία της Ελλάδας να παίξει έναν ειδικό ρόλο, υποστηρίζοντας την ανάπτυξη της Αλβανίας⁹⁵.

Επιπλέον, η συμβολή της Ελλάδας σε θέματα αναπτυξιακής βοήθειας έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, γεγονός το οποίο μαρτυρούν και οι αναφορές στις ανωτέρω περιπτώσεις (Σουδάν, Πακιστάν, Τσουνάμι, κλπ). Ωστόσο, οι αμφιβολίες δεν σταματούν να υπάρχουν και ιδιαίτερα στα ζητήματα χρηματοδότησης των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Πολλοί είναι αυτοί που πιστεύουν ότι οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις δεν είναι και τόσο «ηθικές» και ότι όσοι τις χρηματοδοτούν το κάνουν για λόγους πολιτικούς και όχι ανθρωπιστικούς. Μάλιστα, καθίσταται σαφές το γεγονός ότι

⁹⁵ ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΣΚΛΙΑΣ – ΑΣΤΕΡΗΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ (επιμέλεια), «Η ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και η Διεθνής Αναπτυξιακή Συνεργασία», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ, 2002, σελ.182

όταν ο εθελοντικός χαρακτήρας της συμμετοχής μετουσιώνεται σε έμμισθη θέση, τότε αδυνατίζει επικίνδυνα ο αξιακός κώδικας της δράσης τους.

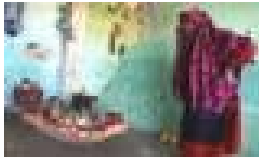
Σε ό,τι αφορά στην Ελλάδα, λοιπόν, οι τομείς αδυναμίας των ΜΚΟ είναι οι εξής⁹⁶:

- Οι ΜΚΟ εργάζονται ακόμη με απομονωμένο τρόπο και δεν έχουν τη δυνατότητα να διασυνδέσουν τις μακροπρόθεσμες με τις βραχυπρόθεσμες συνισταμένες.
- Δραστηριοποιούνται περισσότερο ως φορείς υλοποίησης παρά ως φορείς διευκόλυνσης.
- Επικεντρώνονται κυρίως στην παροχή υπηρεσιών.
- Δεν διαθέτουν επαρκή γνώση του κοινωνικοοικονομικού πλαισίου.
- Δεν μπορούν να εκτιμήσουν τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις.

Όσο θολό λοιπόν κι αν είναι το τοπίο αναφορικά με τις ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, αυτό που γίνεται φανερό είναι ότι οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις είναι το ουσιαστικότερο παγκόσμιο πολιτικό εγχείρημα των τελευταίων δεκαετιών, καθώς συνεισφέρουν έναν καινούριο τρόπο κοινωνικής συμμετοχής και δράσης, στηριγμένο προγραμματικά σε πανανθρώπινες αξίες. Επιπλέον, δε, σε επίπεδο οικολογικής δράσης αποτελούν το πολιτικοκοινωνικό όραμα του 21ου αιώνα, χωρίς αυτό να σημαίνει βέβαια ότι δεν έχουμε και ότι δεν θα έχουμε εκτροπές, στις οποίες οφείλουμε να αντιστεκόμαστε χωρίς ωστόσο να ομαδοποιούμε.

---

⁹⁶ ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΣΚΛΙΑΣ – ΑΣΤΕΡΗΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ (επιμέλεια), «Η ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και η Διεθνής Αναπτυξιακή Συνεργασία», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ, 2002, σελ.169

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο 21ος αιώνας, εκτός από τις καινοτομίες που έχει επιφέρει στους τομείς των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, δημιουργεί ταυτόχρονα έντονους προβληματισμούς ως προς την έννοια της κυβέρνησης.

Όπως παρατηρήσαμε και ανωτέρω, η αναπτυξιακή πολιτική προϋποθέτει τη συνεργασία και δραστηριοποίηση όλων των πολιτών προκειμένου να γίνει πιο αποτελεσματική. Μια δραστήρια και ενεργός συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών μπορεί να γύρει την πλάστιγγα προς την κατεύθυνση της εκπλήρωσης των στόχων της αναπτυξιακής πολιτικής. Η έννοια, όμως, της κοινωνίας των πολιτών και η νέα σχέση της με το κράτος, προσλαμβάνει μια καινούρια διάσταση η οποία και αποτελεί το ειδοποιό χαρακτηριστικό της έννοιας της διακυβέρνησης.

Τα ερωτήματα, λοιπόν, που ανακύπτουν στα πλαίσια του αιώνα που διανύουμε είναι τα εξής:

- α) Κυβέρνηση ή διακυβέρνηση; και
- β) Μπορεί να θεωρηθεί η κοινωνία των πολιτών ως ένας τρίτος πόλος της παγκοσμιοποίησης;

2. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Η έννοια της διακυβέρνησης εισέρχεται στο προσκήνιο, καθώς παρατηρείται η εντατικοποίηση της αλληλεξάρτησης των κοινωνικών δικτύων⁹⁷ και η αυξημένη σημασία τους στη δημόσια πολιτική. Η συμβολή, μάλιστα, της παγκοσμιοποίησης είναι πολύ μεγάλη, καθώς έχει την ικανότητα να εντείνει περισσότερο τις σχέσεις των δρώντων του διεθνούς συστήματος. Εξάλλου, τόσο η έννοια της διακυβέρνησης όσο και της παγκοσμιοποίησης έχουν κεντρίσει σε μεγάλο βαθμό το ενδιαφέρον των διεθνών σχέσεων⁹⁸.

⁹⁷ Η θεωρία των δικτύων είναι μια ανεπτυγμένη θεωρία στο πεδίο των θετικών επιστημών και της κοινωνιολογίας, βασικό χαρακτηριστικό των οποίων αποτελεί το ότι δεν είναι δομημένα ιεραρχικά. Εάν, λοιπόν, κανείς είναι εγκατεστημένος σε ένα χαμηλό σημείο το οποίο είναι κόμβος για τα υπόλοιπα αντικείμενα του συστήματος, τότε μπορεί να είναι πολύ πιο ισχυρός, λόγω εντατικών διασυνδέσεων ή δυνατοτήτων, απ' ό,τι εάν κανείς είναι σε «υψηλή» θέση χωρίς να εξαρτάται κάποιος τρίτος από αυτόν. (βλ.: ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ, «Το ενεργητικό δημοκρατικό κράτος – Εθνικό κράτος και Παγκοσμιοποίηση», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, ΑΘΗΝΑ, ΕΤΟΣ 1^η ΕΚΔΟΣΗΣ 2004, σελ. 136)

⁹⁸ Για εκτεταμένη αναφορά στην έννοια της παγκοσμιοποίησης, βλ.: ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ, «Το ενεργητικό δημοκρατικό κράτος – Εθνικό κράτος και Παγκοσμιοποίηση», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, ΑΘΗΝΑ, ΕΤΟΣ 1^η ΕΚΔΟΣΗΣ 2004 και ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ, «Παγκοσμιοποίηση – Η ιστορική θέση, το μέλλον και η πολιτική σημασία», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, ΑΘΗΝΑ, ΕΤΟΣ 1^η ΕΚΔΟΣΗΣ 2003

Σε ό,τι αφορά στην έννοια της διακυβέρνησης, μπορούμε να δώσουμε τους εξής ορισμούς:

- ✓ Διακυβέρνηση είναι η διαδικασία και οι θεσμοί, επίσημοι ή μη, οι οποίοι καθοδηγούν και θέτουν περιορισμούς στις δραστηριότητες συγκεκριμένων ομάδων⁹⁹.
- ✓ Η Διακυβέρνηση λογίζεται ως το σύνολο πολλών δραστηριοτήτων τις οποίες διεξάγουν οι δρώντες και οι θεσμοί, ιδιωτικοί και μη, με στόχο τη διαχείριση κοινών τους υποθέσεων¹⁰⁰.

Σε αντίθεση, όμως, με την παραδοσιακή έννοια της Κυβέρνησης / Δημόσιας Διοίκησης (Government) στην κλασική ή ηλεκτρονική της μορφή (e-Government)¹⁰¹, η Διακυβέρνηση έχει καθιερωθεί την τελευταία δεκαετία ως μία ευρύτερη έννοια που προϋποθέτει δύο επιπλέον εννοιολογικούς καθορισμούς:

- α) μια νέα οπτική ενός μικρότερου, λιγότερο ιεραρχικού και περισσότερο φιλικού προς τον πολίτη κράτους που συνδιαλέγεται συνεχώς-και μερικές φορές συναποφασίζει κυρίως με την κοινωνία των πολιτών αλλά και τον ιδιωτικό τομέα στα πλαίσια καθορισμένων, διαφανών ρυθμίσεων και αρχών,
- β) μια σαφή εδραίωση του κράτους ως του πιο βασικού αλλά όχι αποκλειστικά αποφασιστικού παράγοντα, στα πλαίσια μιας πλουραλιστικής, τριπολικής κοινωνίας με τρεις διακριτούς χώρους: Κράτος, Αγορά, Τρίτος τομέας/Κοινωνία των Πολιτών¹⁰². Η Αγορά και ο Τρίτος τομέας προσλαμβάνουν μια νέα διάσταση, ωστόσο το κράτος παραμένει στην κορυφή των εξελίξεων.

⁹⁹ Βλ. R. O. Keohane, "Power and Governance in a Partially Globalized World"

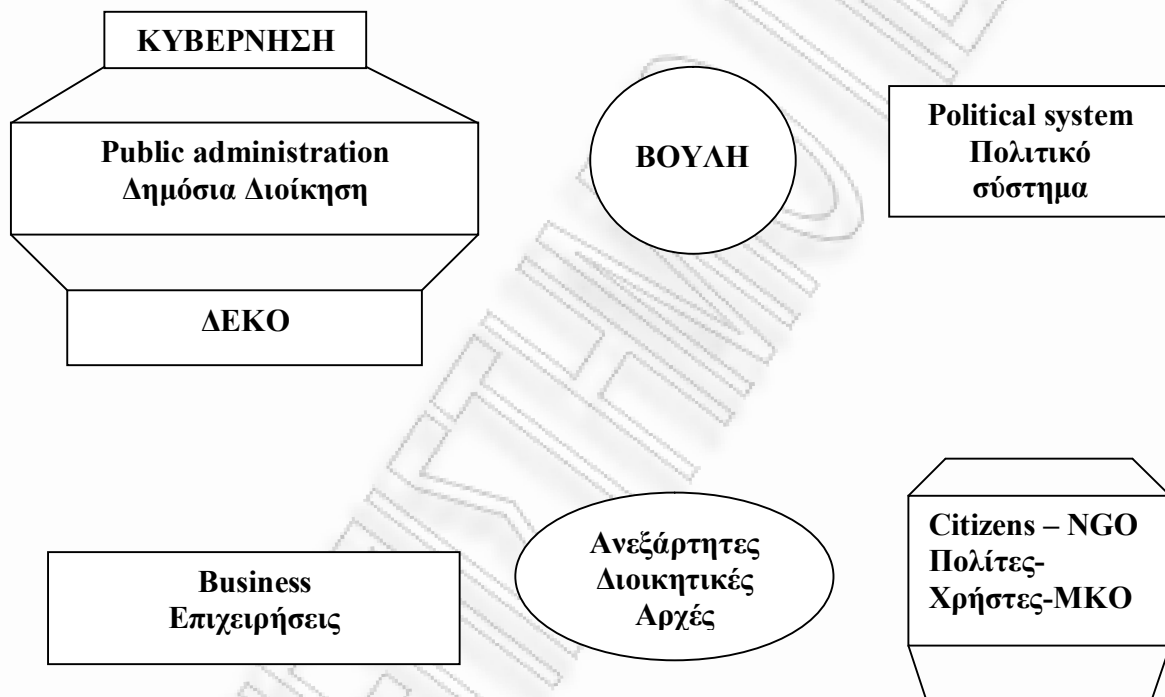
¹⁰⁰ Βλ. Aseem Prakash & Jeffrey A. Hart, "Globalization and Governance"

¹⁰¹ Ηλεκτρονική Κυβέρνηση / e-Government ή πιο απλά Ηλεκτρονική Παροχή Δημόσιων Υπηρεσιών (Electronic Public Service Delivery): Πρόκειται για μία κεντρική τάση (trend) που αναπτύσσεται στο σύνολο των αναπτυγμένων χωρών - και σε ένα μικρό αριθμό αναπτυσσόμενων - ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '90 και συνίσταται στην χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών από το κράτος και τη Δημόσια Διοίκηση στις συναλλαγές με τους πολίτες. Αναπτύχθηκε κάτω από την επιρροή των θεωριών του New Public Management (Osborn, "Reinventing Government" 1992) στα πλαίσια της ανάγκης ενός μικρότερου, φθηνότερου, πιο επιτελικού (το κράτος ως «πηδαλιούχος») και περισσότερο «πελατοκεντρικού» κράτους. Η ραγδαία αναπτυσσόμενη παγκοσμιοποιημένη και τεχνολογικά προηγμένη ιδιωτική οικονομία σε συνδυασμό με τις αυξημένες ανάγκες και προσδοκίες των πολιτών για καλύτερη διαχείριση του χρόνου τους και τακτοποίηση των σημαντικών γεγονότων της ζωής τους (life events) σχεδόν επέβαλλαν αυτή την εξέλιξη. Παρότι η εισαγωγή των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας στην καθημερινή και πολυπλόκαμη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης απαιτεί σημαντικές αλλαγές στον εσωτερικό τρόπο λειτουργίας και στη διεπαφή με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις αυξάνοντας την αποδοτικότητα, τη διαφάνεια και μειώνοντας ενδεχομένως το κόστος λειτουργίας, η προώθηση της ηλεκτρονικής κυβέρνησης / e-Government δεν προϋποθέτει από μόνη της καμία ριζική αλλαγή στην φιλοσοφία αντιμετώπισης του κράτους. Το κράτος προσλαμβάνει ένα ψηφιακό κέλυφος αλλά παραμένει στη λογική του κυριαρχικού, πυραμιδωτού οργανισμού που αποφασίζει μόνο του σε ασύμμετρες σχέσεις με τους πολίτες, την οργανωμένη κοινωνία πολιτών και τις επιχειρήσεις σε εθνικό επίπεδο. Δεν προϋποθέτει δηλαδή μια ριζικά άλλη σχέση του κράτους με τον πολίτη σε όλα τα σημεία της αλυσίδας παραγωγής των δημοσίων πολιτικών εκτός από το τελευταίο σκέλος της παροχής τμημάτων της διοικητικής πληροφορίας και των συναλλαγών στους πολίτες / πελάτες.

¹⁰² Εξάλλου, όπως παρατηρήσαμε και ανωτέρω, η νέα σχέση του κράτους με την κοινωνία των πολιτών, μία σχέση που ανοίγει το δρόμο στις πρωτοβουλίες των πολιτών, αποτελεί και το ειδοποιό χαρακτηριστικό της Διακυβέρνησης (Governance).

Κάνοντας λόγο για μια αντιπροσωπευτική δημοκρατία, την οποία αναπαριστούμε γραφικά με μια πυραμίδα που στη βάση της βρίσκεται το εκλογικό σώμα/λαός και στην κορυφή της η εκλεγμένη κυβέρνηση η οποία και αποτελεί τη νόμιμη έκφραση της οργανωμένης κοινωνίας, στην οπτική της έννοιας της Διακυβέρνησης¹⁰³ προστίθενται στην αλυσίδα των διαδικασιών της δημόσιας απόφασης και οι δύο άλλοι πόλοι/χώροι των σύγχρονων κοινωνιών. Το ακόλουθο σχήμα (Σχήμα Ι) μας βοηθά να αντιληφθούμε τη νέα κατάσταση πραγμάτων την οποία επιφέρει η έννοια της Διακυβέρνησης.

ΣΧΗΜΑ Ι

Εάν το ζητούμενο, λοιπόν, στις κοινωνίες του 21ου αιώνα είναι η ισορροπία των τριών χώρων με ανάδειξη στο επίκεντρο της νέας ιδιότητας του πολίτη, τότε μια σειρά νέων θεσμών και διαδικασιών πρέπει να εφευρεθούν και να ενδυναμωθούν. Ειδικότερα, δε, στον τομέα της αναπτυξιακής πολιτικής κρίνεται απαραίτητη η ενδυνάμωση των μη κρατικών φορέων με ιδιαίτερη έμφαση στη δράση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων καθώς και την ενίσχυση μιας οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών. Από τους μη κρατικούς φορείς, άλλωστε, προέρχεται διεθνώς, αλλά και στην Ελλάδα η ανάδειξη αυτών των αξιωμάτων όπως και πολλών άλλων που ήδη έχουν αρχίσει να αφομοιώνονται από το πολιτικό μας σύστημα (περιβάλλον, ανθρώπινα δικαιώματα, Ανεξάρτητες

¹⁰³ Χωρίς βέβαια να αμφισβητείται και η πρωτοκαθεδρία της νόμιμα εκλεγμένης κυβέρνησης.

Διοικητικές Αρχές.). Οι νέοι θεσμοί και διαδικασίες, επίσημες ή ημιεπίσημες, συμβουλευτικές ή άτυπες¹⁰⁴, θα μπορέσουν επίσης να αναπτύξουν τη δυνατότητα συμμετοχής των πολιτών σε ολόκληρη την αλυσίδα της νομοπαραγωγικής διαδικασίας, όπως λόγω χάριν οι Διαδικτυακές Πύλες Διαφάνειας Δημόσιων Πολιτικών με διαχείριση από τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, κ.λ.π.

Σε ό,τι αφορά στην λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη μεγαλύτερη ώθηση η Διακυβέρνηση έχει βρει στα πλαίσια του τομέα των υπηρεσιών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς έχει εκδώσει ήδη «Λευκή Βίβλο για τη Διακυβέρνηση» [European Governance. A White Paper, COM (201)], ενώ στο προτεινόμενο σχέδιο για τη Συνθήκη Ευρωπαϊκού Συντάγματος, στα άρθρα 46-47¹⁰⁵ κατοχυρώνεται επισήμως ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών. Περισσότερη έμφαση στην έννοια της διακυβέρνησης παρουσιάζεται κατά την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της 20ής Οκτωβρίου του 2003 με τίτλο: «Διακυβέρνηση και ανάπτυξη» [COM (2003)615 τελικό]. Με την εν λόγω ανακοίνωση, η Ε.Ε. προτείνει μια περισσότερο ρεαλιστική προσέγγιση σε ό,τι αφορά στη στήριξη της διακυβέρνησης στις αναπτυσσόμενες χώρες, η οποία θα βασίζεται στο διάλογο και την ενίσχυση των ικανοτήτων. Η ανακοίνωση τονίζει το γεγονός ότι δεν υπάρχει ενιαία λύση και συνιστά μια προσέγγιση κατά περίπτωση, βάσει των ιδιομορφιών κάθε αναπτυσσόμενης χώρας. Διακρίνονται, λοιπόν, τρεις περιπτώσεις:

¹⁰⁴ Π.χ. Συνήγορος του Πολίτη, φορείς κοινωνικού διαλόγου, όργανα διαβούλευσης με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και κοινωνία των πολιτών, φόρουμ πολιτών, κ.λ.π.

¹⁰⁵ Άρθρο 46 - «Αρχή της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας»:

- Η λειτουργία της Ένωσης θεμελιώνεται στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία.
  - Οι πολίτες εκπροσωπούνται άμεσα στο επίπεδο της Ένωσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Τα κράτη μέλη εκπροσωπούνται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο από τον αρχηγό κράτους ή κυβέρνησης και στο Συμβούλιο από τις κυβερνήσεις τους, αμφότεροι δε δημοκρατικά υπεύθυνοι είτε έναντι των εθνικών τους κοινοβουλίων, είτε έναντι των πολιτών τους.
  - Κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης. Οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο ανοιχτά και εγγύτερα στους πολίτες.
  - Τα πολιτικά κόμματα, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συμβάλλουν στην διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής συνείδησης και στην έκφραση της βούλησης των πολιτών της Ένωσης.
- Άρθρο 47 - «Αρχή της συμμετοχικής δημοκρατίας»:
- Τα θεσμικά όργανα δίδουν, με τα κατάλληλα μέσα, στους πολίτες και στις αντιπροσωπευτικές ενώσεις τη δυνατότητα να γνωστοποιούν και να ανταλλάσσουν δημόσια τις γνώμες τους σε όλους τους τομείς δράσης της Ένωσης.
  - Τα θεσμικά όργανα διατηρούν ανοιχτό, διαφανή και τακτικό διάλογο με τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις και την κοινωνία των πολιτών.
  - Προκειμένου να εξασφαλίζεται η συνοχή και η διαφάνεια των δράσεων της Ένωσης, η Επιτροπή διεξάγει ευρείες διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη.
  - Πολίτες της Ένωσης, εφόσον συγκεντρωθεί αριθμός τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου, υψηλού σημαντικού αριθμού κρατών μελών, μπορούν να λαμβάνουν την πρωτοβουλία να καλούν την Επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, να υποβάλει κατάλληλες προτάσεις επί θεμάτων στα οποία οι εν λόγω πολίτες θεωρούν ότι απαιτείται νομική πράξη της Ένωσης για την εφαρμογή του Συντάγματος. Ευρωπαϊκός νόμος καθορίζει τις διατάξεις σχετικά με τις διαδικασίες και προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη διατύπωση της εν λόγω πρωτοβουλίας πολιτών, συμπεριλαμβανομένου του ελάχιστου αριθμού κρατών μελών από τα οποία οι πολίτες αυτοί πρέπει να προέρχονται.

Πηγή: ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ, 2004

οι αποτελεσματικές εταιρικές σχέσεις, οι δύσκολες εταιρικές σχέσεις και οι μεταπολεμικές καταστάσεις. Οι πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές, λοιπόν, πρέπει να εξεταστούν από διαφορετικές προοπτικές βάσει των τριών αυτών σεναρίων¹⁰⁶.

Επιπλέον, ο διαδικτυακός χώρος / Futurum που λειτούργησε στα πλαίσια της Συνέλευσης για το μέλλον της Ευρώπης στον οποίο συμμετείχαν μέσω διαδικτύου εκατοντάδες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις από όλη την Ευρώπη, αλλά και η επιτυχημένη πρωτοβουλία της Ελληνικής Προεδρίας για το e-voting, αποτέλεσαν ήδη προπαρασκευαστικές διεργασίες της λογικής της Διακυβέρνησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Καθώς ο κύριος στόχος της αναπτυξιακής πολιτικής και της χορήγησης ανθρωπιστικής βοήθειας δεν είναι άλλος από την εξάλειψη της φτώχειας και την προώθηση της αιεφόρου ανάπτυξης, η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω των επίσημων οργάνων της αλλά και σε συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, τοπικές και διεθνείς, θα συνεχίσει να διαθέτει σημαντικά ποσά προκειμένου να ενισχύει αναπτυσσόμενες χώρες και να προλαμβάνει συγκρούσεις, με απώτερο, δε, σκοπό να δοθεί στους κατοίκους των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών ο έλεγχος της ανάπτυξής τους¹⁰⁷.

Η χορήγηση, όμως, αυτής της βοήθειας όπως έχουμε άλλωστε παρατηρήσει συνδέεται και με την έννοια της αρεσιμότητας, η πολιτική έκφραση της οποίας μετουσιώνεται στον όρο «χρηστή διακυβέρνηση» (good governance)¹⁰⁸, όπου και αποτελεί προϋπόθεση της ανάπτυξης¹⁰⁹.

3. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι η παγκοσμιοποίηση δεν αποτελεί ένα καινούριο, ένα σημερινό φαινόμενο. Την αρχή της, μάλιστα, θα μπορούσε κανείς να την τοποθετήσει στον 16ο αιώνα, γιατί τότε έχουμε το πρώτο παγκόσμιο σύστημα το οποίο εμφανίζεται ως ένα περιορισμένο σύστημα αγοράς¹¹⁰.

Στην παγκοσμιοποίηση του 19ου αιώνα (η οποία κράτησε από το 1860 μέχρι τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο) οι παγκόσμιες αγορές ήταν ιδιαίτερα ανοικτές, καθώς αυτού του τύπου η παγκοσμιοποίηση βασιζόταν στη βρετανική ηγεμονία.

¹⁰⁶ Πηγή: <http://europa.eu/scdplus/leg/el/lvb/rl2524.htm>

¹⁰⁷ Βλ. «Η Ευρώπη σε Εξέλιξη», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Τύπου και Επικοινωνίας, Ιούλιος 2004

¹⁰⁸ Με τον όρο «χρηστή διακυβέρνηση» εννοούμε την καταπολέμηση της διαφθοράς, το σεβασμό των κανόνων δικαίου, την αποτελεσματική διακυβέρνηση, την προώθηση και εγκαθίδρυση δημοκρατικών καθεστώτων, κ.λ.π.

¹⁰⁹ Βλ. Αστέρης Χουλιάρας, «Κρατική γενναιοδωρία στο διεθνές σύστημα: Η αναπτυξιακή βοήθεια από το Σχέδιο Μάρσαλ έως σήμερα»

¹¹⁰ Π.χ. στην Κίνα και σε άλλα μέρη του κόσμου, η εμφάνιση τέτοιου είδους παγκοσμίων αγορών, κατέληγαν πάντα σ'ένα γραφειοκρατικό impregio, ενώ στην Ευρώπη του 16ου αιώνα όπου δεν έγινε κάτι τέτοιο το πρώτο αυτό σύστημα αγορών που επιβίωσε και δεν έγινε αυτοκρατορία είναι ένας βασικός λόγος γιατί η επανάσταση της νεωτερικότητας έγινε στην ευρωπαϊκή ήπειρο και όχι κάπου αλλού.

Στο σημερινό, όμως, κύμα παγκοσμιοποίησης (δηλαδή την εδώ και μερικές δεκαετίες παγκοσμιοποίηση), παρατηρείται η εντατικοποίηση τριών διακριτών στοιχείων:

- Η σημερινή παγκοσμιοποίηση είναι πολύ **πιο εκτεταμένη** σε σχέση με την προηγούμενη, καθώς έχει πραγματικά επεκταθεί σε ολόκληρο τον πλανήτη. Οι άνθρωποι με τον έναν ή τον άλλον τρόπο εντάσσονται σε αυτήν, ενώ ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο αποκτούν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.
- Η σημερινή παγκοσμιοποίηση είναι **πιο περιεκτική** σε σχέση με τις προαναφερθείσες δύο χρονικές περιόδους, καθώς σήμερα, εκτός των άλλων, παρατηρείται η παγκόσμια παραγωγή αξιών και κυρίως χρηματιστηριακών αγαθών.
- Τέλος, η σημερινή παγκοσμιοποίηση είναι πολύ **πιο διεισδυτική**, καθώς οι παγκόσμιοι μηχανισμοί της αγοράς διεισδύουν στα έθνη-κράτη και φθάνουν μέχρι και την περιφέρεια των εθνών-κρατών¹¹¹, σε σημείο μάλιστα που κάνει ορισμένους να αναρωτιούνται για την πιθανή έλλειψη του έθνους-κράτους.

Τέτοιου είδους φαινόμενα και καταστάσεις δεν προσηγορούν απαραίτητως στην περιθωριοποίηση ενός έθνους-κράτους. Το έθνος-κράτος μπορεί τόσο να χάνει αρμοδιότητες σε κάποιο επίπεδο, όσο και να κερδίζει σε κάποιο άλλο. Το έθνος-κράτος, λοιπόν, δημιουργεί νέου είδους χωρητικότητες (capacities)¹¹², μ' άλλα λόγια αλλάζει λειτουργίες. Η παγκοσμιοποίηση του 21ου αιώνα προσλαμβάνει έναν πιο νεοφιλελεύθερο χαρακτήρα, γεγονός το οποίο γίνεται αντιληπτό μέσω της διαφοροποίησης του κοινωνικού χώρου, πρωταγωνιστές του οποίου παρουσιάζονται οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Η κοινωνία των πολιτών, λοιπόν και δη η παγκόσμια, μπορεί ουσιαστικά να θεωρηθεί ως ένας τρίτος χώρος μεταξύ της παγκόσμιας οικονομίας (πολυεθνικές εταιρείες) και του παγκόσμιου πολιτικού συστήματος όπου επικρατούν τα έθνη-κράτη. Εξάλλου, η κοινωνία των πολιτών υπάρχει όταν άτομα και ομάδες έχουν την ελευθερία να σχηματίζουν οργανώσεις που λειτουργούν ανεξάρτητα από το κράτος, και που μπορούν να μεσολαβούν μεταξύ των πολιτών και του κράτους.

Αυτές οι ομάδες, λαμβάνοντας κυρίως τη μορφή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, χαρακτηρίζονται από έντονη διεισδυτικότητα και βασίζονται σε ένα

¹¹¹ Παραδείγματος χάριν, μια πολυεθνική εταιρεία τέτοιου βεληνεκούς όπως αυτού της Sony, έχει παραρτήματα εκτός από όλες τις χώρες και τις πρωτεύουσες, και σε αρκετές πόλεις της περιφέρειας.

¹¹² Μια πρώτη ομάδα ορισμών της χωρητικότητας βρίσκεται πλησίον στην έννοια της ισχύος ή των παραγόντων ισχύος της ρεαλιστικής σχολής. Ως χωρητικότητα ορίζεται στενά το πόσους πόρους διαθέτει το κράτος και πώς τους αξιοποιεί.

Μια δεύτερη ομάδα ορισμών θεωρούν ως χωρητικότητα την ικανότητα του κράτους να πραγματοποιεί στόχους.

Κλειδί, όμως, μιας πιο λειτουργικής έννοιας της χωρητικότητας ως προς την παγκοσμιοποίηση είναι μια τρίτη ομάδα ορισμών που καταγράφει ευρύτερα χαρακτηριστικά που απαιτούνται από τις χωρητικότητες του εθνικού κράτους ως προς αυτήν. Ως τέτοια αναφέρονται σε ένα πρώτο επίπεδο, τρία βασικά χαρακτηριστικά: «Η προίκα του σε πόρους, η ποιότητα της ηγεσίας και των πολιτικών θεσμών, καθώς και η ιστορική κληρονομιά», όπως επίσης και «η ικανότητα διασφάλισης από το κράτος μιας ακεραιότητας της κυριαρχίας και σταθερής διοίκησης». Αναφέρονται, επίσης, και οι εξής τέσσερις κατηγορίες κρατικής χωρητικότητας: «χρηματοπιστωτική εξαγωγή, έλεγχος, νομιμοποίηση, καταναγκασμός». (Πηγή: ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ, «Το ενεργητικό δημοκρατικό κράτος – Εθνικό κράτος και παγκοσμιοποίηση», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, ΑΘΗΝΑ, ΕΤΟΣ 1^η ΕΚΔΟΣΗΣ 2004, σελ. 284-285

διαφορετικού είδους ουμανισμό, ο οποίος δίνει έμφαση στο στοιχείο της κοινωνικής αλληλεγγύης και της αειφόρου ανάπτυξης. Η έννοια του ουμανισμού αυτού, λοιπόν, μετουσιώνεται στην επίτευξη των βασικών στόχων της αναπτυξιακής πολιτικής και της ανθρωπιστικής βοήθειας, όπως η εξάλειψη της φτώχειας, η καταπολέμηση ασθενειών, η προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και η πρόληψη βίαιων συγκρούσεων με σκοπό την εγκαθίδρυση της ειρήνης. Η σύνδεση της αναπτυξιακής πολιτικής και της κοινωνίας των πολιτών κρίνεται απαραίτητη για την προώθηση και πραγματοποίηση των ανωτέρω στόχων¹¹³.

Σήμερα, οι πρωτοβουλίες και οι εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών διαδραματίζουν αρκετά σημαντικό ρόλο στην πραγματοποίηση όλου και περισσότερων δημόσιων συζητήσεων, οι οποίες με τη σειρά τους εκτός από ζητήματα κοινωνικής φύσεως, επηρεάζουν την αγορά (οικονομία) και την πολιτική σε θέματα όπως για παράδειγμα τα δικαιώματα των μειονοτήτων και οι κίνδυνοι της τεχνολογίας.

Επομένως, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι αν η πολιτική επιρροή μετριέται μεταξύ άλλων με την αναγνώριση που έχουν αυτές οι ομάδες της κοινωνίας των πολιτών από επίσημους πολιτικούς φορείς εντός εθνικών κρατών και υπερεθνικών οργανισμών, όπως είναι τα Ηνωμένα Έθνη, τότε είναι δυνατόν να μιλήσουμε για την αύξουσα δυνητική εξουσία της παγκόσμιας κοινωνίας των πολιτών. Μιας παγκόσμιας κοινωνίας των πολιτών που διακρίνεται από τη μοναδικότητα του γεωμετρικού πολλαπλασιασμού των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και της αυξημένης αποτελεσματικότητάς τους, με γνώμονα την ευρωπαϊκή κυριαρχία σε ό,τι αφορά στην ανάπτυξη και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε αναπτυσσόμενες χώρες, ανά τον πλανήτη.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Είναι γεγονός ότι το μέγεθος και μόνο της Ευρωπαϊκής Ένωσης την καθιστά παγκόσμια δύναμη. Μια δύναμη η οποία από τη γέννησή της, τη δεκαετία του 1950, αναπτύσσει σχέσεις με τις υπόλοιπες χώρες του πλανήτη, εκτός των άλλων, μέσω της αναπτυξιακής βοήθειας. Η εξωτερική βοήθεια θεωρείται βασική δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ όπως έχουμε ήδη παρατηρήσει θεμελιώνεται μέσω του άρθρου 177 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Εν προκειμένω, η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζεται στην αρχή της αειφόρου (δίκαιης) ανάπτυξης, η οποία ενσωματώνει κοινωνικές και ανθρώπινες διαστάσεις, ενώ η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και των αρχών χρηστής διακυβέρνησης, αποτελούν κεντρικά θέματα¹¹⁴. Θεμελιώδεις αξίες όπως αυτή της αλληλεγγύης θα πρέπει να θεωρούνται μέγιστες πολιτικές προκλήσεις. Μέγιστη πολιτική πρόκληση, όμως, θα πρέπει ίσως να θεωρείται και η έννοια της Διακυβέρνησης. Η λογική της Διακυβέρνησης είναι και αυτή που αναγνωρίζει έναν εξαιρετικά πολύμορφο πλούτο εμπειριών, δράσεων και πρωτοβουλιών

¹¹³ Ωστόσο, αρκετές από τις αναπτυσσόμενες χώρες υποστηρίζουν ότι τους επιβάλλονται δυτικά πρότυπα ζωής και ιδέες που ίσως είναι και ανήθικες.

¹¹⁴ Πηγή: http://ec.europa.eu.europeaid/promotion/know/article_3956_el.htm

του τρίτου τομέα/κοινωνίας των πολιτών για την δυναμική ισορροπία των σύγχρονων κοινωνιών, καθώς προωθεί μια νέα σχέση ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία των πολιτών¹¹⁵. Μια νέα σχέση η οποία δίνει έμφαση στην ανάληψη πρωτοβουλιών εκ μέρους της κοινωνίας των πολιτών και στη δυνατότητα αντιμετώπισης προβλημάτων από κοινού με το κράτος. Μάλιστα, η κοινωνία των πολιτών καλείται σήμερα στα πλαίσια της διεθνούς συνεργασίας, να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία, τόσο σε επίπεδο διαμόρφωσης και αξιολόγησης των πολιτικών που υιοθετούνται, όσο και σε επίπεδο διαμόρφωσης νέων μέσων σε τοπικό, περιφερειακό, αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Ταυτόχρονα, η εμφάνιση νέων κοινωνικών κινημάτων έρχεται να επιβεβαιώσει την ευρύτερη δυναμική που αποκτά η κοινωνία των πολιτών στη διαμόρφωση των διεθνών εξελίξεων¹¹⁶.

Όπως παρατηρήσαμε και ανωτέρω, την μεγαλύτερη ανάπτυξη η Διακυβέρνηση έχει βρει στα πλαίσια του τομέα των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει εκδώσει ήδη τη «Λευκή Βίβλο για τη Διακυβέρνηση», ενώ κατοχυρώνεται επισήμως ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στα άρθρα 46-47 του προτεινόμενου Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Η Ευρωπαϊκή Ένωση όντας ένα ιδιότυπο κρατικό «μόρφωμα» εν τω γεννάσθαι με σαφή ομοσπονδιακά χαρακτηριστικά¹¹⁷, εάν είναι να ολοκληρώσει αυτόν τον χαρακτήρα θα περάσει αναγκαστικά από την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, γεγονός που θα επιφέρει μια εξαιρετική άνθηση της παραμέτρου της έννοιας της Διακυβέρνησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι η ηλεκτρονική διακυβέρνηση για όλο το βάθος της προσεχούς δεκαετίας και με την επιτάχυνση της Στρατηγικής της Λισσαβόνας και του σχεδίου e-Europe 2005 θα αποτελέσει κεντρικό πεδίο της μεταρρύθμισης της Δημόσιας Διοίκησης του συνόλου των ευρωπαϊκών χωρών.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή, προκειμένου να αποφευχθούν περεταίρω συγχύσεις αναφορικά με τις αντιλήψεις για τις έννοιες: Κυβέρνηση - Διακυβέρνηση. Ιδιαίτερα, δε, σε μια χώρα όπως η Ελλάδα, καθώς η συζήτηση για τη λειτουργία του κράτους προσλαμβάνει συχνά προσωποκεντρικά και κρατοκεντρικά χαρακτηριστικά και συσκοτίζει τη συστηματικότητα των δύο αυτών εννοιών¹¹⁸. Το δίλημμα, επομένως, Κυβέρνηση ή Διακυβέρνηση θα αποτελέσει την κεντρική διαχωριστική γραμμή για τις βασικές πολιτικές δυνάμεις του μέλλοντος. Τα

¹¹⁵ Πηγή: «Διακυβέρνηση και Κοινωνία των Πολιτών
Δύο έννοιες με μέλλον στον 21ο αιώνα», του Περικλή Βασιλόπουλου
(<http://www.paremvassi.gr/art914.htm>)

¹¹⁶ Πηγή: [http://www.yplex.gov.gr/www.mfa.gr/el-GR/Hellenic+AID/Evolutional+Cooperation/
Citizen+Society](http://www.yplex.gov.gr/www.mfa.gr/el-GR/Hellenic+AID/Evolutional+Cooperation/Citizen+Society)

¹¹⁷ Πηγή: «Διακυβέρνηση και Κοινωνία των Πολιτών
Δύο έννοιες με μέλλον στον 21ο αιώνα», του Περικλή Βασιλόπουλου
(<http://www.paremvassi.gr/art914.htm>)

¹¹⁸ Όπως παρατηρήσαμε και ανωτέρω, η Διακυβέρνηση, αναγνωρίζοντας τον εξαιρετικά πολύμορφο πλούτο δράσεων και πρωτοβουλιών του Τρίτου τομέα, προωθεί μία νέου τύπου σχέση ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία των πολιτών. Πράγμα που αδυνατούν να προωθήσουν τόσο οι κρατοκεντρικές λογικές απλής διαχείρισης του κράτους, όσο και οι αγοροκεντρικές τάσεις περιορισμού των πάντων στη λογική του κέρδους, με αποτέλεσμα μία «κρυφή» αλλά εντυπωσιακή σπατάλη δημιουργικών δυνάμεων στις σύγχρονες κοινωνίες. Επιπλέον, η Διακυβέρνηση δεν περιορίζεται απλά και μόνο στους θεσμούς, αλλά επεκτείνεται και στα πρόσωπα που καλούνται να διαχειριστούν τη σωστή λειτουργία του κράτους.

ασαφή όρια της Διακυβέρνησης θα είναι σε θέση να επιτρέψουν την ανάδειξη ενός διακριτού ρόλου της κοινωνίας των πολιτών;

Λαμβάνοντας, λοιπόν, υπ' όψιν τα ανωτέρω, καταλήγουμε στο ότι οι διάφορες δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης, με έμφαση στη δραστηριοποίηση των μη κρατικών φορέων, δεν αντικαθιστούν τα κυρίαρχα κράτη ως κεντρικούς δρώντες στην παγκόσμια Διακυβέρνηση, συμβάλλουν, όμως με τη σειρά τους, στην αλλαγή του τρόπου με τον οποίο λειτουργούν οι διεθνείς σχέσεις¹¹⁹. Επομένως, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις αποτελούν θεσμούς που δεν λειτουργούν ανταγωνιστικά προς το κράτος αφού σε ορισμένες περιπτώσεις τείνουν να λειτουργήσουν ως προέκταση των λειτουργιών αυτού¹²⁰.

Στις οργανωμένες προσπάθειες για κοινωνική αλλαγή μπορούμε να διακρίνουμε και αυτές από φορείς πολιτών που καταπιάνονται με συγκεκριμένα προβλήματα χωρίς να επιζητούν την ανάληψη της εξουσίας. Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ως φορείς αυτών των προσπαθειών αντιμετωπίζουν ίσως κάποιες αδυναμίες οι οποίες πηγάζουν από τον ίδιο τους τον ορισμό, καθώς πιστεύεται ότι πρόκειται για έναν αρνητικό ορισμό ο οποίος στηρίζεται στην άρνηση της κρατικής ιδιότητας. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ η παρουσία και η επιρροή των ΜΚΟ αυξάνονται συνεχώς, συχνά οι ίδιες δεν αντιμετωπίζουν με τη δέουσα προσοχή τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτόν τον ρόλο, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο πραγματώνουν το δικαίωμά τους να συμμετέχουν στην παγκόσμια διακυβέρνηση¹²¹. Σημαντικές αδυναμίες εντοπίζονται στους τομείς: 1) της διαφάνειας, 2) της αντιπροσωπευτικότητας και 3) της αυτονομίας τους.

Σύμφωνα με μαρτυρίες μελών, οι ΜΚΟ είναι φειδωλές όσον αφορά τη δημοσιοποίηση πληροφοριών σχετικά με τα ονόματα, τις θέσεις και τα στοιχεία επικοινωνίας των στελεχών και των υπαλλήλων τους, τις πηγές και την χρήση των πόρων τους, την εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του έργου τους. Επιπλέον, δεν είναι λίγες και οι ΜΚΟ που δεν λογοδοτούν¹²².

Εκτός από την έλλειψη διαφάνειας και λογοδοσίας, οι ΜΚΟ μπορεί, σκόπιμα ή ακούσια, να αναπαράγουν ιεραρχικές και άνισες δομές που χαρακτηρίζουν τις κοινωνικές σχέσεις, δηλαδή ως προς την κατοχή των πόρων, σε γεωγραφικό επίπεδο μέσα στις χώρες, ως προς το φύλο, σε ό,τι αφορά στην ηλικία, κλπ.

Με την αυξανόμενη κρατική / διακυβερνητική υποστήριξη προς τις ΜΚΟ, διαφαίνεται ο αποπροσανατολισμός των δράσεων αυτών, καθώς η βοήθεια που διοχετεύεται μέσω των ΜΚΟ έχει αυξησει και το ενδιαφέρον των κρατών για τον έλεγχο

¹¹⁹ Βλ. "International Organization: Theories and institutions", Samuel J. Barkin, (Chapter: Conclusions)

¹²⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ.: ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ, «Το ενεργητικό δημοκρατικό κράτος – Εθνικό κράτος και παγκοσμιοποίηση», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, ΑΘΗΝΑ, ΕΤΟΣ 1^η ΕΚΔΟΣΗΣ 2004

¹²¹ ΧΡΗΣΤΟΣ Α. ΦΡΑΓΚΟΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, «Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ – Δυναμική και Αδυναμίες στην Παγκόσμια Διακυβέρνηση», ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, ΑΘΗΝΑ, 1^η ΕΚΔΟΣΗ: ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2007, σελ. 207

¹²² Είναι ενδεικτικό ότι ο παγκόσμιος δείκτης λογοδοσίας που δημοσιεύθηκε από το One World Council το 2003 βαθμολόγησε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου υψηλότερα ως προς τη διαφάνεια από αρκετές ΜΚΟ.

των ενεργειών τους. Επιπλέον, η αύξηση του αριθμού των ΜΚΟ έχει οδηγήσει σε έντονο ανταγωνισμό μεταξύ τους, με χαρακτηριστική περίπτωση την αυξανόμενη εξάρτηση αυτών από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ)¹²³. Κρίνεται επομένως αναγκαία η αντίδραση των ΜΚΟ, ούτως ώστε να μην κινδυνεύουν να τους αλλάξει ο κόσμος τον οποίο προσπαθούν να αλλάξουν, να μην γίνουν μέρος της παγκόσμιας τάξης στην οποία αντιτάσσονται. Πέρα, όμως, από τις όποιες αμφισβητήσεις και ανεξαρτητως του αντικειμένου τους, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις διακρίνονται για την εντυπωσιακή τους ποικιλομορφία σε όλα τα επίπεδα: ως προς το νομικό τους πρόσωπο, την εσωτερική τους οργάνωση, το κοινό τους, τα μέσα που επιλέγουν για να πλαισιώσουν τη δράση τους¹²⁴.

Στο σημείο αυτό τίθεται και το ερώτημα αν μπορεί ένα συνονθύλευμα από φορείς ανεξάρτητους μεταξύ τους, απαρτιζόμενους από ανθρώπους με ποικίλες ιδεολογίες, με μια απειρία διαφορετικών οργανωτικών προσεγγίσεων να εξασφαλίσει μια ολοκληρωμένη «κάλυψη» των πολιτών από όλα τα μέτωπα. Την απάντηση δίνει η ποικιλομορφία η οποία συνιστά τη μεγάλη δύναμη των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, καθώς εκεί που τα εργαλεία της μιας δεν αρκούν, μια άλλη μπορεί να συνεχίσει¹²⁵. Συνεπώς, οι όποιες συζητήσεις για την κοινωνία των πολιτών μας οδηγούν σε μια νέα αντίληψη της συνεισφοράς του ηθικού, του κοινωνικού και του πολιτικού στοιχείου στην οργάνωση όλων των ανθρώπινων κοινοτήτων.

Επιπλέον, δε, αναλογιζόμενοι τις προκλήσεις και τις όποιες ευκαιρίες προσφέρει η παγκοσμιοποίηση παρατηρούμε μία διαφοροποίηση του οικονομικού χώρου, του κοινωνικού και του πολιτισμικού σε ξεχωριστούς χώρους και με ξεχωριστές λογικές και αξίες. Όσο θα παραμένουν πρωταγωνιστές στην παγκόσμια κοινωνική σφαίρα οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, τόσο θα μπορεί να θεωρηθεί η κοινωνία των πολιτών ως ένας τρίτος χώρος μεταξύ της οικονομίας και του πολιτικού συστήματος, ως ένας τρίτος πόλος της παγκοσμιοποίησης.

Τέλος, με όρους της ευρωπαϊκής αναπτυξιακής πολιτικής, η συνεργασία κράτους και μη κρατικών φορέων και η εκχώρηση αρμοδιοτήτων σε διακυβερνητικό επίπεδο, αποτελεί κοινό ευρωπαϊκό συμφέρον να αντιμετωπιστούν διάφορα σημαντικά θέματα, όπως η φτώχεια, οι συρράξεις και η αστάθεια (τα οποία όπου και αν υπάρχουν στον κόσμο μας, είναι σίγουρο ότι μας επηρεάζουν όλους). Η εξωτερική βοήθεια μπορεί να θεωρείται από πολλούς ως πολυτέλεια, ωστόσο το κόστος της αδράνειας είναι μεγαλύτερο. Η εξωτερική βοήθεια, λοιπόν, προστατεύει τις αξίες της Ένωσης και προωθεί την ειρήνη και την ανάπτυξη σε όλο τον κόσμο.

¹²³ Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ενασχόληση των μέσων μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) με τις παραβιάσεις των Αμερικανών στο Γκουαντάναμο, για παράδειγμα, μπορεί να ενισχύσει τους παγκόσμιους νόμους και κανόνες ενάντια στην παράνομη κράτηση.

¹²⁴ Βλ. «Κοινωνία Ποιών Πολιτών; Όταν οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις χρησιμοποιούνται ως επίφαση συμμετοχικής δημοκρατίας» του Αλέξανδρου Δεληγιάννη (Πηγή: <http://www.greekhelsinki.gr/dikaiomatika/07/fakelos/koinwnia/05.htm>)

¹²⁵ Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εναντίωση στη Shell για την απόρριψη μιας εξέδρας πετρελαίου στη Βόρεια Θάλασσα η οποία ξεκίνησε από την Greenpeace, μια ακτιβιστική οργάνωση, όμως σύντομα ένωσε έναν ασύλληπτο αριθμό φορέων.

ΜΕΡΟΣ Ε΄

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΣΥΝΟΧΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ¹²⁶

▪ Εμπόριο

Η Ε.Ε. είναι αποφασισμένη να διασφαλίσει ένα φιλικό προς την ανάπτυξη και βιώσιμο αποτέλεσμα του προγράμματος της Ντόχα για την ανάπτυξη και των συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης Ε.Ε. – ΑΚΕ. Η Ε.Ε. θα βελτιώσει ακόμη περισσότερο το σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων με στόχο την αποτελεσματική προώθηση των εξαγωγών των αναπτυσσομένων χωρών προς την Ε.Ε. . Η Ε.Ε. θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για την ενσωμάτωση του εμπορίου στις αναπτυξιακές στρατηγικές και θα βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες στην πραγματοποίηση εσωτερικών μεταρρυθμίσεων, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

▪ Περιβάλλον

Η Ε.Ε. θα καταβάλλει προσπάθειες σε παγκόσμιο επίπεδο για τη μείωση των μη βιώσιμων προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής. Η Ε.Ε. θα βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες να υλοποιήσουν τις πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες και θα ενεργήσει κατά τρόπο ώστε να εξασφαλισθεί ότι οι δυνατότητες των αναπτυσσομένων χωρών λαμβάνονται υπ' όψιν κατά τις διαπραγματεύσεις αυτών των συμφωνιών. Η Ε.Ε. θα συνεχίσει να προωθεί πρωτοβουλίες και πολιτικές για το περιβάλλον υπέρ των φτωχών.

▪ Ασφάλεια

Η Ε.Ε. θα χειριστεί την ασφάλεια και την ανάπτυξη ως συμπληρωματικά θέματα, κοινός στόχος των οποίων θα είναι η δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος και η διακοπή του φαύλου κύκλου της φτώχειας, του πολέμου, της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και των ανεπαρκών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών δομών. Η Ε.Ε. θα ενισχύσει τις πολιτικές της για τη στήριξη της χρηστής και αποτελεσματικής διακυβέρνησης, την πρόληψη του ευάλωτου χαρακτήρα των κρατών και την πρόληψη των συγκρούσεων, ειδικότερα δε, ενισχύοντας τη στρατηγική της προς δύσκολους εταίρους ή τα ανεπαρκή κράτη. Η Ε.Ε. θα εντείνει τους ελέγχους των εξαγωγών όπλων, για να αποφύγει το ενδεχόμενο όπλα κατασκευασμένα στην Ε.Ε. να χρησιμοποιηθούν κατά των άμαχων πληθυσμών ή να επιδεινώσουν ήδη υπάρχουσες εντάσεις ή συγκρούσεις στις

¹²⁶ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, Βρυξέλλες, 12.4.2005, COM(2005) 134 τελικό, ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, Συνοχή της αναπτυξιακής πολιτικής, Επιτάχυνση της προόδου που σημειώνεται όσον αφορά την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χλιετίας, {SEK(2005) 455}, σελ. 5 - 6

αναπτυσσόμενες χώρες. Η Ε.Ε. θα ενθαρρύνει τη συνεργασία για την καταπολέμηση της διαφθοράς, του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας.

▪ **Γεωργία**

Η Ε.Ε. θα συνεχίσει τις προσπάθειές της να ελαχιστοποιήσει το επίπεδο στρέβλωσης του εμπορίου που συνδέεται με τα μέτρα στήριξης του γεωργικού τομέα, και να διευκολύνει τη γεωργική ανάπτυξη των αναπτυσσομένων χωρών.

▪ **Αλιεία**

Η Ε.Κ. θα συνεχίσει να προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στους αναπτυξιακούς στόχους των χωρών με τις οποίες η Κοινότητα θα συνάψει διμερείς συμφωνίες αλιείας. Στο πλαίσιο της νέας κοινοτικής πολιτικής για τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης στον τομέα της αλιείας με τρίτες χώρες, η οποία εφαρμόζεται από το 2003, η Ε.Κ. θα συνεχίσει να ενθαρρύνει τη σύναψη συμφωνιών αλιείας προκειμένου να συμβάλλει στην ορθολογική και βιώσιμη εκμετάλλευση του πλεονάσματος των θαλάσσιων πόρων των παράκτιων κρατών προς το κοινό συμφέρον και των δύο μερών.

▪ **Κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης, απασχόληση και αξιοπρεπής εργασία**

Η Ε.Ε. θα συνεχίσει να ενισχύει την κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης με στόχο να εξασφαλίσει τα μεγαλύτερα δυνατά οφέλη για όλους, άνδρες και γυναίκες. Η Ε.Ε. θα προωθήσει ως γενικό στόχο την απασχόληση και την αξιοπρεπή εργασία για όλους.

▪ **Μετανάστευση**

Η Ε.Ε. θα προωθήσει τη συνέργεια μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης, έτσι ώστε η μετανάστευση να καταστεί θετική συνιστώσα της ανάπτυξης.

▪ **Έρευνα και καινοτομία**

Η Ε.Ε. θα προωθήσει την ενσωμάτωση αναπτυξιακών στόχων, όπου είναι σκόπιμο, στις πολιτικές της στον τομέα της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας και θα συνεχίσει να συνδράμει τις αναπτυσσόμενες χώρες στην ενίσχυση των εγχώριων δυνατοτήτων τους στον τομέα αυτόν.

▪ **Κοινωνία της πληροφορίας**

Η Ε.Ε. θα διευθετήσει το ψηφιακό χάσμα με την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας ως αναπτυξιακού εργαλείου και σημαντικού πόρου για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χλιετίας.

▪ **Μεταφορές**

Η Ε.Ε. θα αντιμετωπίσει τις ειδικές ανάγκες και των περικλειστων και των παράκτιων αναπτυσσομένων χωρών με την προώθηση της διατροφικότητας με στόχο την επίτευξη της διασυνδεσιμότητας των δικτύων, καθώς και των θεμάτων ασφάλειας και προστασίας.

▪ **Ενέργεια**

Η Ε.Ε. είναι αποφασισμένη να συμβάλλει στις ειδικές ανάγκες των αναπτυσσομένων χωρών με την προώθηση της πρόσβασης σε βιώσιμες ενεργειακές πηγές και με την υποστήριξη της διασύνδεσης ενεργειακών υποδομών και δικτύων.

2. ΤΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ EUROPEAID

Η εξωτερική βοήθεια αποτελεί ένα από τα καθοριστικά στοιχεία του ρόλου της Ε.Ε. παγκοσμίως. Με τη συγκέντρωση των πόρων στον κοινοτικό προϋπολογισμό για τον κοινό αυτό σκοπό, τα κράτη μέλη της Ε.Ε. έχουν καταδείξει την προσηλωσή τους σε μια Ένωση που χαρακτηρίζεται από τις αξίες της εξωτερικής βοήθειας. Με τη σειρά της, η Επιτροπή προσπαθεί να ενισχύσει τον αντίκτυπο της βοήθειας αυτής, με την αύξηση της συνοχής μεταξύ της εξωτερικής βοήθειας της Ε.Ε. και των λοιπών πολιτικών της.

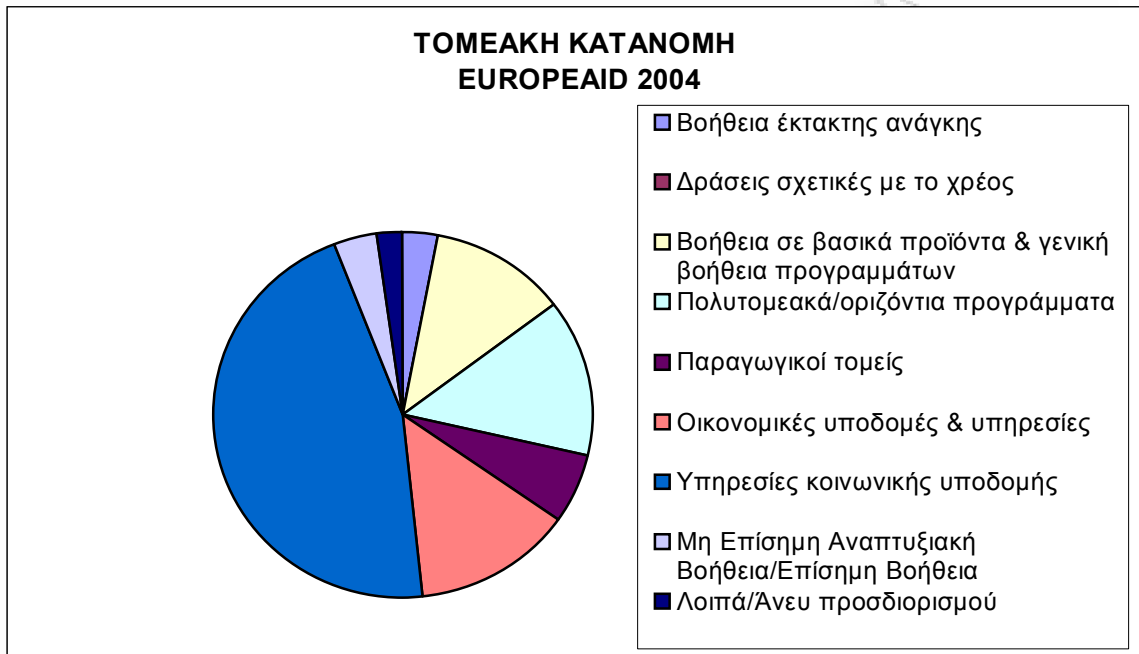
Οι δραστηριότητες της EuropeAid καλύπτουν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (για τις χώρες ΑΚΕ) και περίπου 50 κονδύλια του προϋπολογισμού. Περισσότερα από 150 κράτη, εδάφη ή οργανισμοί είναι δικαιούχοι της βοήθειας που διαχειρίζεται η εν λόγω υπηρεσία¹²⁷.

Το 2002, οι νέες χρηματοδοτήσεις ανήλθαν περίπου σε 6 δισεκατομμύρια ευρώ: 1,1 δισεκατομμύρια ευρώ για τα Δυτικά Βαλκάνια και τις επιλέξιμες χώρες που προήλθαν από την Πρώην Σοβιετική Ένωση, 762 εκατομμύρια ευρώ για τη Νότιο Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή, περίπου 2,2 δισεκατομμύρια ευρώ για τις χώρες ΑΚΕ (συμπεριλαμβανομένης της Νοτίου Αφρικής), 493 εκατομμύρια ευρώ για τις δικαιούχους χώρες της Ασίας, 263 εκατομμύρια ευρώ για τις δικαιούχους χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας και πάνω από 1,1 δισεκατομμύρια ευρώ για δραστηριότητες οριζόντιου χαρακτήρα (επισιτιστική ασφάλεια, συγχρηματοδότηση με τις ΜΚΟ, περιβάλλον και ανθρώπινα δικαιώματα).

¹²⁷ Πηγή: http://europa.eu.int/comm/europeaid/general/mission_port_el.htm

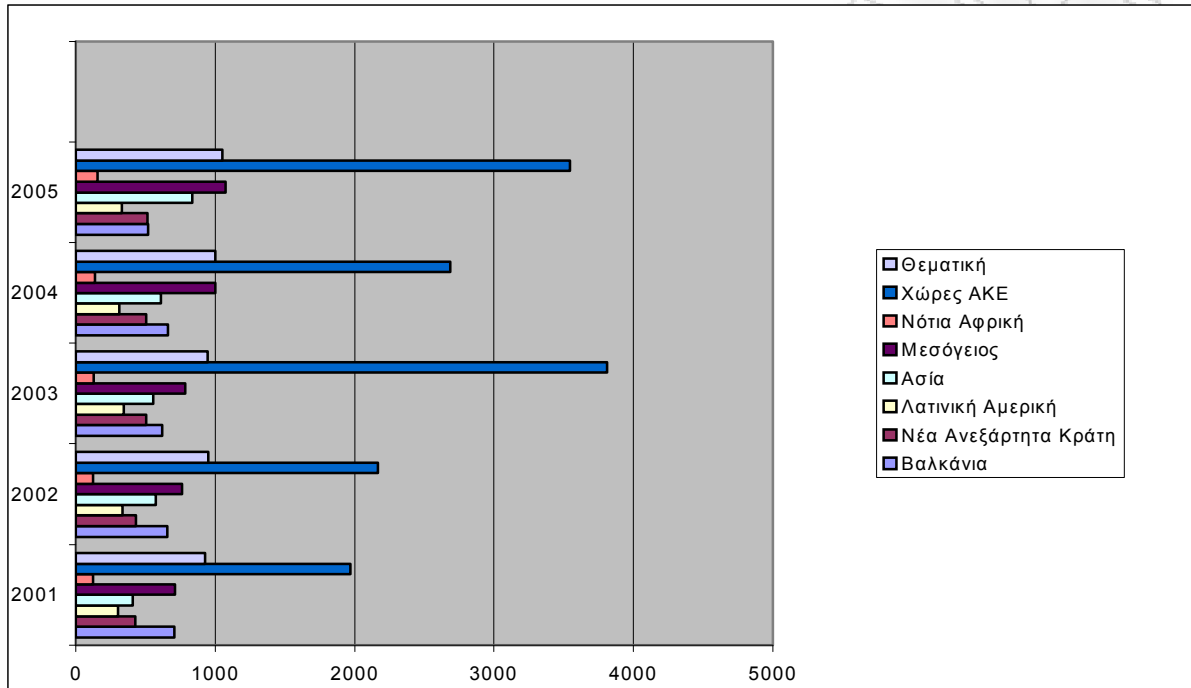
ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΤΟΜΕΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ EUROPEAID 2004¹²⁸

ΤΟΜΕΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ EUROPEAID 2004	ΕΥΡΩ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Boήθεια έκτακτης ανάγκης	206.000.000	3%
Δράσεις σχετικές με το χρέος	5.000.000	0%
Boήθεια σε βασικά προϊόντα & γενική βοήθεια προγραμμάτων	809.000.000	12%
Πολυτομεακά / οριζόντια προγράμματα	963.000.000	14%
Παραγωγικοί τομείς	424.000.000	6%
Οικονομικές υποδομές & υπηρεσίες	929.000.000	13%
Υπηρεσίες κοινωνικής υποδομής	3.180.000.000	46%
Μη Επίσημη Αναπτυξιακή Boήθεια / Επίσημη Boήθεια	250.000.000	4%
Λοιπά / Άνευ προσδιορισμού	150.000.000	2%
ΣΥΝΟΛΟ	6.916.000.000	100%

¹²⁸ Ανάλυση υποχρεώσεων σε εκατομμύρια ευρώ
 Διαχείριση του συνόλου των πόρων από την EuropeAid το 2004
 (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Σύνοψη-Ετήσια Έκθεση 2005 για την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και την εφαρμογή της εξωτερικής βοήθειας το 2004, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2005)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2¹²⁹
EuropeAid – Εξέλιξη περιφερειακής κατανομής 2001-2005
Ανάληψη υποχρεώσεων (εκατομμύρια ευρώ)
Εξωτερική βοήθεια την οποία διαχειρίζεται η EuropeAid (+CARDS)¹³⁰

	Βαλκάνια	Νέα Ανεξάρτητα Κράτη	Λατινική Αμερική	Ασία	Μεσόγειος	Νότια Αφρική	Χώρες ΑΚΕ	Θεματική	Σύνολο
2001	705	426	301	407	709	121	1971	928	5568
2002	658	432	333	575	762	124	2169	949	6002
2003	620	504	342	558	782	127	3811	943	7687
2004	663	504	312	611	1003	135	2685	1001	6914
2005	519	515	329	834	1075	155	3546	1055	8028

3. ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΕ ΧΩΡΕΣ ΑΚΕ

Η συμφωνία του Κοτονού υπογράφηκε στις 23 Ιουνίου του 2000 στο Κοτονού του Μπενίν και βασικός της στόχος αποτελεί η δημιουργία ενός νέου πλαισίου για τη συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της.

¹²⁹ Πηγή: EUROPEAN COMMISSION, “ANNUAL REPORT 2006 ON THE EUROPEAN COMMUNITY’S DEVELOPMENT POLICY AND THE IMPLEMENTATION OF EXTERNAL ASSISTANCE IN 2005, pg. 14

¹³⁰ Περιφερειακή κατανομή σύμφωνα με γεωγραφικά και θεματικά κονδύλια.

Εξαιρείται το διοικητικό κόστος που δεν διαχειρίζεται η EuropeAid.

Εξαιρείται η συνεισφορά της Νότιας Αφρικής στο μέσο στήριξης της ειρήνης.

Η νέα συμφωνία εταιρικής σχέσης αποτελεί μία νέα φάση στη συνεργασία μεταξύ των χωρών ΑΚΕ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία έχει αρχίσει με την υπογραφή της πρώτης σύμβασης συνεργασίας (Σύμβαση του Γιαουντέ) το 1964 και συνεχίστηκε με τις τέσσερις συμβάσεις της Λομέ, η τελευταία εκ των οποίων έληξε στις 29 Φεβρουαρίου του 2000.

Η διαδικασία αναθεώρησης έγινε σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συμφωνίας του Κοτονού που επιτρέπει την αναπροσαρμογή της συμφωνίας ανά πενταετία, με εξαίρεση τις διατάξεις που αφορούν στην οικονομική και εμπορική συνεργασία. Η αναθεωρημένη συμφωνία του Κοτονού καλύπτει ένα πλήρες φάσμα θεμάτων, συμπεριλαμβανομένης διάταξης για την ενίσχυση του πολιτικού διαλόγου, και περιέχει αναφορές για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, τη συνεργασία στην καταπολέμηση των όπλων μαζικής καταστροφής, το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (ΔΠΔ)¹³¹.

Η νέα προσέγγιση της συμφωνίας, λοιπόν, έχει ως στόχο να ενισχύσει την πολιτική διάσταση, να εξασφαλίσει μια νέα ευελιξία και να χορηγήσει περισσότερες αρμοδιότητες στα κράτη ΑΚΕ.

- Πυλώνες της εταιρικής σχέσης

Η εταιρική σχέση στηρίζεται σε πέντε αλληλοεξαρτώμενους πυλώνες:

Ο πυλώνας Ι της συμφωνίας του Κοτονού είναι μια συνολική πολιτική διάσταση, η οποία καλύπτει το σύνολο των στόχων και των ενεργειών της συμφωνίας και αντιπροσωπεύει τις συνολικές δεσμεύσεις εκ μέρους των κρατών ΑΚΕ¹³². Τα βασικά στοιχεία του πυλώνα αυτού είναι τα ακόλουθα:

- ο πολιτικός διάλογος,
- οι πολιτικές εδραίωσης της ειρήνης, πρόληψης και επίλυσης των συγκρούσεων,
- ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των δημοκρατικών αρχών που στηρίζονται στο κράτος δικαίου και η διαφανής και υπεύθυνη διαχείριση των δημοσίων υποθέσεων,
- η χρηστή διαχείριση των δημοσίων υποθέσεων.

Ο πυλώνας ΙΙ της συμφωνίας είναι η προώθηση των συμμετοχικών προσεγγίσεων¹³³. Η συμφωνία, λοιπόν, προβλέπει ένα σημαντικό ρόλο για τους μη κρατικούς φορείς στη σύλληψη καθώς και στην εφαρμογή των στρατηγικών και των προγραμμάτων ανάπτυξης, παραδείγματος χάρη, του ιδιωτικού τομέα, των οικονομικών και κοινωνικών εταιρικών σχέσεων. Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών είναι ιδιαίτερα

¹³¹ Πηγή: Απόφαση του Συμβουλίου, της 21^{ης} Ιουνίου 2005, σχετικά με την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Συμφωνίας που τροποποιεί τη συμφωνία εταιρικής σχέσης μεταξύ των μελών της ομάδας των κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ), αφενός, και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφετέρου, που υπογράφηκε στο Κοτονού, στις 23 Ιουνίου 2000 [Επίσημη Εφημερίδα L209 της 11.08.2008].

¹³² ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΣΗΣ, «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ, 11^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ, 2005, σελ. 527

¹³³ ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΣΗΣ, «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ, 11^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ, 2005, σελ. 527

σημαντικός και η ενίσχυση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) είναι εξάλλου αναγκαία για να εξασφαλισθεί η σημαντική συνεισφορά στη διαδικασία της ανάπτυξης. Εξάλλου, η συμμετοχή των φορέων αυτών εξαρτάται από ορισμένα κριτήρια σχετικά με τη διαχείριση και τον τρόπο οργάνωσης.

Ο πυλώνας III συνίσταται στις στρατηγικές ανάπτυξης και επικέντρωσης στη μείωση της φτώχειας. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση της εταιρικής σχέσης δίνει ιδιαίτερη σημασία στους ακόλουθους τομείς προτεραιότητας της συνεργασίας, λαμβάνοντας πάντα υπ' όψιν τον κύριο στόχο της μείωσης της φτώχειας:

- ✓ Η οικονομική ανάπτυξη.
- ✓ Η κοινωνική και ανθρωπιστική ανάπτυξη.
- ✓ Η ολοκλήρωση και η περιφερειακή συνεργασία.
- ✓ Θεματικά προβλήματα εγκάρσιου χαρακτήρα.

Ο πυλώνας IV αποτελεί τη δημιουργία ενός νέου πλαισίου οικονομικής και εμπορικής συνεργασίας. Το νέο αυτό πλαίσιο επιφέρει σημαντικές τροποποιήσεις στο υπάρχον σύστημα για να το καταστήσει σύμφωνο προς τους κανόνες του ΠΟΕ και να επιτρέψει στα κράτη ΑΚΕ να συμμετέχουν πλήρως στο διεθνές εμπόριο, ιδίως μέσω¹³⁴: νέων εμπορικών συμφωνιών, εμπορικής συνεργασίας σε άλλους τομείς που συνδέονται με το εμπόριο και εμπορικών προβλέψεων για τα λιγότερο προηγμένα κράτη ΑΚΕ.

Τέλος, ο πυλώνας V αφορά στη μεταρρύθμιση της οικονομικής συνεργασίας. Οι κύριες, δε, αρχές της οικονομικής συνεργασίας αντικατοπτρίζουν τη συνολική προσέγγιση της εσωτερικής σχέσης:

- Συνοχή, ευελιξία και αποτελεσματικότητα.
- Εξέλιξη της βοήθειας προς προγράμματα οικονομικής ή τομεακής βοήθειας.
- Ενδεικτικά συνολικά ποσά και μη κεκτημένα δικαιώματα.
- Συνολική προσέγγιση: συμμετοχή μη κρατικών φορέων.
- Διάλογος σε τοπικό επίπεδο, χρονοδιαγράμματα και εκ των προτέρων συντονισμός.
- Ορθολογιστική οργάνωση των μέσων συνεργασίας.

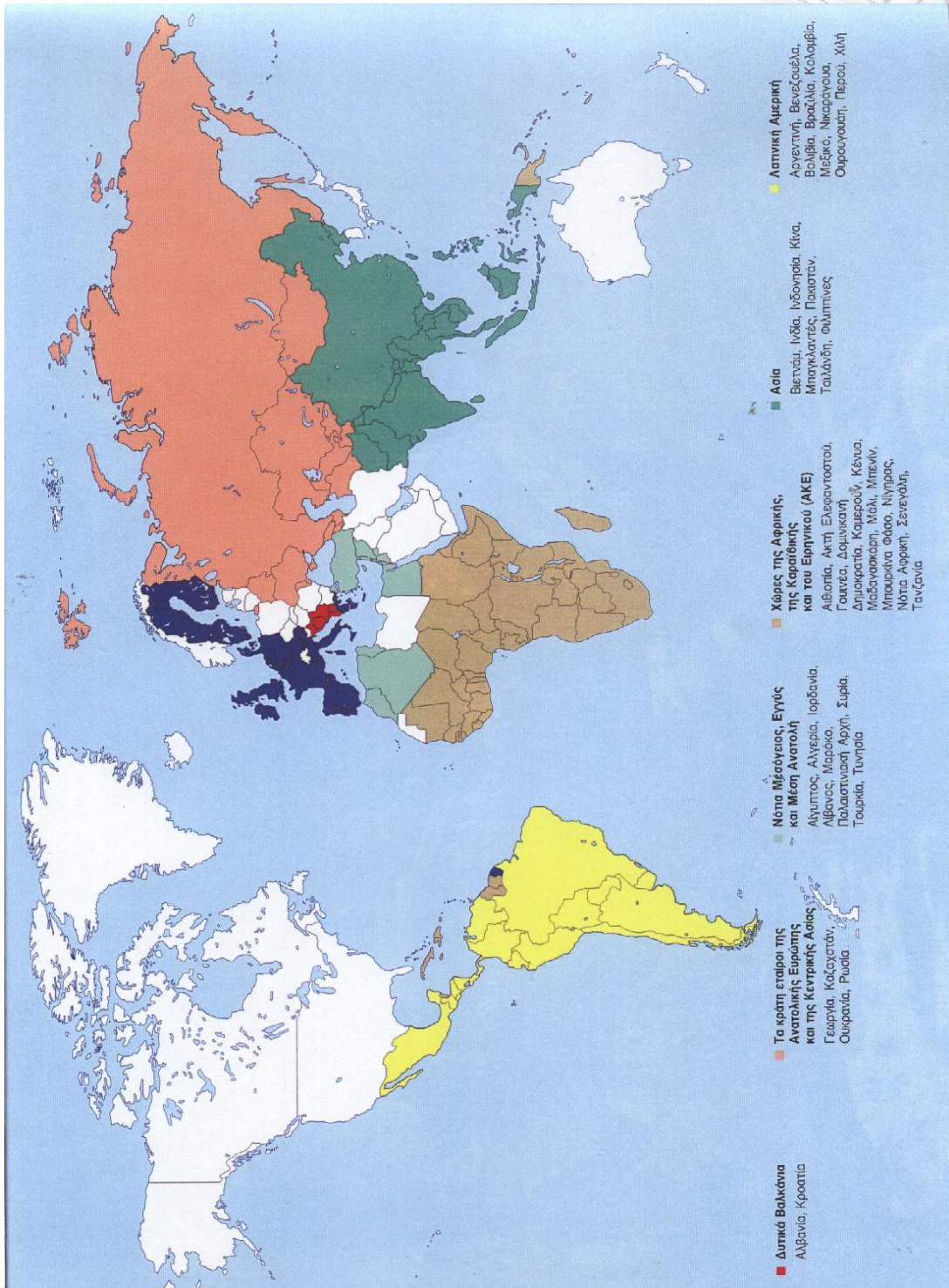
Ανθρωπιστική βοήθεια και βοήθεια έκτακτης ανάγκης

Τα προβλεπόμενα μέτρα είναι βραχυπρόθεσμα μέτρα που έχουν στόχο να αντιμετωπίσουν τις σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές δυσκολίες, έκτακτου χαρακτήρα, που απορρέουν από φυσικές καταστροφές ή κρίσεις που οφείλονται στον άνθρωπο, όπως είναι οι πόλεμοι. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για μέτρα ανθρωπιστικής βοήθειας, όπως είναι η βοήθεια στους πρόσφυγες, η ανάπτυξη μηχανισμών πρόληψης και προετοιμασίας για τις φυσικές καταστροφές, κ.λ.π. Η βοήθεια αυτή χρηματοδοτείται από το ενδεικτικό πρόγραμμα του ενδιαφερόμενου κράτους ΑΚΕ και από τον προϋπολογισμό της Κοινότητας.

¹³⁴ ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΣΗΣ, «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ, 11^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ, 2005, σελ. 527-528

4. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

5. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ – WWF ΕΛΛΑΣ

Αναλύοντας την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυτό που παρατηρήσαμε ήταν η έντονη αναφορά στην εκπλήρωση του στόχου της προώθησης της αειφόρου ανάπτυξης, καθώς και της καλλιέργειας μιας ισχυρής οικολογικής συνείδησης. Η προστασία του περιβάλλοντος και η οικονομική ανάπτυξη αντιμετωπίζονται παραδοσιακά ως δύο χώροι ανταγωνιστικοί: για πολλούς η οικονομική ανάπτυξη συνεπάγεται την εκτεταμένη και εξαντλητική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, ενώ η προστασία του περιβάλλοντος συνοδεύεται από απαγορεύσεις που τελικά εμποδίζουν την ανάπτυξη της οικονομίας.

Για το WWF Ελλάς, η προστασία του περιβάλλοντος και η ανάπτυξη θεωρούνται ως δύο τομείς που συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται. Η προστασία του περιβάλλοντος αποκτά νόημα και γίνεται πιο εντατική όταν οι άνθρωποι ευημερούν, ενώ η ευημερία των ανθρώπων τροφοδοτείται, και τελικά είναι επιτεύξιμη μονάχα σε ένα υγιές περιβάλλον. Σε αυτόν τον άξονα, το WWF Ελλάς προσπαθεί να προάγει την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης, εναρμονίζοντας την ανάγκη για προστασία του περιβάλλοντος και για οικονομική ανάπτυξη.

Οι προσπάθειες της οργάνωσης προς αυτήν την κατεύθυνση εστιάζονται στην εφαρμογή της περιφερειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην χώρα μας (τα γνωστά Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης – ΚΠΣ), η οποία και αποτελεί την κυριότερη αναπτυξιακή πολιτική, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Πέρα από το χρηματοδοτικό της μέγεθος, η περιφερειακή πολιτική έχει μία ιδιαίτερη σημασία για την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς αφορά σε μεγάλο βαθμό τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές της χώρας - εκεί όπου η αξία του περιβάλλοντος είναι πάρα πολύ μεγάλη. Σε αυτές τις περιοχές τα έργα που υλοποιούνται στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής μπορεί να έχουν πολύ θετικά αποτελέσματα (χρηματοδότηση της προστασίας, συγκράτηση πληθυσμών) αλλά, αν δε σχεδιάζονται σωστά, μπορεί να επιφέρουν και σημαντικότερες αρνητικές επιπτώσεις (μόλυνση, καταστροφικές αλλαγές στις χρήσεις γης).

Στην προσπάθειά του να αναγνωρίσει τη σύνδεση μεταξύ των δύο τομέων, και να προσπαθήσει να μεγιστοποιήσει τη συνεισφορά της πολιτικής προς την κατεύθυνση της βιώσιμης περιφερειακής ανάπτυξης, το WWF Ελλάς:

- ◆ Διεξάγει έρευνα για την περιφερειακή πολιτική της Ελλάδας και τις σχέσεις της με το φυσικό περιβάλλον.
- ◆ Συμμετέχει σε μεγάλο αριθμό επιτροπών παρακολούθησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων, αλλά και ολόκληρου του Γ' ΚΠΣ.
- ◆ Διεξάγει έρευνα και αναπτύσσει προτάσεις σε μία σειρά θεμάτων που αφορούν επιμέρους ζητήματα, σχετικά με την εφαρμογή της περιφερειακής πολιτικής (χωροταξία, περιβαλλοντική νομοθεσία, μελέτες αξιολόγησης επιπτώσεων).
- ◆ Διεξάγει έρευνα σε μία σειρά επιμέρους τομείς που αφορούν την αειφόρο ανάπτυξη της περιφέρειας.
- ◆ Συμμετέχει σε επιστημονικά συνέδρια και διεθνή φόρα, παρουσιάζοντας τις προτάσεις του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ - ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ – ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δ.Κ. ΞΕΝΑΚΗΣ – Μ.Ι. ΤΣΙΝΙΣΙΖΕΛΗΣ, «ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ; ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, ΑΘΗΝΑ, 1^η ΕΚΔΟΣΗ: ΜΑΙΟΣ 2006
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΣΚΛΙΑΣ – ΑΣΤΕΡΗΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ (επιμέλεια), «Η ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και η Διεθνής Αναπτυξιακή Συνεργασία», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ, 2002
- ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ, «ΤΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ Εθνικό κράτος και Παγκοσμιοποίηση», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, ΑΘΗΝΑ, ΕΤΟΣ 1^{ης} ΕΚΔΟΣΗΣ 2004
- ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ, «ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ Η ιστορική θέση, το μέλλον και η πολιτική σημασία», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, ΑΘΗΝΑ, ΕΤΟΣ 1^{ης} ΕΚΔΟΣΗΣ 2003
- ΧΡΗΣΤΟΣ Α. ΦΡΑΓΚΟΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, «Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ Δυναμική και Αδυναμίες στην Παγκόσμια Διακυβέρνηση», ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, ΑΘΗΝΑ, 1^η ΕΚΔΟΣΗ: ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2007
- ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΣΗΣ, «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ, 11^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ, 2005
- ΑΣΤΕΡΗΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ, «ΚΡΑΤΙΚΗ ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΙΑ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ: Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΣΑΛ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ»
- Dr Pantelis G. Sklias, «NON – GOVERNMENTAL ORGANISATIONS AND THE INTERNATIONAL POLITICAL ECONOMY, WITH SPECIAL REFERENCE TO THE EUROPEAN UNION’S DEVELOPMENT POLICY», COMPUPRESS A.E., ΑΘΗΝΑ, 1999
- GIOVANNA SOLARI, “TSUNAMI ONE YEAR AFTER NGO Intervention and Future Challenges”, GORYRIGHT: CONCORD – VOICE, NOVEMBER 2005
- R. O. ΚΕΟΗΑΝΕ, “POWER AND GOVERNANCE IN A PARTIALLY GLOBALIZED WORLD”
- ASEEM PRAKASH & JEFFREY A. HART, “GLOBALIZATION AND GOVERNANCE
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, «ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2003 ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΟ 2002», ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ: ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, 2004
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΣΥΝΟΨΗ – ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2005 ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΟ 2004, ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ:

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,
2005

- «ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟ ΣΤΗ ΔΡΑΣΗ, 4-5 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2006, ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ, ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ, Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ»
- ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ, 2004
- «Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ», ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΙΟΥΛΙΟΣ 2004
- ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ, 12.4.2005, COM(2005) 134 ΤΕΛΙΚΟ, ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΣΥΝΟΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΠΟΥ ΣΗΜΕΙΩΝΕΤΑΙ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ, {SEC(2005) 455}
- COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, BRUSSELS, 13.7.2005, COM(2005) 311 FINAL, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS, PROPOSAL FOR A JOINT DECLARATION BY THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COMMISSION ON THE EUROPEAN UNION DEVELOPMENT POLICY “THE EUROPEAN CONSENSUS” {SEC(2005) 929}
- COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, BRUSSELS, 07.11.2002, COM(2002) 598 FINAL, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE, PARTICIPATION OF NON – STATE ACTORS IN EC DEVELOPMENT POLICY
- EUROPEAN PARLIAMENT, 20 JUNE 2003, FINAL A5 – 0249/2003, REPORT ON THE COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE ON PARTICIPATION OF NON – STATE ACTORS IN EC DEVELOPMENT POLICY, (COM(2002) 598 – 2002/2283(INI)), COMMITTEE ON DEVELOPMENT AND COOPERATION, RAPPORTEUR: RICHARD HOWITT
- COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, BRUSSELS, 8.9.2005, C(2005) 3377 FINAL, COMMISSION DECISION OF 8.9.2005 ADOPTING THE STRATEGIC GUIDELINES AND PRIORITIES FOR INTERVENTIONS TO BE FINANCED IN 2006 UNDER COUNCIL REGULATION (EC) No 1658/1998 OF 17 JULY 1998 ON CO – FINANCING OPERATIONS WITH EUROPEAN NON – GOVERNMENTAL DEVELOPMENT ORGANISATIONS (NGOs) IN FIELDS OF INTEREST TO THE DEVELOPING COUNTRIES {SEC(2005) 1084}

- EUROPEAN COMMISSION, “ANNUAL REPORT 2006 ON THE EUROPEAN COMMUNITY’S DEVELOPMENT POLICY AND THE IMPLEMENTATION OF EXTERNAL ASSISTANCE IN 2005
- ANNA ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ, ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, «ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ», ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 06.06.2003
- ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΕΝΗ, «ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ»
- «ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΜΚΟ: ΤΟΠΙΟ ΣΤΗΝ ΟΜΙΧΛΗ;», ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ
(<http://www.greekhelsinki.gr/dikaioematika/05/stiles/epwnymws/01.htm>)
- «ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΔΥΟ ΕΝΝΟΙΕΣ ΜΕ ΜΕΛΛΟΝ ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ», ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ
(<http://www.paremvassi.gr/art914.htm>)
- «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΠΟΙΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ; ΟΤΑΝ ΟΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΩΣ ΕΠΙΦΑΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ» ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ
(Πηγή: <http://www.greekhelsinki.gr/dikaioematika/07/fakelos/koinwnia/05.htm>)
- <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/r12001.htm>
- <http://europa.eu.int/abc/doc/off/rg/el/2005/rg102.htm>
- <http://europa.eu/generalreport/el/2006/rg92.htm>
- http://europa.eu/pol/dev/overview_el.htm
- <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/l14173.htm>
- <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/r12544.htm>
- <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/r12009.htm>
- <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/r12554.htm>
- <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/r12006.htm>
- <http://www.oke.gr/greek/oke25.htm>
- <http://www.ypex.gov.gr>
- http://www.ypex.gov.gr/www.mfa.gr/el_GR/Hellenic+AID/Evolutional+Cooperation/International+Cooperation)
- <http://europa.eu/scdplus/leg/el/lvb/r12524.htm>
- http://ec.europa.eu.europeaid/promotion/know/article_3956_el.htm
- <http://www.ypex.gov.gr/www.mfa.gr/el-GR/Hellenic+AID/Evolutional+Cooperation/Citizen+Society>
- http://europa.eu.int/comm/europeaid/general/mission_port_el.htm